

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 24 listopada 2016 r.

DL-VII-4672-31/16

Według rozdzielnika

Uprzejmie informuję, że na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce „Rządowy Proces Legislacyjny” został opublikowany projekt ustawy o komornikach sądowych.

W związku z tym zwracam się z uprzejmą prośbą o zaopiniowanie ww. projektu **w terminie 21 dni od dnia jego udostępnienia na stronach RCL**, również w formie elektronicznej na adres: mateusz.kaczochoa@ms.gov.pl.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Marcin Warchol
PODSEKRETARZ STANU

Otrzymują:

- 1) Rzecznik Praw Obywatelskich;
- 2) Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych;
- 3) Prezes Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa;
- 4) Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego;
- 5) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

U S T A W A

z dnia 2016 r.

o komornikach sądowych¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa ustrój i zasady wykonywania zawodu komornika sądowego.

Art. 2. Komornik sądowy, zwany dalej „komornikiem”, jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym i podlega nadzorowi sądu oraz nadzorowi odpowiedzialnemu prezesa sądu rejonowego, przy którym działa.

Art. 3. 1. Czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym w sprawach cywilnych wykonuje wyłącznie komornik, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w innych ustawach. Komornik wykonuje także inne czynności przekazane na podstawie odrębnych przepisów.

2. Czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, jak również inne ustawowe zadania, komornik wykonuje osobiście. W przypadkach przewidzianych w ustawie komornik może zlecić wykonanie określonych czynności asesorowi komorniczemu. Zlecenie wykonania czynności jest dopuszczalne jedynie w celu przygotowania do wykonywania zawodu komornika.

3. Komornikom powierza się w szczególności następujące zadania:

- 1) wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz o zabezpieczenie roszczeń, w tym europejskich nakazów zabezpieczenia na rachunku bankowym, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.²⁾);

¹⁾ Niniejszą ustawą uchyla się ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji oraz zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626 i 1924, z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137, 1199, 1296, 1311, 1418, 1419, 1505, 1567, 1587, 1595, 1634, 1635 i 1854 oraz z 2016 r. poz. 195, 437, 868 i 1177.

- 2) wykonywanie innych tytułów wykonawczych wydanych na podstawie odrębnych przepisów;
- 3) sporządzanie, na zarządzenie sądu lub prokuratora, protokołu stanu faktycznego;
- 4) wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku lub sporządzanie spisu inwentarza, o których mowa w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

4. Komornik, poza zadaniami określonymi w ust. 3, ma prawo:

- 1) na zlecenie sądu – osobistego doręczania bezpośrednio adresatowi zawiadomień sądowych, pism procesowych oraz innych dokumentów sądowych za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty;
- 2) na wniosek organizatora licytacji – sprawowania urzędowego nadzoru nad dobrowolnymi publicznymi licytacjami, z przybiciem najniższej lub najwyższej oferty.

5. Na czynności komornika, o których mowa w ust. 3 pkt 3 oraz ust. 4, przysługuje skarga. Przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, w szczególności art. 759 § 2 i art. 767-767⁴, stosuje się odpowiednio. Zażalenie na postanowienie sądu nie przysługuje, z wyjątkiem postanowień w przedmiocie kosztów komorniczych.

Art. 4. 1. W ramach uprawnień wynikających z art. 761 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego lub postępowania o wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia albo europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym, albo w toku czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 4, komornik może żądać na piśmie lub za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej od organów administracji publicznej, organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej, organów podatkowych, urzędów skarbowych, organów rentowych, banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przedsiębiorstw maklerskich, organów spółdzielni mieszkaniowych, zarządów wspólnot mieszkaniowych, innych podmiotów zarządzających mieszkaniami i lokalami użytkowymi, jak również innych instytucji, informacji dotyczących stanu majątkowego dłużnika, danych adresowych oraz innych informacji umożliwiających identyfikację składników jego majątku, jedynie w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Przepis art. 762 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio.

2. Informacji, o których mowa w ust. 1, udziela się w terminie 7 dni od dnia otrzymania żądania w oparciu o dane przekazane przez komornika.

3. Jeżeli pozyskanie informacji jest możliwe za pośrednictwem systemów teleinformatycznych funkcjonujących na podstawie ustaw szczególnych, komornik korzysta z tych systemów z wyłączeniem innych form komunikacji na zasadach określonych w tych przepisach.

4. Komornik ponosi odpowiedzialność za szkody wynikające z ujawnienia tajemnicy bankowej lub skarbowej i wykorzystania jej niezgodnie z przeznaczeniem.

Art. 5. 1. Komornik na własny rachunek wykonuje czynności wchodzące w zakres jego ustawowych zadań.

2. Komornik nie może prowadzić działalności gospodarczej.

3. Komornik nie może również:

- 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego;
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni;
- 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;
- 4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego.

4. Przepisy ust. 2 i 3 mają odpowiednie zastosowanie do asesorów komorniczych.

Art. 6. 1. Komornik używa okrągłej pieczęci urzędowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej, wskazującej w otoku pełnioną funkcję, sąd rejonowy, przy którym działa, siedzibę kancelarii oraz oznaczony cyfrą rzymską jej numer porządkowy. Komornik używa również pieczęci imiennej. Obowiązek używania pieczęci nie dotyczy pism w postaci elektronicznej.

2. Zastępca komornika używa pieczęci urzędowej zastępowanego komornika oraz własnej pieczęci imiennej, z zaznaczeniem, że działa w zastępstwie. Przepis ust. 1 zdanie trzecie stosuje się.

3. Minister Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb nadawania numerów porządkowych kancelariom komorniczym oraz zasady gromadzenia i przetwarzania informacji w tym zakresie przez właściwe organy nadzoru, mając na względzie zapewnienie przejrzystości ewidencji oraz zagwarantowanie właściwego przepływu informacji między organami nadzoru.

Art. 7. 1. Komornik prowadzi samodzielną działalność w ramach indywidualnej kancelarii komorniczej, zwanej dalej „kancelarią”. Komornik może prowadzić jedną kancelarię.

2. Siedziba kancelarii znajduje się w rewirze komorniczym, w którym komornik został powołany. Komornik nie może tworzyć poza siedzibą kancelarii filii, oddziałów ani innych jednostek organizacyjnych służących jej obsłudze.

3. Kancelaria to zespół osób i środków materialnych służących do obsługi komornika w zakresie powierzonych mu czynności.

Art. 8. 1. Rewirem komorniczym jest obszar właściwości sądu rejonowego, przy którym działa komornik.

2. Komornicy, których siedziby kancelarii są położone w obszarze właściwości nowo utworzonego sądu rejonowego, z chwilą jego utworzenia stają się z mocy prawa komornikami przy tym sądzie.

3. Jeżeli w obszarze właściwości nowo utworzonego sądu rejonowego nie ma siedziby kancelarii komorniczej, do czasu powołania komornika w tym rewirze, czynności egzekucyjne wykonują komornicy dotychczas właściwi.

4. W razie zniesienia sądu rejonowego komornicy dotychczas działający przy tym sądzie stają się z mocy prawa komornikami przy sądzie, który swoją właściwością objął obszar właściwości zniesionego sądu.

5. Minister Sprawiedliwości na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz komorników, w którym wskazuje rewiry komornicze położone w obszarach właściwości poszczególnych sądów apelacyjnych, imiona i nazwiska komorników działających w tych rewirach, numery porządkowe oraz siedziby i adresy kancelarii.

6. Prezes sądu rejonowego na stronach internetowych sądu prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz komorników działających przy tym sądzie, w którym wskazuje imiona i nazwiska komorników, numery porządkowe oraz siedziby i adresy kancelarii. Wykaz udostępnia się również do publicznej wiadomości na tablicy informacyjnej w budynku sądu rejonowego.

Art. 9. 1. Komornik działa na obszarze swojego rewiru komorniczego, z zastrzeżeniem art. 10.

2. W rewirze komorniczym może działać więcej niż jeden komornik.

3. Komornik nie może odmówić przyjęcia wniosku o wszczęcie egzekucji, wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia lub wykonania europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym, do przeprowadzenia których jest właściwy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

Art. 10. 1. Wierzyciel ma prawo wyboru komornika na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii komornika właściwego według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, z wyjątkiem spraw:

- 1) o egzekucję z nieruchomości;
- 2) o wydanie nieruchomości;
- 3) o wprowadzenie w posiadanie nieruchomości;
- 4) o opróżnienie pomieszczeń, w tym lokali mieszkalnych, z osób lub rzeczy;
- 5) w których przepisy o egzekucji z nieruchomości stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku wyboru komornik działa poza obszarem swojego rewiru komorniczego.

3. Wierzyciel, dokonując wyboru komornika, składa wraz z wnioskiem o wszczęcie egzekucji oświadczenie na piśmie, że korzysta z prawa wyboru komornika.

4. Komornik wybrany przez wierzyciela odmawia wszczęcia egzekucji, wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia albo europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym lub podjęcia innych czynności wchodzących w zakres jego ustawowych zadań, jeżeli:

- 1) w zakresie prowadzonych przez niego egzekucji zaległość przekracza sześć miesięcy;
- 2) wpływ wszystkich spraw w danym roku przekroczył 2500, a skuteczność w zakresie prowadzonych przez niego egzekucji w roku poprzednim nie przekroczyła 35%;
- 3) wpływ wszystkich spraw w danym roku przekroczył 5000.

5. Zaległość, o której mowa w ust. 4 pkt 1, oblicza się dzieląc liczbę spraw niezłatwionych w poprzednim półroczu przez średni miesięczny wpływ spraw w poprzednim półroczu. Skuteczność, o której mowa w ust. 4 pkt 2, oblicza się ustalając procentowy stosunek liczby spraw załatwionych poprzez wyegzekwowanie świadczenia w roku poprzednim do liczby spraw, które wpłynęły w roku poprzednim.

6. W liczbie spraw, o których mowa w ust. 4 oraz ust. 5, uwzględnia się sprawy, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2, oraz nie uwzględnia się spraw o egzekucję świadczeń powtarzających się i spraw, w których komornik odmówił wszczęcia egzekucji na podstawie ust. 4.

7. W stosunku do komornika, który rozpoczął działalność, zaległość, o której mowa w ust. 4 pkt 1, i skuteczność, o której mowa w ust. 4 pkt 2, oblicza się po upływie roku następującego po roku, w którym złożył ślubowanie. Przepis powyższy nie uchybia ust. 4 pkt 3.

8. Na wniosek wierzyciela komornik przekaze sprawę egzekucyjną wskazanemu przez wierzyciela komornikowi właściwemu według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. Do wniosku wierzyciela należy dołączyć pisemną zgodę innego komornika na przyjęcie sprawy.

9. Jeżeli po wszczęciu postępowania komornik stwierdzi, że w momencie złożenia wniosku przez wierzyciela dłużnik zamieszkiwał poza jego rewirem, a zachodziły przesłanki do odmowy wszczęcia postępowania, o których mowa w ust. 4, komornik wyda postanowienie o przekazaniu sprawy komornikowi właściwości ogólnej dłużnika. W przypadku, gdyby w rewirze właściwości ogólnej dłużnika działało kilku komorników, przed wydaniem postanowienia komornik wezwie wierzyciela do wskazania w terminie 7 dni osoby komornika właściwego, któremu sprawa ma zostać przekazana. W razie braku wskazania przez wierzyciela osoby komornika właściwego w określonym terminie, komornik wedle własnego uznania określi osobę komornika właściwego, któremu przekaze sprawę.

10. W przypadku odmowy wszczęcia egzekucji, wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia lub podjęcia innych czynności wchodzących w zakres ustawowych zadań komornika, komornik wydaje postanowienie. Postanowienie to doręcza się tylko wierzycielowi wraz z tytułem wykonawczym i wnioskiem egzekucyjnym. W wypadku złożenia wniosku egzekucyjnego z wyboru wierzyciela do komornika spoza obszaru właściwości ogólnej dłużnika na postanowienie skarga nie przysługuje.

Rozdział 2

Powoływanie i odwoływanie komorników

Art. 11. 1. Na stanowisko komornika może zostać powołana osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 3) jest nieskazitelnego charakteru;

- 4) nie była karana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 5) nie jest podejrzana o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 6) ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra prawa lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) jest zdolna, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków komornika;
- 8) odbyła aplikację komorniczą;
- 9) złożyła egzamin komorniczy;
- 10) pracowała w charakterze asesora komorniczego co najmniej 2 lata;
- 11) ukończyła 28 lat.

2. Wymogi, o których mowa w ust. 1 pkt 8 i 9, nie dotyczą osób, które ukończyły aplikację sędziowską, prokuratorską, adwokacką, radcowską lub notarialną i zdały wymagany egzamin oraz osób, które były zatrudnione na stanowisku referendarza sądowego.

3. Wymogi, o których mowa w ust. 1 pkt 8-10, nie dotyczą osób które:

- 1) uzyskały tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych;
- 2) po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych przez okres co najmniej 4 lat, w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed dniem złożenia wniosku, były zatrudnione na podstawie umowy o pracę na stanowiskach związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa;
- 3) zajmowały stanowisko sędziego lub prokuratora;
- 4) zajmowały stanowisko asesora sądowego przez okres co najmniej 2 lat;
- 5) zajmowały stanowisko referendarza sądowego przez okres co najmniej 2 lat;
- 6) wykonywały zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza przez okres co najmniej 2 lat;
- 7) zajmowały stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa przez okres co najmniej 2 lat.

4. Wymóg, o którym mowa w ust. 1 pkt 8, nie dotyczy:

- 1) osób, które w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed dniem złożenia wniosku o powołanie na stanowisko asesora komorniczego były zatrudnione co najmniej 3 lata na stanowisku aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, asystenta prokuratora, starszego asystenta prokuratora, asystenta sędziego, starszego asystenta sędziego lub były zatrudnione w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości

Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego;

- 2) osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 3 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed dniem złożenia wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego wykonywały na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2015 r. poz. 615, z późn. zm.³⁾), lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233);
- 3) osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 4 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed dniem złożenia wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego wykonywały na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z czynnościami wykonywanymi przez notariusza w kancelarii notarialnej;
- 4) osób, które w terminie określonym w art. 16 nie złożyły wniosku o powołanie na stanowisko komornika;
- 5) osób, o których mowa w art. 22 ust. 2 i art. 93 ust. 2.

5. Okresy zatrudnienia, o których mowa w ust. 4 pkt 1-3, ustala się jako sumę okresów obliczonych z zachowaniem proporcjonalności ich wymiaru.

Art. 12. 1. Komornika powołuje Minister Sprawiedliwości na wniosek zainteresowanego, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej. Rada izby komorniczej nie ma statusu strony w toczącym się postępowaniu administracyjnym.

2. Minister Sprawiedliwości może odmówić powołania na stanowisko, jeżeli utworzenie nowej kancelarii w rewirze objętym wnioskiem nie jest celowe, w szczególności jeżeli liczba komorników działających w danym rewirze jest wystarczająca, z uwzględnieniem potrzeby prawidłowego i sprawnego wykonywania czynności, o których mowa w art. 3, wielkości wpływu i stanu zaległości spraw o egzekucję.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. 2015 r. poz. 1064, 1224, 1255 i 1311.

3. O zwolnionym stanowisku, na skutek odwołania, przeniesienia komornika albo wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa, Minister Sprawiedliwości ogłasza niezwłocznie w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości, chyba że powołanie nowego komornika na zwolnione stanowisko nie jest celowe. W ogłoszeniu należy wskazać rewir, imię, nazwisko, numer porządkowy oraz adres kancelarii dotychczasowego komornika oraz zaznaczyć że osoba, która zostanie powołana na stanowisko komornika, przejmie prowadzenie spraw dotychczas prowadzonych i niezakończonych przez tego komornika. Wnioski o powołanie na zwolnione stanowisko składa się do Ministra Sprawiedliwości w terminie miesiąca od daty wskazanej w ogłoszeniu.

4. Minister Sprawiedliwości przesyła odpisy wniosków, o których mowa w ust. 1 i 3, wraz z załącznikami, radzie właściwej izby komorniczej w celu wyrażenia opinii w terminie 21 dni. Brak opinii nie stanowi przeszkody do nadania wnioskowi dalszego biegu.

5. W tym samym czasie zainteresowany może ubiegać się o powołanie tylko na jedno stanowisko komornika.

6. Minister Sprawiedliwości pozostawia bez rozpoznania wnioski złożone po terminie, o którym mowa w ust. 3, wszystkie wnioski zainteresowanego w przypadku złożenia wniosków o powołanie na więcej niż jedno stanowisko komornika, a także wnioski, do których nie załączono dokumentów, o których mowa w art. 13.

Art. 13. 1. Do wniosku o powołanie na stanowisko komornika zainteresowany załącza życiorys i dokumenty potwierdzające spełnienie wymogów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1 i 6, 8-11, względnie dokumenty potwierdzające posiadanie innych kwalifikacji, o których mowa w art. 11 ust. 2-4, oświadczenie, że nie jest przeciwko niemu prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe oraz, że nie toczyło się i nie toczy przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. Zainteresowany może przedstawiać opinie, świadectwa i zaświadczenia.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, zainteresowany urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r., dołącza również oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów

bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388 oraz z 2016 r. poz. 178) albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, zainteresowany dołącza zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków komornika. Do wydania zaświadczenia stosuje się odpowiednio przepisy określające zasady wydawania zaświadczeń dla kandydatów na stanowisko sędziowskie.

Art. 14. Minister Sprawiedliwości zasięga z Krajowego Rejestru Karnego informacji o osobie zainteresowanej powołaniem na stanowisko komornika.

Art. 15. 1. Komornik jest obowiązany w terminie miesiąca od dnia zawiadomienia o powołaniu utworzyć albo objąć kancelarię i zgłosić o tym Ministrowi Sprawiedliwości. W przypadku utworzenia kancelarii, w zgłoszeniu komornik obowiązany jest podać również jej adres.

2. O utworzeniu lub objęciu kancelarii i jej adresie komornik zawiadamia również w terminie 14 dni właściwego prezesa sądu rejonowego, który sprawdza, czy kancelaria spełnia wymogi przewidziane w przepisach prawa oraz zapewnia możliwość samodzielnego i niezależnego wykonywania zadań, o których mowa w art. 3. O wyniku przeprowadzonych czynności sprawdzających prezes sądu rejonowego niezwłocznie zawiadamia Ministra Sprawiedliwości.

3. Komornik jest obowiązany do zgłoszenia Ministrowi Sprawiedliwości i właściwemu prezesowi sądu rejonowego, w terminie 14 dni, każdej zmiany adresu kancelarii.

4. Minister Sprawiedliwości w uzasadnionych przypadkach może przedłużyć termin, o którym mowa w ust. 1. Na postanowienie Ministra Sprawiedliwości w tym przedmiocie nie przysługuje zażalenie.

5. W przypadku nieutworzenia albo nieobjęcia kancelarii, w terminie o którym mowa w ust. 1 albo ust. 4, powołanie traci moc. Okoliczność tę stwierdza Minister Sprawiedliwości.

Art. 16. Wniosek o powołanie na stanowisko komornika można złożyć w terminie 5 lat od odbycia asesury komorniczej.

Art. 17. 1. O zgłoszeniu przez komornika utworzenia lub objęcia kancelarii Minister Sprawiedliwości zawiadamia prezesa właściwego sądu apelacyjnego.

2. W terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, prezes sądu apelacyjnego odbiera od komornika ślubowanie według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako komornik powierzone mi obowiązki wypełniać zgodnie z prawem i sumieniem, dochować tajemnicy prawnie chronionej, w postępowaniu swym kierować się zasadami uczciwości, godności i honoru”; składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”.

3. Prezes sądu apelacyjnego zawiadamia Ministra Sprawiedliwości, prezesa właściwego sądu okręgowego, prezesa właściwego sądu rejonowego oraz radę właściwej izby komorniczej o przyjęciu od komornika ślubowania, o którym mowa w ust. 2.

4. Jeżeli komornik odmówi złożenia ślubowania, o którym mowa w ust. 2, lub z własnej winy nie złoży go we wskazanym terminie, powołanie traci moc. Okoliczność tę stwierdza Minister Sprawiedliwości.

5. Z dniem złożenia ślubowania komornik uzyskuje prawo wykonywania czynności, o których mowa w art. 3.

Art. 18. 1. Minister Sprawiedliwości zawiesza komornika w czynnościach, jeżeli:

- 1) przeciwko komornikowi jest prowadzone postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 3;
- 2) przy wszczęciu lub w toku postępowania o częściowe bądź całkowite ubezwłasnowolnienie komornika ustanowiono doradcę tymczasowego;
- 3) w razie niemożności pełnienia przez komornika obowiązków, z przyczyn innych niż określone w art. 38 ust. 1.

2. Minister Sprawiedliwości może zawiesić komornika w czynnościach, jeżeli:

- 1) wniósł o to sam komornik z powodu długotrwałej choroby lub z innych ważnych przyczyn;
- 2) przeciwko komornikowi jest prowadzone postępowanie o nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub nieumyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) przeciwko komornikowi wniesiono akt oskarżenia w trybie art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.⁴⁾), w którym zarzucono mu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w ust. 1 pkt 1;

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363,

4) prezes właściwego sądu złożył wniosek o odwołanie komornika ze stanowiska lub Minister Sprawiedliwość z urzędu wszczął postępowanie w przedmiocie odwołania komornika ze stanowiska w przypadkach, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 i 4.

3. Na postanowienie Ministra Sprawiedliwości o zawieszeniu komornika w czynnościach przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Do rozpoznania zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego o środkach zaskarżenia. Przepisy o środkach zapobiegawczych nie mają zastosowania.

4. Wniesienie zażalenia, na postanowienie, o którym mowa w ust. 3, nie wstrzymuje wykonania postanowienia.

5. Sąd rozpoznaje zażalenie na postanowienie, o którym mowa w ust. 3, na rozprawie w składzie trzyosobowym.

6. W trakcie zawieszenia komornika w czynnościach ulega on z mocy prawa zawieszeniu w pełnieniu wszelkich funkcji w samorządzie komorniczym.

7. Minister Sprawiedliwości może w każdym stanie sprawy z urzędu uchylić postanowienie o zawieszeniu w czynnościach, z wyjątkiem postanowienia o zawieszeniu wydanego na podstawie ust. 1 pkt 1. Na postanowienie oddalające wniosek strony o uchylenie prawomocnego postanowienia o zawieszeniu w czynnościach zażalenie nie przysługuje.

8. Zawieszenie komornika w czynnościach ustaje z dniem:

- 1) prawomocnego zakończenia postępowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 2-4, chyba że sąd uchylił zawieszenie wcześniej;
- 2) oddalenia wniosku o odwołanie ze stanowiska ostateczną decyzją administracyjną, umorzenia postępowania, stwierdzenia braku podstaw do odwołania w postępowaniu

Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 396, 1185, 1186, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178, 437, 1020, 1070 i 1243.

wszczęty z urzędu, a w razie odwołania komornika ostateczną decyzją administracyjną – z dniem upływu terminu do wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego lub prawomocnego oddalenia skargi przez sąd administracyjny;

- 3) oddalenia lub odrzucenia wniosku o ubezwłasnowolnienie bądź umorzenia postępowania lub uchylecia postanowienia o ustanowieniu doradcy tymczasowego;
- 4) z dniem wskazanym we wniosku złożonym w tym przedmiocie przez komornika w sytuacji określonej w ust. 2 pkt 1.

Art. 19. 1. Minister Sprawiedliwości z urzędu odwołuje komornika z zajmowanego stanowiska, jeżeli komornik:

- 1) z powodu choroby lub utraty sił został uznany przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za całkowicie niezdolnego do pełnienia obowiązków komornika lub bez uzasadnionej przyczyny odmówił poddania się badaniu, o którym mowa w art. 24;
- 2) ukończył 65 rok życia;
- 3) spowodował niedobór kasowy w wysokości przekraczającej 15.000 złotych;
- 4) nie zawarł umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 34 ust. 2 lub utracił to ubezpieczenie z zawinionych przez siebie przyczyn.

2. Minister Sprawiedliwości z urzędu, lub na wniosek prezesa właściwego sądu rejonowego, prezesa właściwego sądu okręgowego lub prezesa właściwego sądu apelacyjnego, odwołuje komornika z zajmowanego stanowiska, jeżeli komornik:

- 1) nie wykonał zarządzeń, o których mowa w art. 109 ust. 3;
- 2) nie wykonał zaleceń powizytacyjnych sędziego-wizytatora;
- 3) uporczywie lub rażąco nie stosuje się do orzeczeń sądu wydawanych w trybie nadzoru judykacyjnego;
- 4) uporczywie lub rażąco narusza przepisy w zakresie ustalenia wysokości opłat;
- 5) uporczywie lub rażąco narusza przepisy o dopuszczalności przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela;
- 6) uporczywie lub rażąco narusza przepisy o dopuszczalności powierzania czynności asesorom;
- 7) uporczywie lub rażąco narusza zasady określone w art. 38;
- 8) dopuścił się innego niż wymienione w punktach poprzedzających rażącego lub uporczywego naruszenia przepisów prawa.

3. Minister Sprawiedliwości może odwołać komornika z zajmowanego stanowiska w razie prawomocnego skazania za nieumyślne przestępstwo lub nieumyślne przestępstwo skarbowe.

4. Odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska w przypadkach, o których mowa w ust. 2 oraz w ust. 3, następuje po uprzednim wysłuchaniu komornika, chyba że nie jest to możliwe, oraz po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej, która przedstawia opinię w terminie 21 dni od dnia otrzymania wniosku o wyrażenie opinii. Nienadesłanie opinii w tym terminie przez radę izby komorniczej nie wstrzymuje wydania decyzji w przedmiocie odwołania komornika. Art. 12 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

5. Powołanie na stanowisko komornika wygasa z mocy prawa jeżeli komornik:

- 1) zmarł;
- 2) zrezygnował z pełnienia obowiązków komornika;
- 3) został ukarany prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym karą wydalenia ze służby komorniczej;
- 4) został prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 5) został prawomocnie ubezwłasnowolniony częściowo bądź całkowicie;
- 6) utracił obywatelstwo polskie.

6. Rezygnacja komornika z pełnienia obowiązków następuje z dniem wskazanym w oświadczeniu o rezygnacji, przy czym dzień ten nie może wypadać wcześniej niż miesiąc i później niż 3 miesiące od złożenia Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenia. W razie oznaczenia przez komornika daty wypadającej wcześniej niż miesiąc od złożenia oświadczenia lub braku jej oznaczenia, rezygnacja staje się skuteczna z upływem miesiąca od jej złożenia. W razie oznaczenia daty późniejszej niż 3 miesiące od dnia złożenia oświadczenia, rezygnacja następuje z upływem 3 miesięcy od dnia jej złożenia.

7. O przyjęciu rezygnacji Minister Sprawiedliwości zawiadamia komornika, prezesa właściwego sądu apelacyjnego, prezesa właściwego sądu rejonowego oraz radę właściwej izby komorniczej informując jednocześnie o dacie, z jaką rezygnacja będzie skuteczna. W przypadku skutecznego uchylecia się przez komornika od skutków złożonej rezygnacji Minister Sprawiedliwości zawiadamia o tym fakcie komornika, prezesa właściwego sądu apelacyjnego, prezesa właściwego sądu rejonowego oraz radę właściwej izby komorniczej, o ile nie upłynął jeszcze termin rezygnacji.

8. Z zastrzeżeniem ust. 7, o wygaśnięciu powołania na stanowisko komornika z mocy prawa Minister Sprawiedliwości zawiadamia komornika, prezesa właściwego sądu apelacyjnego, prezesa właściwego sądu rejonowego oraz radę właściwej izby komorniczej.

Art. 20. 1. W przypadku stwierdzenia oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa, prezes sądu rejonowego, w drodze zarządzenia, odsuwa komornika od wykonywania czynności na okres do 30 dni. W tym okresie prezes sądu rejonowego wnosi do Ministra Sprawiedliwości o odwołanie komornika ze stanowiska.

2. Odsuwając komornika od wykonywania czynności prezes sądu rejonowego niezwłocznie zawiadamia o tym fakcie prezesa właściwego sądu apelacyjnego.

3. Do komornika odsuniętego od wykonywania czynności stosuje się odpowiednio przepisy o długotrwałym zastępstwie.

Art. 21. Minister Sprawiedliwości może przenieść komornika na jego wniosek, na stanowisko do innego rewiru, jeżeli przemawiają za tym potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności, o których mowa w art. 3, lub uzasadniony interes komornika. Przeniesienie oznacza prawo utworzenia nowej kancelarii lub objęcia stanowiska po odwołanym komorniku lub komorniku, którego powołanie wygasło, o ile ogłoszenie o zwolnionym stanowisku, o którym mowa w art. 12 ust. 3, okazało się w tych przypadkach bezskuteczne.

Art. 22. 1. W przypadku:

- 1) odwołania komornika z zajmowanego stanowiska z przyczyn, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 4, lub
- 2) wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa z przyczyn, o których mowa w art. 19 ust. 5 pkt 2-6

– osoba może zostać ponownie powołana na stanowisko komornika, jeżeli spełnia wymagania określone w art. 11 ust. 1 pkt 1-7, z uwzględnieniem art. 123 ust. 5.

2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, co najmniej przez 10 lat nie wykonywała zawodu może zostać ponownie powołana na stanowisko komornika po złożeniu egzaminu komorniczego. Obowiązek złożenia egzaminu komorniczego nie dotyczy osób, o których mowa w art. 11 ust. 3.

Rozdział 3

Obowiązki i prawa komorników

Art. 23. 1. Komornik jest obowiązany postępować zgodnie z przepisami prawa, orzeczeniami sądu wydanymi w trybie nadzoru judykacyjnego, zarządzeniami lub zaleceniami uprawnionych organów nadzoru administracyjnego, złożonym ślubowaniem i zasadami etyki zawodowej oraz podnosić kwalifikacje zawodowe.

2. Komornik jest obowiązany do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o dochodach osiągniętych z działalności prowadzonej kancelarii, dochodach uzyskanych z innych źródeł i ich wysokości, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, komornicy składają właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego.

4. Analizy danych zawartych w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 2, dokonuje właściwe kolegium sądu apelacyjnego. Kopia oświadczenia przesyłana jest właściwemu urzędowi skarbowemu.

5. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, składa się przed objęciem stanowiska, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w dniu opuszczenia stanowiska komornika.

6. Informacje zawarte w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 2, są jawne, także co do imienia i nazwiska, z wyjątkiem danych adresowych, informacji o miejscu położenia nieruchomości, a także informacji umożliwiających identyfikację ruchomości komornika. Na wniosek komornika, który złożył oświadczenie, prezes właściwego sądu apelacyjnego może zdecydować o objęciu informacji zawartych w oświadczeniu ochroną przewidzianą dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone”, określoną w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, jeżeli ujawnienie tych informacji mogłoby powodować zagrożenie dla komornika lub osób dla niego najbliższych.

7. Jawne informacje zawarte w oświadczeniach majątkowych właściwy prezes sądu apelacyjnego udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2058 oraz z 2016 r. poz. 34, 352 i 996), nie później niż do dnia 30 czerwca każdego roku.

8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza oświadczenia, o którym mowa w ust. 2, mając na uwadze treść informacji objętych oświadczeniem oraz konieczność przedstawienia informacji w sposób zupełny i rzetelny.

9. Podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu, o którym mowa w § 1, powoduje odpowiedzialność karną na podstawie art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137). Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu uprawnionego do odebrania oświadczenia o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

10. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury i Prezesa Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, minimum szkoleniowe komorników i asesorów oraz sposób dokumentowania wykonywania przez nich obowiązku szkoleniowego, uwzględniając efektywność wykonywania tego obowiązku oraz funkcjonujące systemy punktowe oceny szkoleń.

11. Komornik jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić prezesa sądu rejonowego, przy którym działa o toczącej się sprawie sądowej, w której występuje jako strona lub uczestnik postępowania. W razie wszczęcia przeciwko komornikowi postępowania karnego, komornik zawiadamia również Ministra Sprawiedliwości.

Art. 24. W celu zbadania stanu zdrowia komornika Minister Sprawiedliwości, prezes właściwego sądu rejonowego, właściwego sądu okręgowego lub właściwego sądu apelacyjnego albo rada właściwej izby komorniczej może skierować komornika do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z urzędu lub na jego wniosek.

Art. 25. Komornik używa tytułu: „Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Kancelaria Komornicza nr w ” z dokładnym określeniem imienia i nazwiska oraz adresu kancelarii.

Art. 26. 1. Przy wykonywaniu czynności terenowych komornik przystępując do czynności jest obowiązany okazać identyfikator wydany przez Krajową Radę Komorniczą

zawierający jego imię i nazwisko, zdjęcie, określenie pełnionej funkcji i oznaczenie sądu rejonowego, przy którym działa.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, wzór identyfikatora, o którym mowa w ust. 1, mając na względzie konieczność zachowania odpowiedniej przejrzystości i czytelności danych oraz konieczność zabezpieczenia przed podrobieniem.

Art. 27. 1. Krajowa Rada Komornicza potwierdza dane do weryfikacji podpisu elektronicznego używanego przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe czynności Krajowej Rady Komorniczej umożliwiające komornikom prowadzenie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego oraz szczegółowe czynności komornika w egzekucji prowadzonej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego, kierując się potrzebą przyspieszenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego w tym trybie oraz sposób wykonywania czynności przy użyciu systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne, mając na względzie bezpieczeństwo posługiwanie się dokumentami w postaci elektronicznej, dostępność akt egzekucyjnych dla stron postępowania egzekucyjnego, sprawność postępowania egzekucyjnego oraz zapewnienie możliwości jednoznacznej identyfikacji dłużnika.

3. Pochodzący od komornika dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne ma moc dokumentu wydanego przez komornika, o ile ma cechy umożliwiające jego weryfikację w tym systemie.

4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, cechy umożliwiające weryfikację istnienia i treści pisma w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie egzekucyjne, mając na względzie minimalne wymagania dla systemów teleinformatycznych oraz potrzebę ochrony praw osób uczestniczących w postępowaniach egzekucyjnych.

Art. 28. 1. Komornik dostosowuje dni i godziny przyjęć interesantów do miejscowych warunków. Po zatwierdzeniu tych warunków przez prezesa sądu rejonowego, przy którym działa, komornik podaje o nich informację na tablicy informacyjnej u wejścia do kancelarii.

2. W sprawach pilnych komornik może przyjąć interesantów poza ustalonymi godzinami przyjęć, jeżeli ważny interes strony wymaga niezwłocznego działania z udziałem komornika.

Art. 29. 1. Komornik może wykonywać czynności urzędowe w dni robocze, w godzinach od 7 do 21. Na wykonanie czynności w dni ustawowo wolne od pracy lub w godzinach nocnych wymagana jest zgoda prezesa sądu rejonowego.

2. Czynności komornika rozpoczęte przed godziną 21 mogą być prowadzone w dalszym ciągu bez zgody, o której mowa w ust. 1, jeżeli ich przerwanie może znacznie utrudnić egzekucję. Powyższy przepis nie ma zastosowania do czynności prowadzonych w miejscu zamieszkania dłużnika.

Art. 30. 1. Komornik jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na wykonywane czynności.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, trwa także po odwołaniu komornika albo wygaśnięciu powołania na stanowisko komornika z mocy prawa.

3. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy komornik składa zeznanie jako świadek lub strona przed sądem lub prokuratorem, chyba że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru państwa. W tym przypadku od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić komornika Minister Sprawiedliwości.

4. Przepis ust. 3 ma odpowiednie zastosowanie w toczącym się postępowaniu dyscyplinarnym oraz postępowaniu o odwołanie ze stanowiska w trybie art. 19 ust. 2.

Art. 31. 1. Komornik nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach, jeżeli wykonywanie tego zatrudnienia nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków komornika.

2. Komornikowi nie wolno także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałoby w pełnieniu obowiązków komornika, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub przynieść ujmę godności zawodu komornika.

3. O zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, o którym mowa w ust. 1, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarobkowania, komornik zawiadamia prezesa właściwego sądu rejonowego.

4. Prezes właściwego sądu rejonowego w stosunku do komornika wydaje decyzję o sprzeciwie wobec zamiaru podjęcia zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w szkole wyższej, jeżeli uzna, że będzie ono przeszkadzało w pełnieniu obowiązków komornika, oraz wobec podejmowania lub kontynuowania innego zajęcia, które przeszkadza w pełnieniu obowiązków komornika, osłabia zaufanie do jego bezstronności lub przynosi ujmę godności zawodu komornika.

5. Od decyzji prezesa sądu rejonowego, o której mowa w ust. 4, służy komornikowi odwołanie do Ministra Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania.

6. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio do asesorów komorniczych.

Art. 32. 1. Komornik ma obowiązek w terminie 4 dni od ich otrzymania przekazać uprawnionemu wyegzekwowane należności, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Należności uzyskane z egzekucji z rachunku bankowego, komornik przekazuje wierzycielowi w terminie 7 dni.

3. Jeżeli komornik dopuści do opóźnienia w przekazaniu wyegzekwowanych należności, jest on obowiązany zapłacić uprawnionemu odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot otrzymanych i nierozliczonych w terminie, chyba że nieprzekazanie należności spowodowane było zawieszeniem postępowania egzekucyjnego lub wstrzymaniem wykonalności tytułu wykonawczego przez sąd lub wstrzymaniem przez sąd przekazywania wyegzekwowanych kwot wierzycielowi w trybie art. 767² § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. O każdym przypadku przekraczającego 7 dni opóźnienia przekazania należności, o których mowa w ust. 1 i 2, komornik zawiadamia prezesa sądu rejonowego, przy którym działa.

Art. 33. 1. Komornik jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności.

2. Skarb Państwa jest odpowiedzialny za szkodę solidarnie z komornikiem.

3. Komornik ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za działania zastępcy będącego asesorem komorniczym, którego sam wskazał we wniosku, o którym mowa w art. 38 ust. 1, na zasadach określonych w ust. 1.

4. Komornik będący zastępcą innego komornika ponosi osobistą odpowiedzialność odszkodowawczą za działania podejmowane w roli zastępcy innego komornika.

Art. 34. 1. Komornik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone w związku

z wykonywaniem czynności określonych w art. 3, w tym czynności wykonywanych jako zastępca innego komornika, a w przypadku gdy zatrudnia pracowników, również do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone ich działaniem w związku z wykonywaniem tych czynności, jak również za działania innych asesorów komorniczych wyznaczonych w trybie art. 38 ust. 1.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.

Art. 35. 1. Prezes sądu rejonowego, przy którym działa komornik, kontroluje spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 34, w ramach kontroli, o której mowa w art. 109 ust. 3. Spełnienie tego obowiązku ustala się na podstawie okazanej przez komornika polisy lub innego dokumentu ubezpieczenia, potwierdzającego zawarcie umowy tego ubezpieczenia, wystawionego przez zakład ubezpieczeń.

2. W przypadku niespełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 34, prezes sądu rejonowego niezwłocznie informuje o powyższym Ministra Sprawiedliwości.

Art. 36. Komornicy opłacają, na potrzeby organów samorządu komorniczego, składki miesięczne, których kwotową wysokość ustala corocznie Krajowa Rada Komornicza. Miesięczna wysokość składki nie może przekraczać połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 37. Jeżeli komornik nie może pełnić obowiązków z powodu przeszkód prawnych lub faktycznych, wyznacza się zastępcę komornika.

Art. 38. 1. W razie niemożności wykonywania obowiązków z powodu wypoczynku, zwolnienia lekarskiego bądź innej usprawiedliwionej nieobecności, prezes sądu rejonowego, na wniosek komornika zawierający wskazanie przyczyny nieobecności, wyznacza, w drodze zarządzenia, zastępcę, z zastrzeżeniem art. 39 ust. 1. O wyznaczeniu zastępcy prezes sądu rejonowego zawiadamia za pośrednictwem poczty elektronicznej radę właściwej izby komorniczej przesyłając odpis wniosku komornika wraz z załącznikami.

2. Zastępcą komornika, o którym mowa w ust. 1, może być inny komornik albo asesor komorniczy, który przepracował na stanowisku asesora co najmniej 2 lata oraz wyraził zgodę na pełnienie obowiązków zastępcy we wskazanym terminie.

3. W zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 3, asesorowi komorniczemu pełniącemu funkcję zastępcy komornika przysługują prawa i obowiązki komornika.

4. Komornikowi przysługuje uprawnienie do wypoczynku w wymiarze 26 dni w roku. Przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.⁵⁾) dotyczące urlopów pracowniczych stosuje się odpowiednio, o ile nie są one sprzeczne z przepisami regulującymi wykonywanie zawodu komornika.

5. Komornikowi przysługuje corocznie dodatkowe uprawnienie do wypoczynku w wymiarze sześciu dni roboczych – po dziesięciu latach wykonywania obowiązków komornika.

6. Do okresu wykonywania obowiązków, od którego zależy wymiar dodatkowego uprawnienia do wypoczynku, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia w sądzie lub prokuraturze na stanowiskach: asesorów sądowych, asesorów prokuratorskich, sędziów i prokuratorów, w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na stanowiskach: prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, a także okresy wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub zajmowania samodzielnego stanowiska w organach władzy publicznej, z którym związana była praktyka prawnicza, oraz inne okresy zatrudnienia, jeżeli z tytułu zajmowania tego stanowiska lub zatrudnienia przysługiwał zwiększony wymiar urlopu.

7. Dodatkowo komornikowi przysługuje uprawnienie do nieobecności w wykonywaniu obowiązków na analogicznych zasadach i wymiarze, jak przysługujące pracownikowi.

8. Komornik ma prawo – za uprzednim powiadomieniem prezesa sądu rejonowego – do usprawiedliwionej nieobecności w związku z udokumentowanym wykonywaniem obowiązków w ramach organów samorządu komorniczego w maksymalnym wymiarze 10 dni w roku.

9. Właściwy prezes sądu apelacyjnego wyraża zgodę na dodatkową nieobecność komornika w związku z udokumentowanym wykonywaniem obowiązków w ramach Krajowej Rady Komorniczej, komisji dyscyplinarnej lub obowiązków komornika-wizytatora.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 1662 i Dz. U. z 2015 r. poz. 1066, 1240, 1220, 1224, 1268 i 1662 oraz z 2016 r. poz. 868, 910, 960 i 1053.

10. W przypadku, gdyby okazało się, że wskazany przez komornika zastępca nie spełnia wymogów, o których mowa w ust. 2, prezes sądu rejonowego wyraża sprzeciw wobec osoby zastępcy, o czym niezwłocznie informuje zainteresowanego komornika i wskazanego zastępcę.

11. W zakresie usprawiedliwiania nieobecności, o której mowa w ust. 1, przepisy wydane na podstawie art. 298² ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy stosuje się odpowiednio.

12. Prezes właściwego sądu rejonowego prowadzi wykaz służbowy komornika, w którym odnotowuje się dni, w których komornik był nieobecny na służbie ze wskazaniem przyczyn nieobecności. Do wykazu załącza się dowody usprawiedliwiające nieobecność na służbie. Prezes odmawia wyznaczenia zastępcy w razie stwierdzenia, że komornik wyczerpał przysługujące mu uprawnienie do wypoczynku lub nieobecność na służbie jest nieusprawiedliwiona.

Art. 39. 1. W przypadku odwołania ze stanowiska, wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa, przeniesienia komornika, zawieszenia komornika w czynnościach, albo gdyby usprawiedliwiona nieobecność, o której mowa w art. 38 ust. 1, miała trwać nieprzerwanie więcej niż 30 dni, względnie wydłużyła się poza ten okres, zastępcę komornika wyznacza, w drodze zarządzenia, prezes właściwego sądu apelacyjnego na wniosek rady właściwej izby komorniczej (długotrwale zastępstwo). We wniosku wskazuje się osobę kandydata i przyczyny zastępstwa.

2. Zastępcą komornika w przypadku, o którym mowa w ust. 1, może być wyłącznie inny komornik.

3. Zastępca, o którym mowa w ust. 1, może z ważnych przyczyn, za zgodą prezesa sądu apelacyjnego, zwalniać pracowników kancelarii lub zatrudniać nowych.

Art. 40. Z ważnych powodów prezes sądu apelacyjnego może, w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej, dokonać zmiany zastępcy. Brak opinii rady w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, nie stanowi przeszkody do wydania zarządzenia. Przepis art. 39 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 41. 1. W zarządzeniu o ustanowieniu zastępcy prezes sądu apelacyjnego wskazuje osobę zastępcy oraz czas na jaki udzielono zastępstwa, lub że udzielono go na czas nieokreślony. Zarządzenie zawiera uzasadnienie.

2. O ustanowieniu przez siebie zastępcy, prezes sądu apelacyjnego zawiadamia Ministra Sprawiedliwości oraz prezesa właściwego sądu rejonowego doręczając odpis zarządzenia o ustanowieniu zastępcy.

3. Minister Sprawiedliwości może, w terminie 7 dni od otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 2, wnieść sprzeciw co do osoby zastępcy. Od sprzeciwu nie przysługuje odwołanie.

4. W przypadku wniesienia sprzeciwu zarządzenie o wyznaczeniu zastępcy traci moc z dniem doręczenia sprzeciwu. O wniesieniu sprzeciwu Minister Sprawiedliwości zawiadamia radę właściwej izby komorniczej, która niezwłocznie wskazuje prezesowi sądu apelacyjnego innego kandydata na zastępcę komornika.

Art. 42. 1. W braku odmiennej umowy między komornikiem i zastępcą komornika, o którym mowa w art. 38 ust. 1, zastępca komornika pobiera 25% dochodu zastępowanego komornika w pierwszym miesiącu sprawowania zastępstwa, a w następnych miesiącach – 50% tego dochodu. Po sześciu miesiącach zastępca komornika pobiera 75% dochodu zastępowanego.

2. Jeżeli przyczyną zastępstwa jest zawieszenie komornika w czynnościach, zastępcy komornika należy się do czasu ustania zawieszenia komornika w czynnościach dochód w wysokości 75% dochodu zastępowanego komornika, nie dłużej jednak niż przez okres jednego roku. Po upływie roku od dnia zawieszenia komornika w czynnościach zastępca komornika pobiera 100% dochodu zastępowanego komornika.

3. Zastępcy komornika ustanowionemu w związku ze śmiercią albo odwołaniem, przeniesieniem komornika albo wygaśnięciem powołania na stanowisko komornika z mocy prawa należy się cały dochód.

4. Dochodem komornika, o którym mowa w ust. 1-3, są należne wynagrodzenie prowizyjne od pobranych i ściągniętych w danym miesiącu opłat egzekucyjnych oraz pozostałe pobrane i ściągnięte w danym miesiącu opłaty komornicze pomniejszone o koszty działalności egzekucyjnej komornika i sumy określone w niniejszym artykule.

5. Po upływie roku od dnia zawieszenia go w czynnościach komornik może, za zgodą prezesa właściwego sądu rejonowego, podjąć dodatkowe zatrudnienie, inne zajęcie lub sposób zarobkowania, o ile nie przyniesie to ujemny godności zawodu komornika. W takim wypadku do czasu ustania zawieszenia przepisów art. 31 ust. 1-3 nie stosuje się, zaś art. 31 ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio. Komornikowi nie wolno jednak w okresie zawieszenia w czynnościach podjąć zatrudnienia w kancelarii komorniczej.

6. Komornikowi odwołanemu albo komornikowi, którego powołanie na stanowisko komornika wygasło z mocy prawa albo spadkobiercom zmarłego komornika należą się opłaty prawomocnie ustalone przed odwołaniem komornika albo wygaśnięciem powołania na stanowisko komornika z mocy prawa.

7. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio do zastępcy komornika ustanowionego w związku z odwołaniem komornika albo wygaśnięciem powołania na stanowisko komornika z mocy prawa albo śmiercią komornika oraz do jego spadkobierców.

Art. 43. 1. W razie odwołania komornika, przeniesienia komornika, albo wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa, wyznaczony zastępca prowadzi jedynie postępowania w sprawach dotychczas niezakończonych oraz w sprawach przekazanych w trybie zbiegu egzekucji, aż do momentu powołania nowego komornika na to stanowisko. W takim przypadku do zastępcy stosuje się odpowiednio przepisy art. 5 ust. 1 oraz art. 44.

2. W przypadku gdy na skutek ogłoszenia, o którym mowa w art. 12 ust. 3, we wskazanym terminie nie zgłosi się na zwolnione stanowisko żaden kandydat i żaden komornik po upływie tego terminu nie złoży wniosku o przeniesienie na zwolnione stanowisko albo gdy powołanie nowego komornika na zwolnione stanowisko nie było celowe, zastępca komornika, na zlecenie Ministra Sprawiedliwości, przeprowadza likwidację kancelarii zastępowanego komornika. W terminie czternastu dni od zakończenia likwidacji zastępca komornika składa prezesowi właściwego sądu apelacyjnego sprawozdanie z likwidacji kancelarii, przesyłając odpisy sprawozdania Ministrowi Sprawiedliwości, prezesowi sądu rejonowego, przy którym działa i radzie właściwej izby komorniczej.

3. Rada izby komorniczej wydaje odpis sprawozdania, o którym mowa w ust. 2, osobie, która zajmowała stanowisko komornika w rewirze, w którym przeprowadzono likwidację kancelarii, lub jej spadkobiercom, po okazaniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Art. 44. Do komornika stosuje się przepisy o ubezpieczeniach społecznych oraz o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, dotyczące osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Rozdział 4

Likwidacja kancelarii

Art. 45. Przystępując do likwidacji kancelarii odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie wygasło z mocy prawa, zastępca komornika przeprowadzający likwidację kancelarii, zwany dalej „likwidatorem”, sporządza spisy:

- 1) spraw zakończonych;
- 2) spraw niezakończonych;
- 3) urządzeń ewidencyjnych niezbędnych do prowadzenia spraw niezakończonych;
- 4) zbędnych urządzeń ewidencyjnych.

Art. 46. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 21 zdanie drugie, likwidator przekazuje komornikowi powołanemu w miejsce odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie wygasło z mocy prawa, sprawy niezakończone i urządzenia ewidencyjne niezbędne do prowadzenia spraw niezakończonych, wraz ze spisami, o których mowa w art. 45 pkt 2 i 3 oraz pieczęcią urzędową.

2. Z przekazania, o którym mowa w ust. 1, sporządza się protokół, który podpisują likwidator i komornik powołany w miejsce odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie wygasło z mocy prawa.

Art. 47. W przypadku, o którym mowa w art. 43 ust. 2 ustawy, likwidator przekazuje prezesowi właściwego sądu apelacyjnego sprawy niezakończone i urządzenia ewidencyjne niezbędne do prowadzenia spraw niezakończonych, wraz ze spisami, o których mowa w art. 45 pkt 2 i 3, oraz pieczęcią urzędową.

2. Z przekazania, o którym mowa w ust. 1, sporządza się protokół, który podpisują likwidator i prezes właściwego sądu apelacyjnego.

Art. 48. 1. Niezwłocznie po sporządzeniu spisów, o których mowa w art. 45 pkt 2 i 3, likwidator przekazuje Krajowej Radzie Komorniczej akta spraw zakończonych i zbędne urządzenia ewidencyjne, wraz ze spisami, o których mowa w art. 45 pkt 1 i 4.

2. Z przekazania, o którym mowa w ust. 1, sporządza się protokół, który podpisują likwidator i Prezes Krajowej Rady Komorniczej.

Art. 49. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 43 ust. 2 ustawy, prezes właściwego sądu apelacyjnego w porozumieniu z prezesem właściwego sądu rejonowego rozdziela

sprawy niezakończone pomiędzy komorników działających w rewirze, w którym działał odwołany komornik albo komornik, którego powołanie wygasło z mocy prawa.

2. Jeżeli przy sądzie rejonowym, na skutek odwołania komornika albo wygaśnięcia powołania komornika z mocy prawa, nie działa żaden komornik albo dokonanie podziału spraw pomiędzy komorników działających w tym rewirze napotykałoby trudne do przewyciężenia przeszkody, prezes właściwego sądu apelacyjnego rozdziela sprawy niezakończone pomiędzy komorników działających w obszarze właściwości sądu okręgowego przełożonego nad sądem rejonowym, przy którym działał ten komornik.

3. Podziału, o którym mowa w ust. 1 i 2, prezes właściwego sądu apelacyjnego dokonuje, uwzględniając w szczególności stopień opanowania wpływu, zaległość i skuteczność w sprawach prowadzonych przez komorników w ostatnim okresie sprawozdawczym.

4. Prezes właściwego sądu apelacyjnego przekazuje komornikom, którzy otrzymali sprawy w wyniku podziału, o którym mowa w ust. 1 i 2, urządzenia ewidencyjne i ich odpisy, niezbędne do prowadzenia spraw niezakończonych, wraz ze spisami, o których mowa w art. 45 pkt 2 i 3.

5. Z czynności, o których mowa w ust. 1 lub 2 oraz ust. 4, sporządza się protokół, który podpisują prezes właściwego sądu apelacyjnego i komornicy, którzy otrzymali sprawy w wyniku podziału, o którym mowa w ust. 1 i 2.

6. O dokonanym podziale prezes właściwego sądu apelacyjnego niezwłocznie zawiadamia likwidatora.

7. Komornik, który otrzymał sprawy w podziale, o którym mowa w ust. 1 i 2, niezwłocznie zawiadamia o tym wierzyciela oraz dłużnika.

Art. 50. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 21 zdanie drugie, likwidator przekazuje komornikowi powołanemu w miejsce odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie wygasło z mocy prawa, zaliczki na wydatki, opłaty oraz wszelkie pobrane i nierozchodowane sumy, zgromadzone na wyodrębnionych rachunkach bankowych kancelarii, o których mowa w art. 99 ust. 2 lub w kasie kancelarii prowadzonej przez odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie wygasło z mocy prawa.

2. Z przekazania, o którym mowa w ust. 1, sporządza się protokół, który podpisują likwidator i komornik powołany w miejsce odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie wygasło z mocy prawa.

Art. 51. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 43 ust. 2 ustawy, likwidator przekazuje komornikom, którzy otrzymali sprawy w wyniku podziału, o którym mowa w art. 49 ust. 1 i 2, przypadające na każdą z tych spraw zaliczki na wydatki, opłaty oraz wszelkie pobrane i nierozchodowane sumy, zgromadzone na wyodrębnionych rachunkach bankowych kancelarii, o których mowa w art. 99 ust. 2, lub w kasie kancelarii prowadzonej przez odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie wygasło z mocy prawa.

2. Z przekazania, o którym mowa w ust. 1, sporządza się protokół, który podpisują likwidator i komornicy, którzy otrzymali sprawy w wyniku podziału, o którym mowa w art. 49 ust. 1 i 2.

Art. 52. Po dokonaniu czynności, o których mowa w art. 50 ust. 1 lub art. 51 ust. 1, likwidator zamyka wyodrębnione rachunki bankowe kancelarii i księgę pieniężną oraz anuluje kwitariusze przychodowe.

Art. 53. 1. Sprawozdanie, o którym mowa w art. 43 ust. 2, zawiera w szczególności informacje o stanie kasy na dzień otwarcia i zamknięcia likwidacji oraz ewentualnie stwierdzonych niedoborach kasowych.

2. Protokoły, o których mowa w art. 46 ust. 2, art. 47 ust. 2, art. 48 ust. 2, art. 49 ust. 5, art. 50 ust. 2 i art. 51 ust. 2, wraz ze spisami, o których mowa w art. 45, stanowią załączniki do sprawozdania, o którym mowa w art. 43 ust. 2 ustawy.

Art. 54. Zastępca komornika, który przeprowadza likwidację kancelarii odwołanego komornika albo komornika, którego powołanie na stanowisko komornika wygasło z mocy prawa, może rozwiązać umowę o pracę zawartą przez poprzednika z osobą zatrudnioną w tej kancelarii za jednomiesięcznym wypowiedzeniem. Przepis ten dotyczy także umów zawartych na czas określony.

Rozdział 5

Aplikacja komornicza

Art. 55. 1. Nabór na aplikację komorniczą przeprowadza się w drodze egzaminu wstępnego na aplikację komorniczą, zwanego dalej „egzaminem wstępnym”.

2. Aplikantem komorniczym może zostać ten, kto:

- 1) spełnia warunki określone w art. 11 ust. 1 pkt 1-7;
- 2) uzyskał pozytywną ocenę z egzaminu wstępnego.

3. Aplikanta komorniczego zatrudnia komornik.

4. Komornik ma obowiązek zatrudnić w okresie 3 lat co najmniej jednego aplikanta komorniczego.

5. Prezes właściwego sądu apelacyjnego może zwolnić komornika z obowiązku, o którym mowa w ust. 4, po zasięgnięciu opinii prezesa właściwego sądu rejonowego i rady właściwej izby komorniczej.

6. Prezes właściwego sądu apelacyjnego albo rada właściwej izby komorniczej może zobowiązać komornika do zatrudnienia wskazanego aplikanta komorniczego.

7. Wpis na listę aplikantów komorniczych następuje na podstawie uchwały rady izby komorniczej właściwej ze względu na miejsce złożenia zgłoszenia, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 1. W uchwale tej rada izby komorniczej obowiązana jest wskazać komornika, w którego kancelarii aplikant komorniczy jest albo zostanie zatrudniony.

8. Osobie spełniającej warunki, o których mowa w ust. 2, nie można odmówić wpisu na listę aplikantów komorniczych.

9. Wniosek o wpis na listę aplikantów komorniczych może zostać złożony w ciągu 2 lat od dnia doręczenia uchwały o wyniku egzaminu wstępnego. Do wniosku kandydat obowiązany jest załączyć informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż miesiąc przed złożeniem wniosku oraz oświadczenie, że przeciwko niemu nie jest prowadzone postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

10. Do oświadczenia, o którym mowa w ust. 9, stosuje się odpowiednio przepis art. 13 ust. 2.

Art. 56. 1. Rada izby komorniczej podejmuje uchwałę w sprawie wpisu na listę aplikantów komorniczych w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

2. Od uchwały, o której mowa w ust. 1, służy odwołanie do Krajowej Rady Komorniczej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.

3. Od ostatecznej uchwały odmawiającej wpisu na listę aplikantów komorniczych zainteresowanemu służy skarga do sądu administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia uchwały.

4. W przypadku niepodjęcia uchwały przez radę izby komorniczej w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o wpis na listę aplikantów komorniczych lub niepodjęcia uchwały przez Krajową Radę Komorniczą w terminie 30 dni od dnia doręczenia odwołania zainteresowanemu służy skarga na bezczynność do sądu administracyjnego.

Art. 57. 1. Rada izby komorniczej przesyła wraz z aktami osobowymi kandydata do Ministra Sprawiedliwości w terminie 30 dni każdą uchwałę o wpisie na listę aplikantów komorniczych. Rada izby komorniczej w terminie 30 dni zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o każdej uchwale o odmowie wpisu na listę aplikantów komorniczych.

2. Jeżeli zawarty w aktach osobowych wniosek o wpis nie zawiera wszystkich wymaganych informacji lub dokumentów, Minister Sprawiedliwości zwraca uchwałę wraz z aktami osobowymi kandydata do właściwej rady izby komorniczej w celu uzupełnienia.

3. Wpis na listę aplikantów komorniczych uważa się za dokonany, jeżeli Minister Sprawiedliwości nie podpisze sprzeciwu od wpisu w terminie 30 dni od dnia doręczenia uchwały wraz z aktami osobowymi kandydata. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, bieg tego terminu liczy się od dnia ponownego doręczenia uchwały wraz z aktami osobowymi. Minister Sprawiedliwości wyraża sprzeciw w formie decyzji administracyjnej.

4. Decyzja Ministra Sprawiedliwości może być zaskarżona do sądu administracyjnego przez zainteresowanego w terminie 30 dni od dnia doręczenia tej decyzji.

5. Niezwłocznie po dokonaniu wpisu na listę aplikantów komorniczych rada izby komorniczej wyznacza aplikantowi termin ślubowania. Aplikant składa wobec przewodniczącego rady izby komorniczej ślubowanie według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako aplikant komorniczy powierzone mi obowiązki wypełniać zgodnie z prawem i sumieniem, dochować tajemnicy prawnie chronionej, w postępowaniu swym kierować się zasadami uczciwości, godności i honoru”; składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 58. 1. Egzamin wstępny przeprowadzają komisje egzaminacyjne do spraw aplikacji komorniczej przy Ministrze Sprawiedliwości, powołane w drodze zarządzenia, zwane dalej „komisjami kwalifikacyjnymi”. Właściwość komisji kwalifikacyjnej obejmuje obszar właściwości jednej lub kilku izb komorniczych.

2. Minister Sprawiedliwości, nie później niż 21 dni przed wyznaczonym terminem egzaminu wstępnego, może powołać na obszarze właściwości izby komorniczej więcej niż jedną komisję kwalifikacyjną do przeprowadzenia egzaminu, jeżeli przemawiają za tym względy organizacyjne, a w szczególności duża liczba kandydatów przystępujących do egzaminu. Przepisu art. 62 ust. 6 nie stosuje się.

3. Minister Sprawiedliwości jest organem wyższego stopnia w stosunku do komisji kwalifikacyjnej.

4. Egzamin wstępny polega na sprawdzeniu wiedzy kandydata na aplikanta komorniczego, zwanego dalej „kandydatem”, z zakresu: prawa konstytucyjnego, prawa cywilnego, postępowania cywilnego, prawa karnego materialnego, prawa gospodarczego, prawa spółek handlowych, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa administracyjnego, postępowania administracyjnego, prawa finansowego, prawa europejskiego, prawa prywatnego międzynarodowego, ustroju sądów oraz ustroju i zasad wykonywania zawodu komornika.

5. Egzamin wstępny przeprowadza się raz w roku w terminie wskazanym przez Ministra Sprawiedliwości.

6. W przypadku zaistnienia przeszkody uniemożliwiającej przeprowadzenie egzaminu wstępnego przez daną komisję kwalifikacyjną w terminie, o którym mowa w ust. 5, Minister Sprawiedliwości wyznacza dodatkowy termin przeprowadzenia egzaminu wstępnego przez tę komisję kwalifikacyjną, o którym przewodniczący komisji kwalifikacyjnej zawiadamia kandydatów listem poleconym oraz obwieszcza na stronie internetowej właściwej izby komorniczej. Przepisy art. 59 ust. 11-16 oraz art. 62 ust. 8 i 9 stosuje się odpowiednio, z wyłączeniem terminu, o którym mowa w art. 59 ust. 13.

Art. 59. 1. Minister Sprawiedliwości powołuje przed każdym egzaminem, w drodze zarządzenia, zespół do przygotowania pytań testowych na egzamin wstępny dla kandydatów na aplikantów komorniczych, zwany dalej „zespołem do przygotowania pytań testowych”.

2. W skład zespołu do przygotowania pytań testowych wchodzi co najmniej siedem osób, w tym pięciu przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości oraz dwóch przedstawicieli wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą.

3. Krajowa Rada Komornicza wskazuje kandydatów do zespołu spośród osób, które posiadają co najmniej pięcioletni staż służby na stanowisku komornika oraz, wobec których nie toczy się postępowanie dyscyplinarne i nie były karane dyscyplinarnie w ciągu ostatnich pięciu lat.

4. Na wniosek Ministra Sprawiedliwości Krajowa Rada Komornicza wskazuje kolejne propozycje kandydatów. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Minister Sprawiedliwości wyznacza przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego zespołu do przygotowania pytań testowych, spośród swoich przedstawicieli. Przewodniczący zespołu, a w przypadku jego nieobecności zastępca przewodniczącego zespołu, kieruje pracami zespołu do przygotowania pytań testowych. Przepis art. 63 stosuje się odpowiednio.

6. Obsługę administracyjno-biurową zespołu do przygotowania pytań testowych zapewnia Minister Sprawiedliwości. W ramach obsługi administracyjno-biurowej zespołu Minister Sprawiedliwości uzgadnia z przewodniczącym zespołu lub jego zastępcą terminarz pracy zespołu oraz zapewnia zespołowi miejsce i odpowiednie warunki pracy, mając na uwadze konieczność zabezpieczenia pytań testowych przed ich nieuprawnionym ujawnieniem. W posiedzeniach zespołu mogą uczestniczyć osoby wyznaczone przez Ministra Sprawiedliwości. W trakcie posiedzeń zespołu nie wolno korzystać z urządzeń służących do przekazu lub odbioru informacji, z wyłączeniem urządzeń zapewnionych w ramach obsługi administracyjno-biurowej zespołu.

7. Przewodniczący zespołu, zastępca przewodniczącego i członkowie zespołu do przygotowania pytań testowych oraz osoby wskazane przez Ministra Sprawiedliwości do obsługi administracyjno-biurowej zespołu do przygotowania pytań testowych, przed rozpoczęciem prac zespołu składają pisemne zobowiązania do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji dotyczących przygotowywanych pytań testowych do czasu przeprowadzenia egzaminu wstępnego oraz oświadczenia, że żadna z osób, o których mowa w art. 64 ust. 1, nie zamierza przystąpić do egzaminu wstępnego.

8. Przewodniczącemu, zastępcy i członkom zespołu do przygotowania pytań testowych za udział w pracach zespołu przysługuje wynagrodzenie.

9. Przewodniczącemu, zastępcy i członkom zespołu do przygotowania pytań testowych przysługuje zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

10. Nie później niż 90 dni przed terminem egzaminu wstępnego, przewodniczący zespołu do przygotowania pytań testowych, podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości, zwanym dalej „Biuletynem Informacji Publicznej”, ustalony przez zespół do przygotowania pytań testowych i zatwierdzony przez Ministra Sprawiedliwości wykaz tytułów aktów prawnych, według stanu prawnego obowiązującego w dniu ogłoszenia, z których wybrane stanowią podstawę opracowania pytań testowych na egzamin wstępny.

11. Zespół do przygotowania pytań testowych sporządza zestaw 150 pytań w formie testu jednokrotnego wyboru na egzamin wstępny dla kandydatów na aplikantów komorniczych wraz z wykazem prawidłowych odpowiedzi, w sposób uwzględniający

konieczność ich zabezpieczenia przed nieuprawnionym ujawnieniem. Zespół do przygotowania pytań testowych zapewnia zgodność wykazu prawidłowych odpowiedzi z obowiązującym stanem prawnym.

12. Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury może zgłaszać zespołowi do przygotowania pytań testowych propozycje pytań testowych wraz z wykazem prawidłowych odpowiedzi.

13. Sporządzony przez zespół do przygotowania pytań testowych zestaw pytań testowych oraz wykaz prawidłowych odpowiedzi, przewodniczący zespołu do przygotowania pytań testowych przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości nie później niż 50 dni przed wyznaczonym terminem egzaminu wstępnego. Minister Sprawiedliwości zapewnia wydrukowanie odpowiedniej liczby egzemplarzy zestawu pytań testowych wraz z kartami odpowiedzi oraz ich doręczenie, wraz z wykazem prawidłowych odpowiedzi zgodnym z obowiązującym stanem prawnym na dzień egzaminu, poszczególnym komisjom kwalifikacyjnym w sposób uwzględniający konieczność ich zabezpieczenia przed nieuprawnionym ujawnieniem.

14. Ostateczną treść wykazu, o którym mowa w ust. 10, oraz pytań testowych ustala zespół większością głosów w obecności co najmniej pięciu członków. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego zespołu.

15. Członkowie zespołu do przygotowania pytań testowych są zobowiązani do przedstawienia Ministrowi Sprawiedliwości pisemnego uzasadnienia prawidłowych odpowiedzi zgłoszonych przez nich pytań testowych, w przypadku zaistnienia wątpliwości dotyczących treści pytań testowych, a w szczególności w toku procedury odwoławczej od uchwały ustalającej wynik egzaminu wstępnego.

16. Do wydrukowania i doręczenia zestawów pytań testowych poszczególnym komisjom kwalifikacyjnym nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164 oraz z 2016 r. poz. 1020, 1250 i 1265), jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 tej ustawy.

17. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i sposób działania zespołu do przygotowania pytań testowych,
- 2) tryb i sposób ustalania wykazu tytułów aktów prawnych, o którym mowa w ust. 10,

- 3) tryb i sposób zgłaszania propozycji pytań testowych i prawidłowych odpowiedzi, przygotowania, przechowywania oraz przekazywania komisjom kwalifikacyjnym zestawu pytań testowych wraz z kartą odpowiedzi i wykazu prawidłowych odpowiedzi na egzamin wstępny,
 - 4) tryb i sposób zapewnienia zgodności wykazu prawidłowych odpowiedzi z obowiązującym stanem prawnym,
 - 5) tryb i sposób zapewnienia obsługi administracyjno-biurowej zespołu do przygotowania pytań testowych,
 - 6) wysokość wynagrodzenia przewodniczącego, zastępcy i członków zespołu, uwzględniając nakład ich pracy i zakres obowiązków
- uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia naboru na aplikację, w szczególności konieczność zapewnienia zgodności wykazu tytułów aktów prawnych z zakresem przedmiotowym egzaminu wstępnego oraz konieczność zabezpieczenia pytań testowych przed ich nieuprawnionym ujawnieniem.

18. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób udzielenia zamówienia, o którym mowa w ust. 16, zapewniając zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców i mając na uwadze konieczność zabezpieczenia pytań testowych przed ich nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 60. 1. Minister Sprawiedliwości zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku ogłoszenie o egzaminie wstępnym, w którym podaje w szczególności:

- 1) termin złożenia zgłoszenia o przystąpieniu do egzaminu wstępnego na aplikację komorniczą, zwanego dalej „zgłoszeniem”;
- 2) właściwość miejscową każdej z komisji kwalifikacyjnych i adres jej siedziby;
- 3) termin przeprowadzenia egzaminu wstępnego;
- 4) wysokość opłaty za egzamin wstępny, o której mowa w art. 61 ust. 1 i 3.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zawiera:

- 1) wniosek o dopuszczenie do egzaminu wstępnego;
- 2) kwestionariusz osobowy;
- 3) życiorys;
- 4) kopię dokumentu potwierdzającego ukończenie wyższych studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie tytułu magistra lub zagranicznych studiów

prawniczych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej, albo zaświadczenie o zdaniu egzaminu magisterskiego;

- 5) zaświadczenie o posiadaniu zdolności psychicznej i fizycznej pozwalającej na pełnienie obowiązków komornika sądowego wydane przez lekarza medycyny pracy;
- 6) oryginał dowodu uiszczenia opłaty za egzamin wstępny;
- 7) 3 zdjęcia zgodnie z wymaganiami obowiązującymi przy wydawaniu dowodów osobistych,
- 8) wskazanie adresu elektronicznego kandydata do doręczeń, a w przypadku jego braku oświadczenie o nieposiadaniu takiego adresu;
- 9) zaświadczenie o niekaralności.

3. Wskazanie adresu elektronicznego jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na dokonywanie doręczeń za pośrednictwem poczty elektronicznej.

4. W przypadku wskazania adresu poczty elektronicznej do czasu przeprowadzenia egzaminu wstępnego doręczeń dokonuje się wyłącznie za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres wskazany przez kandydata w zgłoszeniu. W przypadku braku wskazania adresu poczty elektronicznej przez kandydata, doręczeń dokonuje się za pośrednictwem operatora pocztowego listem poleconym za potwierdzeniem odbioru.

5. Doręczenie za pośrednictwem poczty elektronicznej, o którym mowa w ust. 4, uznaje się za skuteczne z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji, a przy braku takiego potwierdzenia z upływem 14 dni od daty wysłania.

6. Zamiast dokumentów, o których mowa w ust. 2 pkt 4, można złożyć zaświadczenie, z którego wynika, iż kandydat zdał wszystkie egzaminy i odbył praktyki przewidziane w planie wyższych studiów prawniczych oraz ma wyznaczony termin egzaminu magisterskiego. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu wstępnego takiego kandydata jest złożenie przez niego w siedzibie komisji kwalifikacyjnej nie później niż 7 dni przed terminem egzaminu wstępnego dokumentów, o których mowa w ust. 2 pkt 4.

7. Zgłoszenie powinno być złożone przez kandydata najpóźniej 45 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu wstępnego do komisji kwalifikacyjnej. Termin do złożenia zgłoszenia nie podlega przywróceniu.

8. Jeżeli zgłoszenie nie spełnia wymagań formalnych określonych w ust. 2, przewodniczący komisji kwalifikacyjnej wzywa kandydata do usunięcia braków w trybie przepisu art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23 oraz z 2016 r. poz. 868 i 996).

9. Jeżeli kandydat nie uzupełni braków formalnych zgłoszenia zgodnie z ust. 8 lub nie spełni warunku, o którym mowa w ust. 6, zgłoszenie pozostawia się bez rozpoznania. O pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania przewodniczący komisji kwalifikacyjnej orzeka postanowieniem. Na postanowienie przysługuje zażalenie do Ministra Sprawiedliwości. Jeżeli zażalenie jest uzasadnione, przewodniczący komisji kwalifikacyjnej może, nie przesyłając akt Ministrowi Sprawiedliwości, uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę rozpoznać na nowo.

10. W przypadku niespełnienia przez kandydata przesłanek, o których mowa w art. 55 ust. 2 pkt 1, albo jeżeli zgłoszenie zostało złożone po terminie, o którym mowa w ust. 7, przewodniczący komisji kwalifikacyjnej wydaje decyzję odmawiającą dopuszczenia kandydata do udziału w egzaminie wstępnym. Od decyzji tej przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości.

11. W wypadku nieuiszczenia przez kandydata opłaty za udział w egzaminie wstępnym, przewodniczący komisji kwalifikacyjnej wzywa go w trybie określonym w ust. 8, do uiszczenia opłaty w terminie 7 dni.

12. Jeżeli kandydat pomimo wezwania, o którym mowa w ust. 11, nie uiścił opłaty za udział w egzaminie wstępnym, przewodniczący komisji kwalifikacyjnej wydaje postanowienie o zwrocie zgłoszenia. Na postanowienie to przysługuje zażalenie do Ministra Sprawiedliwości.

13. O terminie i miejscu przeprowadzenia egzaminu wstępnego przewodniczący komisji kwalifikacyjnej zawiadamia kandydata, który został zakwalifikowany do udziału w egzaminie wstępnym, co najmniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu wstępnego.

Art. 61. 1. Kandydat uiszcza opłatę za egzamin wstępny, która stanowi dochód budżetu państwa.

2. W przypadku wydania postanowienia o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania, wydania decyzji odmawiającej dopuszczenia do udziału w egzaminie wstępnym albo złożenia nie później niż 14 dni przed terminem egzaminu wstępnego pisemnego oświadczenia kandydata o odstąpieniu od udziału w egzaminie wstępnym, dwie trzecie uiszczonej opłaty podlega zwrotowi na pisemny wniosek kandydata złożony przewodniczącemu komisji kwalifikacyjnej w terminie 30 dni od dnia złożenia tego wniosku. W szczególnie uzasadnionych przypadkach przewodniczący komisji kwalifikacyjnej może przywrócić termin do złożenia oświadczenia. Przepis art. 58 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio. Na postanowienie o odmowie przywrócenia terminu przysługuje zażalenie do Ministra Sprawiedliwości.

3. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty – nie wyższą niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2015 r. poz. 2008 oraz z 2016 r. poz. 1265), zwanego dalej „minimalnym wynagrodzeniem” – uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu wstępnego.

Art. 62. 1. Minister Sprawiedliwości powołuje komisje kwalifikacyjne spośród osób, których wiedza, doświadczenie i autorytet dają rękojmię prawidłowego przebiegu egzaminu wstępnego.

2. Komisja kwalifikacyjna składa się z siedmiu członków. W skład komisji kwalifikacyjnej wchodzi:

- 1) czterej przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości;
- 2) dwaj przedstawiciele wskazani przez Krajową Radę Komorniczą;
- 3) jeden pracownik naukowy, naukowo-dydaktyczny lub dydaktyczny na wydziale prawa w szkole wyższej w Rzeczypospolitej Polskiej lub w Polskiej Akademii Nauk i posiadający co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego z zakresu nauk prawnych.

3. Osoby, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3, nie mogą być komornikami. Do osób, o których mowa w ust. 2 pkt 2 stosuje się przepis art. 59 ust. 3 i 4.

4. Minister Sprawiedliwości wyznacza przewodniczącego komisji kwalifikacyjnej i jego zastępcę spośród swoich przedstawicieli.

5. Komisja kwalifikacyjna czuwa nad prawidłowym przebiegiem egzaminu wstępnego. Przewodniczący, a w przypadku jego nieobecności zastępca przewodniczącego komisji kwalifikacyjnej, kieruje jej pracami i reprezentuje ją na zewnątrz.

6. Kadencja komisji kwalifikacyjnej trwa 2 lata.

7. Niewskazanie przedstawicieli do pracy w komisji kwalifikacyjnej przez obowiązane organy lub niestawiennictwo członka komisji kwalifikacyjnej nie wstrzymuje prac komisji kwalifikacyjnej.

8. Przewodniczącemu, zastępcy i członkowi komisji kwalifikacyjnej przysługuje zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

9. Przewodniczącemu, zastępcy i członkom komisji kwalifikacyjnej niebędącemu pracownikiem administracji rządowej przysługuje wynagrodzenie za czynności związane z udziałem w komisji kwalifikacyjnej.

10. Właściwa dla siedziby komisji kwalifikacyjnej izba komornicza zapewnia obsługę administracyjną i techniczną działalności komisji kwalifikacyjnej, w tym przeprowadzanie egzaminu wstępnego jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

11. Ze środków przekazanych na zadanie zlecone, o którym mowa w ust. 10, właściwe rady pokrywają koszty przeprowadzenia egzaminu wstępnego oraz wydatki związane z działalnością komisji kwalifikacyjnej, z wyjątkiem wynagrodzenia członków komisji kwalifikacyjnej, które jest pokrywane bezpośrednio przez Ministra Sprawiedliwości.

12. Wydatki związane z działalnością komisji kwalifikacyjnej, w tym z przeprowadzaniem egzaminu wstępnego, oraz wynagrodzenie przewodniczącego, zastępcy i członków komisji kwalifikacyjnej są pokrywane z części budżetu państwa, która pozostaje w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości.

13. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i termin zgłaszania kandydatów na członków komisji kwalifikacyjnej oraz powoływania i odwoływania członków komisji kwalifikacyjnej,
 - 2) wysokość wynagrodzenia przewodniczącego i jego zastępcy oraz członków komisji kwalifikacyjnej, uwzględniając liczbę osób, które złożyły zgłoszenie o przystąpieniu do egzaminu wstępnego, zakres i nakład ich pracy oraz tryb wypłacania tego wynagrodzenia,
 - 3) szczegółowy tryb i sposób przeprowadzania egzaminu wstępnego, w szczególności:
 - a) sposób działania komisji kwalifikacyjnej,
 - b) sposób zorganizowania obsługi administracyjnej i technicznej komisji kwalifikacyjnej przez izby komornicze, w tym przekazywania środków, sprawowania nadzoru nad ich wydatkowaniem i rozliczania wydatków związanych z tą obsługą
- uwzględniając konieczność prawidłowego, terminowego i efektywnego przeprowadzenia naboru na aplikację i przebiegu egzaminu wstępnego oraz zapewnienia zachowania bezstronności pracy komisji kwalifikacyjnej.

Art. 63. 1. Członkostwo w komisji kwalifikacyjnej wygasa w przypadku śmierci członka komisji kwalifikacyjnej.

2. Minister Sprawiedliwości odwołuje członka komisji kwalifikacyjnej w przypadku:

- 1) złożenia rezygnacji;
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie przez niego funkcji członka komisji kwalifikacyjnej;
- 3) niespełnienia warunków, o których mowa w art. 62 ust. 1 i 2;
- 4) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków;
- 5) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.

3. Minister Sprawiedliwości może odwołać członka komisji kwalifikacyjnej w wypadku wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w związku z podejrzeniem o popełnienie przez niego przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego.

4. Wygaśnięcie członkostwa lub odwołanie członka ze składu komisji kwalifikacyjnej nie wstrzymuje prac komisji kwalifikacyjnej.

5. W wypadku wygaśnięcia członkostwa lub odwołania członka komisji kwalifikacyjnej przed upływem kadencji Minister Sprawiedliwości powołuje niezwłocznie nowego członka na okres do końca kadencji. W przypadku członka, o którym mowa w art. 62 ust. 2 pkt 2, Krajowa Rada Komornicza w terminie 7 dni od dnia jego odwołania lub dnia wygaśnięcia kadencji wskazuje nowego kandydata na członka komisji kwalifikacyjnej. Przepisy art. 59 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 64. 1. Z prac komisji kwalifikacyjnej na czas przeprowadzenia egzaminu wstępnego podlega wyłączeniu członek komisji kwalifikacyjnej, jeżeli kandydat zakwalifikowany do egzaminu wstępnego przed tą komisją jest:

- 1) jego małżonkiem;
- 2) osobą pozostającą z nim w stosunku:
 - a) pokrewieństwa albo powinowactwa do drugiego stopnia,
 - b) przysposobienia;
- 3) osobą pozostającą z nim we wspólnym pożyciu;
- 4) osobą pozostającą wobec niego w stosunku osobistym innego rodzaju, który mógłby wywoływać wątpliwości co do bezstronności członka komisji kwalifikacyjnej.

2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa lub przysposobienia.

3. Członkowie komisji kwalifikacyjnej najpóźniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu wstępnego składają pisemne oświadczenia, iż nie pozostają z żadnym

z kandydatów zakwalifikowanych do egzaminu wstępnego w stosunku, o którym mowa w ust. 1.

4. Podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 3, powoduje odpowiedzialność na podstawie art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

Art. 65. 1. Egzamin wstępny odbywa się w obecności co najmniej trzech członków komisji kwalifikacyjnej.

2. Nieobecność kandydata podczas egzaminu wstępnego oraz stawienie się na egzamin wstępny po jego rozpoczęciu, bez względu na przyczynę, uważa się za odstąpienie od udziału w egzaminie wstępnym.

3. Kandydaci podczas egzaminu wstępnego nie mogą korzystać z tekstów aktów prawnych, komentarzy, orzecznictwa oraz innej pomocy, a także nie mogą posiadać urządzeń służących do przekazu lub odbioru informacji.

4. Przewodniczący komisji kwalifikacyjnej wyklucza z egzaminu wstępnego kandydata, który podczas egzaminu wstępnego korzystał z pomocy innej osoby, posługiwał się niedozwolonymi materiałami lub posiadał niedozwolone urządzenia, pomagał pozostałym kandydatom albo w inny sposób zakłócał przebieg egzaminu wstępnego.

5. Wykluczenie, o którym mowa w ust. 4, następuje w drodze postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie.

6. Postanowienie o wykluczeniu stanowi podstawę do wydania przez komisję kwalifikacyjną uchwały o negatywnym wyniku egzaminu wstępnego.

Art. 66. 1. Egzamin wstępny polega na rozwiązaniu testu składającego się z zestawu 150 pytań, zawierających po trzy propozycje odpowiedzi, z których tylko jedna jest prawidłowa, oraz z karty odpowiedzi. Kandydat może wybrać tylko jedną odpowiedź, którą zaznacza na karcie odpowiedzi stanowiącej integralną część testu. Za każdą prawidłową odpowiedź kandydat uzyskuje 1 punkt.

2. Wybór odpowiedzi polega na zakreśleniu na karcie odpowiedzi jednej z trzech propozycji odpowiedzi (A albo B, albo C).

3. Zmiana zakreślonej odpowiedzi jest niedozwolona.

4. Wyłącznie podstawę ustalenia wyniku kandydata stanowią odpowiedzi zakreślone na karcie odpowiedzi.

5. Prawdliwość odpowiedzi ocenia się według stanu prawnego obowiązującego w dniu egzaminu wstępnego.

6. Test sprawdza komisja kwalifikacyjna w składzie, który przeprowadza egzamin wstępny.

7. Pozytywny wynik z egzaminu wstępnego otrzymuje kandydat, który uzyskał z testu co najmniej 100 punktów.

8. Z przebiegu egzaminu wstępnego sporządza się niezwłocznie protokół, który podpisują członkowie komisji kwalifikacyjnej uczestniczący w egzaminie wstępnym. Członkowie komisji kwalifikacyjnej mogą zgłaszać uwagi do protokołu.

9. Przewodniczący komisji kwalifikacyjnej przesyła Ministrowi Sprawiedliwości odpis protokołu poświadczony za zgodność z oryginałem w terminie 7 dni od dnia sporządzenia.

10. Dokumentację związaną z przeprowadzeniem egzaminu wstępnego, po jego zakończeniu, przewodniczący komisji kwalifikacyjnej przekazuje właściwej radzie izby komorniczej, z czego sporządza się protokół. Odpis protokołu poświadczony za zgodność z oryginałem przewodniczący komisji kwalifikacyjnej przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości w terminie 7 dni od dnia sporządzenia.

Art. 67. 1. Po przeprowadzeniu egzaminu wstępnego komisja kwalifikacyjna ustala wynik kandydata w drodze uchwały. Uchwałę o wyniku egzaminu komisja kwalifikacyjna doręcza kandydatowi oraz dołącza do jego akt osobowych, a uwierzytelniony za zgodność z oryginałem odpis uchwały przesyła Ministrowi Sprawiedliwości, Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej i właściwej radzie izby komorniczej.

2. W terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały komisji kwalifikacyjnej ustalającej wynik egzaminu wstępnego, kandydatowi służy odwołanie do Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości rozstrzyga odwołanie w drodze decyzji administracyjnej.

3. Jeżeli w trakcie ponownego rozpoznania sprawy na skutek złożonego odwołania od uchwały, o której mowa w ust. 1, zostanie stwierdzony błąd rachunkowy w uchwale komisji kwalifikacyjnej, Minister Sprawiedliwości uchyla uchwałę i przekazuje sprawę komisji kwalifikacyjnej do ponownego rozpoznania. Przepis ten nie narusza art. 138 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. W razie zaistnienia oczywistej omyłki pisarskiej lub rachunkowej zawartej w uchwale komisji kwalifikacyjnej Minister Sprawiedliwości odsyła uchwałę komisji kwalifikacyjnej w celu jej sprostowania.

4. Minister Sprawiedliwości zawiadamia o wynikach egzaminu wstępnego rady izb komorniczych i publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej imiona i nazwiska osób, które uzyskały pozytywny wynik z egzaminu oraz imiona ich rodziców.

Art. 68. 1. Aplikacja komornicza rozpoczyna się 1 stycznia każdego roku, trwa 2 lata i polega na zaznajomieniu aplikanta z całokształtem pracy komornika, przygotowaniu aplikanta do należytego i samodzielnego wykonywania zawodu komornika oraz przyswojeniu zasad etyki zawodowej komornika.

2. Aplikanci odbywają w trakcie pierwszego roku aplikacji komorniczej szkolenie z zakresu działania sądownictwa powszechnego. Prezes Krajowej Rady Komorniczej zawiera co roku z Dyrektorem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury porozumienie w sprawie odbywania przez aplikantów szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego, w którym ustala się plan szkolenia mając na uwadze zarówno praktyczne, jak i teoretyczne zapoznanie aplikantów ze sposobem funkcjonowania sądów powszechnych, sposób jego odbywania i czas trwania, a także wysokość wynagrodzenia za przeprowadzenie szkolenia.

3. Aplikantowi, który odbył aplikację komorniczą, rada właściwej izby komorniczej wydaje niezwłocznie, nie później niż w terminie 14 dni od dnia zakończenia aplikacji komorniczej, zaświadczenie o jej odbyciu.

Art. 69. 1. Aplikacja komornicza jest odpłatna.

2. Szkolenie aplikantów komorniczych pokrywane jest z opłat wnoszonych przez aplikantów do właściwej izby komorniczej.

3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty rocznej, kierując się koniecznością zapewnienia aplikantom właściwego poziomu wykształcenia, przy czym wysokość tej opłaty nie może być wyższa niż sześciokrotność minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2015 r. poz. 2008 oraz z 2016 r. poz. 1265).

4. Rada izby komorniczej może zwolnić aplikanta komorniczego od ponoszenia opłaty, o której mowa w ust. 3, w całości lub w części, a także odroczyć jej płatność lub rozłożyć ją na raty.

5. W przypadku podjęcia uchwały o zwolnieniu aplikanta komorniczego od ponoszenia opłaty w całości lub w części, koszty szkolenia tego aplikanta pokrywane są, proporcjonalnie do wysokości zwolnienia, ze środków własnych właściwej izby komorniczej.

Art. 70. Do obowiązków aplikanta komorniczego należy w szczególności:

- 1) uczestniczenie w przewidzianych programem aplikacji komorniczej zajęciach seminaryjnych oraz w praktykach;
- 2) samodzielne pogłębianie wiedzy prawniczej i praktycznych umiejętności niezbędnych do zajmowania stanowiska komornika;
- 3) przestrzeganie dyscypliny szkolenia i pracy;
- 4) przystępowanie, w wyznaczonym terminie, do kolokwium oraz sprawdzianów wiedzy, przeprowadzanych w czasie aplikacji komorniczej.

Art. 71. 1. Aplikację komorniczą organizuje i prowadzi właściwa rada izby komorniczej na podstawie ramowego programu ustalonego przez Krajową Radę Komorniczą w porozumieniu z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury, zatwierdzonego przez Ministra Sprawiedliwości.

2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, warunki, sposób i tryb uzgadniania i zatwierdzania programu, o którym mowa w ust. 1, oraz zakres przedmiotowy szkolenia na aplikacji, mając na względzie prawidłowe i efektywne przygotowanie aplikantów do wykonywania zawodu komornika.

Art. 72. 1. Wpis na listę aplikantów komorniczych wygasa z mocy prawa z dniem w którym aplikant komorniczy:

- 1) zmarł;
- 2) zrezygnował z odbywania aplikacji komorniczej;
- 3) został prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) został ubezwłasnowolniony częściowo bądź całkowicie;
- 5) został prawomocnie ukarany karą dyscyplinarną skreślenia z listy aplikantów komorniczych.

2. Rada izby komorniczej skreśla aplikanta komorniczego z listy aplikantów komorniczych, jeżeli aplikant komorniczy:

- 1) nie ukończył, bez usprawiedliwionej przyczyny, aplikacji komorniczej w terminie, o którym mowa w art. 68 ust. 1;
- 2) odbył aplikację komorniczą i otrzymał zaświadczenie o jej odbyciu;
- 3) został uznany za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków aplikanta komorniczego.

3. Rada izby komorniczej może skreślić aplikanta komorniczego z listy aplikantów komorniczych, jeżeli aplikant:

- 1) nie czyni postępów w nauce, w szczególności dwukrotnie uzyskał negatywny wynik z kolokwium;
- 2) nie wniósł opłat związanych z odbywaniem aplikacji;
- 3) rażąco naruszył obowiązki aplikanta komorniczego;
- 4) rażąco uchybił godności aplikanta komorniczego;
- 5) został prawomocnie skazany za nieumyślne przestępstwo lub nieumyślne przestępstwo skarbowe.

4. Skreślenie aplikanta komorniczego z listy aplikantów komorniczych z przyczyn, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3 oraz w ust. 3, następuje po uprzednim wysłuchaniu aplikanta komorniczego, chyba że nie jest to możliwe.

5. Uprawnienie do skreślenia aplikanta komorniczego z listy aplikantów komorniczych, w przypadkach określonych w ust. 2 i 3, przysługuje również prezesowi sądu apelacyjnego, w którego okręgu aplikant komorniczy odbywa aplikację.

6. Do rezygnacji aplikanta komorniczego z odbywania aplikacji komorniczej przepis art. 92 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

7. O przyjęciu rezygnacji rada właściwej izby komorniczej niezwłocznie zawiadamia aplikanta komorniczego, informując jednocześnie o dacie, z jaką rezygnacja będzie skuteczna. W przypadku skutecznego uchylecia się przez aplikanta komorniczego od skutków złożonej rezygnacji rada właściwej izby komorniczej niezwłocznie zawiadamia o tym fakcie aplikanta komorniczego.

Art. 73. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, organizację i przebieg aplikacji komorniczej, w tym:

- 1) zadania aplikanta komorniczego i sposób ich wykonywania,
- 2) termin rozpoczęcia i zakończenia zajęć seminaryjnych oraz przerwy w ich odbywaniu, a także tryb wyznaczenia dodatkowego terminu rozpoczęcia zajęć seminaryjnych,
- 3) tryb i sposób organizacji zajęć seminaryjnych i praktycznych oraz ich rodzaj,
- 4) okres niemożności pełnienia przez aplikanta komorniczego jego obowiązków wliczany do okresu aplikacji oraz tryb postępowania w przypadku jego przekroczenia, a także tryb i sposób usprawiedliwiania braku możliwości pełnienia obowiązków aplikanta komorniczego

– mając na względzie konieczność zapewnienia właściwego prowadzenia aplikacji, odpowiednio wysokiego poziomu szkolenia aplikantów komorniczych oraz właściwego przygotowania do zawodu komornika, a także mając na uwadze ustawowy czas trwania aplikacji oraz biorąc pod uwagę możliwość zaistnienia szczególnych sytuacji uniemożliwiających rozpoczęcie zajęć seminaryjnych w wyznaczonym terminie.

Art. 74. Pracownikowi przysługuje prawo do urlopu płatnego w wysokości 80% wynagrodzenia, w wymiarze 30 dni kalendarzowych, na przygotowanie się do egzaminu komorniczego. Z uprawnień tego można skorzystać tylko raz.

Art. 75. Pracownikowi przysługuje zwolnienie od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu uczestniczenia w egzaminie wstępnym i komorniczym.

Art. 76. 1. Minister Sprawiedliwości powołuje przed każdym egzaminem komorniczym, w drodze zarządzenia, zespół do przygotowania zadań na egzamin komorniczy, zwany dalej „zespołem”.

2. W skład zespołu wchodzi:

1) pięciu przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości,

2) dwóch komorników wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą

– których wiedza i doświadczenie dają rękojmię prawidłowego przygotowania egzaminu komorniczego. Przepisy art. 59 ust. 3 i 4 stosuje się.

3. Przepisy art. 59 ust. 5-9 stosuje się odpowiednio.

4. Członkiem zespołu, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, powinien być w szczególności sędzia mający przynajmniej trzyletnie doświadczenie orzecznicze w sprawach cywilnych i egzekucyjnych albo wykonywał obowiązki sędziego-wizytatora do spraw egzekucyjnych.

5. Na każdą z części egzaminu komorniczego zespół sporządza zadania dotyczące czynności wchodzących w zakres ustawowych zadań komorników wraz z opisami istotnych zagadnień.

6. Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury może zgłaszać zespołowi propozycje zadań wraz z opisami istotnych zagadnień.

7. Ostateczną treść zadań wraz z opisami istotnych zagadnień ustala zespół większością głosów w obecności co najmniej 4 członków zespołu. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego zespołu.

8. Do wydrukowania i doręczenia zadań wraz z opisami istotnych zagadnień poszczególnym komisjom egzaminacyjnym, o których mowa w art. 77 ust. 2, nie stosuje się

przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 tej ustawy.

9. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i sposób działania zespołu,
- 2) tryb i sposób zgłaszania propozycji zadań wraz z opisami istotnych zagadnień, ich przygotowania, przechowywania oraz przekazywania komisjom egzaminacyjnym, o których mowa w art. 77 ust. 2, zadań na egzamin komorniczy wraz z opisami istotnych zagadnień

– uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu komorniczego, w szczególności konieczność zabezpieczenia zadań przed ich nieuprawnionym ujawnieniem;

- 3) wysokość wynagrodzenia przewodniczącego, zastępcy i członków zespołu, uwzględniając nakład ich pracy i zakres obowiązków.

10. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób udzielenia zamówienia, o którym mowa w ust. 8, mając na uwadze konieczność zachowania zasad uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców i zabezpieczenia zadań oraz opisów istotnych zagadnień przed ich nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 77. 1. Do egzaminu komorniczego może przystąpić osoba, która odbyła aplikację komorniczą i otrzymała zaświadczenie o jej odbyciu oraz osoba, o której mowa w art. 11 ust. 4.

2. Egzamin komorniczy przeprowadzają komisje egzaminacyjne do przeprowadzenia egzaminu komorniczego, zwane dalej „komisjami egzaminacyjnymi”, w składzie 6 członków, powoływane przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze zarządzenia, na obszarze właściwości jednej lub kilku izb komorniczych. Przepisy art. 58 ust. 2 stosuje się.

3. Członków komisji egzaminacyjnych powołuje się spośród specjalistów, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię prawidłowego przebiegu egzaminu.

4. W skład komisji egzaminacyjnych wchodzi cztery osoby wskazane przez Ministra Sprawiedliwości, spełniające wymagania, o których mowa w art. 76 ust. 4 i dwie osoby wskazane przez Krajową Radę Komorniczą spośród komorników sądowych, spełniające wymagania określone w art. 59 ust. 3. Przepis art. 59 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

5. Przepisy art. 62 ust. 4-9 oraz art. 63 stosuje się odpowiednio.

6. Członkowie komisji egzaminacyjnych składają oświadczenia, o których mowa w art. 64 ust. 3, w terminie 7 dni od dnia upływu terminu do złożenia wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego. W przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 64 ust. 1, przewodniczący komisji egzaminacyjnej zawiadamia o tym niezwłocznie Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości odwołuje członka komisji egzaminacyjnej z przyczyn określonych w art. 64 ust. 1. Przepisy art. 64 ust. 2 i 4 stosuje się.

7. Egzamin komorniczy przeprowadza się raz w roku w terminie wyznaczonym przez Ministra Sprawiedliwości.

8. W przypadku zaistnienia przeszkody uniemożliwiającej przeprowadzenie egzaminu przez komisję egzaminacyjną w terminie, o którym mowa w ust. 7, Minister Sprawiedliwości wyznacza dodatkowy termin przeprowadzenia egzaminu przez tę komisję egzaminacyjną. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej zawiadamia zdających o dodatkowym terminie egzaminu oraz ogłasza na stronie internetowej właściwej izby komorniczej. Przepisy art. 62 ust. 8-9, art. 76 ust. 5-8 stosuje się odpowiednio.

9. Właściwa dla siedziby komisji egzaminacyjnej rada izby komorniczej zapewnia obsługę administracyjną i techniczną działalności komisji egzaminacyjnej, w tym przeprowadzanie egzaminu komorniczego jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

10. Ze środków przekazanych na zadanie zlecone, o którym mowa w ust. 9, właściwe rady pokrywają koszty przeprowadzenia egzaminu komorniczego oraz wydatki związane z działalnością komisji egzaminacyjnej, z wyjątkiem wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnej, które pokrywane jest bezpośrednio przez Ministra Sprawiedliwości.

11. Wydatki związane z działalnością komisji egzaminacyjnej, w tym z przeprowadzaniem egzaminu komorniczego, oraz wynagrodzenie przewodniczącego, zastępcy i członków komisji egzaminacyjnej pokrywane są z części budżetu państwa, która pozostaje w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości.

12. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i termin zgłaszania kandydatów na członków komisji egzaminacyjnej oraz powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnej,
- 2) rodzaj dokumentów, o których mowa w art. 78 ust. 4 pkt 4 i 5,
- 3) wysokość wynagrodzenia przewodniczącego, zastępcy i członków komisji egzaminacyjnej, uwzględniając liczbę osób przystępujących do egzaminu, zakres

i nakład ich pracy w zorganizowaniu i w przebiegu egzaminu komorniczego oraz tryb wypłacania tego wynagrodzenia,

- 4) szczegółowy tryb i sposób przeprowadzania egzaminu komorniczego, w szczególności:
 - a) sposób działania komisji egzaminacyjnej,
 - b) czas trwania poszczególnych części egzaminu komorniczego,
 - c) sposób zorganizowania obsługi administracyjnej i technicznej komisji egzaminacyjnej przez izby komornicze, w tym przekazywania środków, sprawowania nadzoru nad ich wydatkowaniem i rozliczania wydatków związanych z tą obsługą
- uwzględniając konieczność prawidłowego, terminowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu, zapewnienia zachowania bezstronności pracy komisji egzaminacyjnej oraz konieczność uzyskania informacji niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia egzaminu komorniczego.

Art. 78. 1. Minister Sprawiedliwości zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej, nie później niż na 90 dni przed terminem egzaminu komorniczego, ogłoszenie o egzaminie komorniczym, w którym podaje w szczególności:

- 1) termin złożenia wniosku o dopuszczenie do egzaminu komorniczego, zwanego dalej „wnioskiem”;
- 2) właściwość miejscową każdej z komisji egzaminacyjnych i adres jej siedziby;
- 3) termin przeprowadzenia każdej części egzaminu komorniczego;
- 4) wysokość opłaty za egzamin komorniczy.

2. Aplikanci komorniczy składają wniosek do komisji egzaminacyjnej na obszarze właściwości rady izby komorniczej, w której odbyli aplikację komorniczą. Osoby uprawnione do przystąpienia do egzaminu komorniczego bez odbycia aplikacji składają wniosek do komisji egzaminacyjnej na obszarze właściwości rady izby komorniczej właściwej ze względu na ich miejsce zamieszkania, a w przypadku braku miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do wybranej komisji egzaminacyjnej. Rady izb komorniczych, każdego roku, w terminie 7 dni od dnia zakończenia aplikacji komorniczej, przekazują właściwej terytorialnie komisji egzaminacyjnej oraz Ministrowi Sprawiedliwości listę osób, które odbyły aplikację komorniczą.

3. Osoby, które odbyły aplikację komorniczą, dołączają do wniosku zaświadczenie o odbyciu aplikacji komorniczej oraz oryginał dowodu uiszczenia opłaty za egzamin komorniczy.

4. Osoby uprawnione do przystąpienia do egzaminu komorniczego bez odbycia aplikacji dołączają do wniosku odpowiednio:

- 1) kwestionariusz osobowy;
- 2) życiorys;
- 3) kopię dokumentu potwierdzającego ukończenie wyższych studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie tytułu magistra lub zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) dokumenty zaświadczające co najmniej 3-letni okres wykonywania na podstawie umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;
- 5) dokumenty zaświadczające co najmniej 3-letni okres wykonywania na podstawie umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych z czynnościami wykonywanymi przez notariusza w kancelarii notarialnej;
- 6) zaświadczenie o posiadaniu zdolności psychicznej i fizycznej pozwalającej na pełnienie obowiązków komornika sądowego wydane przez lekarza medycyny pracy;
- 7) zaświadczenie o niekaralności;
- 8) dowód uiszczenia opłaty za egzamin komorniczy;
- 9) trzy zdjęcia zgodnie z wymaganiami obowiązującymi przy wydawaniu dowodów osobistych.

5. Osoby uprawnione do przystąpienia do egzaminu składają wniosek najpóźniej w terminie 50 dni przed dniem rozpoczęcia egzaminu komorniczego. Przepisy art. 60 ust. 2 pkt 8, ust. 3-9 i 11-13 stosuje się odpowiednio.

6. W przypadku niespełnienia przez zdającego przesłanek, o których mowa w art. 55 ust. 2 pkt 1 oraz art. 77 ust. 1, albo jeżeli zgłoszenie zostało złożone po terminie, o którym mowa w ust. 5, przewodniczący komisji egzaminacyjnej wydaje decyzję odmawiającą dopuszczenia osoby do udziału w egzaminie komorniczym. Od decyzji tej przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości.

Art. 79. 1. Zdający uiszcza opłatę za egzamin komorniczy, która stanowi dochód budżetu państwa.

2. Przepis art. 61 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty egzaminacyjnej – nie wyższą niż równowartość minimalnego wynagrodzenia – uwzględniając konieczność prawidłowego i efektywnego przeprowadzenia egzaminu komorniczego.

Art. 80. 1. Egzamin komorniczy polega na sprawdzeniu przygotowania prawniczego osoby przystępującej do egzaminu komorniczego, zwanej dalej „zdającym”, do samodzielnego i należytego wykonywania zawodu komornika.

2. Egzamin komorniczy składa się z czterech części pisemnych.

3. Pierwsza i druga część egzaminu komorniczego obejmuje rozwiązanie zadań, dotyczących czynności wchodzących w zakres ustawowych zadań komorników w oparciu o akta lub przedstawiony stan faktyczny opracowane na potrzeby egzaminu.

4. Trzecia część egzaminu komorniczego obejmuje rozwiązanie zadania, polegającego na przygotowaniu projektu czynności, o których mowa w art. 767 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w oparciu o akta lub przedstawiony stan faktyczny opracowane na potrzeby egzaminu.

5. Czwarta część egzaminu komorniczego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu zasad wykonywania zawodu i zasad etyki polegającego na przygotowaniu opinii prawnej w oparciu o akta lub przedstawiony stan faktyczny opracowane na potrzeby egzaminu.

6. Egzaminatorzy dokonują oceny każdej z części egzaminu komorniczego z zastosowaniem następującej skali ocen:

1) oceny pozytywne:

- a) celująca (6),
- b) bardzo dobra (5),
- c) dobra (4),

- d) dostateczna (3);
- 2) ocena negatywna – niedostateczna (2).

7. Podczas egzaminu komorniczego zdający nie może posiadać urządzeń służących do przekazu lub odbioru informacji.

8. W trakcie egzaminu komorniczego zdający może korzystać z tekstów aktów prawnych i komentarzy oraz orzecznictwa.

9. Przepisy art. 65 ust. 1, 2, 4-6 stosuje się odpowiednio.

Art. 81. 1. Oceny rozwiązania każdego z zadań z części od pierwszej do czwartej egzaminu komorniczego dokonują niezależnie od siebie dwaj egzaminatorzy, biorąc pod uwagę w szczególności zachowanie wymogów formalnych, zastosowanie właściwych przepisów prawa i umiejętność ich interpretacji, poprawność zaproponowanego przez zdającego sposobu rozstrzygnięcia problemu.

2. Każdy z egzaminatorów sprawdzających pracę pisemną wystawia ocenę częściową i sporządza pisemne uzasadnienie wystawionej oceny częściowej i przekazuje je niezwłocznie przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej, który załącza wszystkie uzasadnienia ocen częściowych dotyczące prac zdającego do protokołu z przebiegu egzaminu komorniczego.

3. Ostateczną ocenę z pracy pisemnej dotyczącej danego zadania z części egzaminu komorniczego stanowi średnia ocen częściowych przyznanych przez każdego z egzaminatorów, przy czym:

- 1) oceny pozytywne to:
 - a) celująca – jeżeli średnia arytmetyczna wystawionych ocen wynosi 6,00,
 - b) bardzo dobra – jeżeli średnia arytmetyczna wystawionych ocen wynosi 5,00 lub 5,50,
 - c) dobra – jeżeli średnia arytmetyczna wystawionych ocen wynosi 4,00 lub 4,50,
 - d) dostateczna – jeżeli średnia arytmetyczna wystawionych ocen wynosi 3,00 lub 3,50;
- 2) ocena negatywna – niedostateczna – jeżeli średnia arytmetyczna wystawionych ocen wynosi 2,00 lub 2,50.

Art. 84. 1. Pozytywny wynik z egzaminu komorniczego otrzymuje zdający, który z każdej części egzaminu komorniczego otrzymał ocenę pozytywną.

2. Komisja egzaminacyjna podejmuje uchwałę o wyniku egzaminu komorniczego większością głosów w obecności co najmniej czterech członków komisji egzaminacyjnej. Komisja egzaminacyjna uchwałę o wyniku egzaminu doręcza zdającemu oraz dołącza do jego akt osobowych, a uwierzytelniony za zgodność z oryginałem odpis uchwały przesyła Ministrowi Sprawiedliwości, Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej i właściwej radzie izby komorniczej.

3. Minister Sprawiedliwości publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej imiona i nazwiska osób, które uzyskały pozytywny wynik z egzaminu komorniczego oraz imiona ich rodziców.

Art. 85. 1. Z przebiegu egzaminu komorniczego sporządza się niezwłocznie protokół, który podpisują członkowie komisji egzaminacyjnej uczestniczący w egzaminie komorniczym. Członkowie komisji egzaminacyjnej mogą zgłaszać uwagi do protokołu.

2. Dokumentację związaną z przeprowadzeniem egzaminu komorniczego, po jego zakończeniu przewodniczący komisji egzaminacyjnej przekazuje właściwej radzie izby komorniczej, z czego sporządza się protokół. Poświadczony za zgodność z oryginałem odpis protokołu z przebiegu egzaminu oraz poświadczony za zgodność z oryginałem odpis protokołu z przekazania dokumentacji przewodniczący komisji egzaminacyjnej przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości w terminie 7 dni od dnia sporządzenia.

Art. 86. 1. Od uchwały o wyniku egzaminu komorniczego zdającemu przysługuje odwołanie do komisji egzaminacyjnej II stopnia przy Ministrze Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia otrzymania uchwały, o której mowa w art. 84 ust. 2.

2. Minister Sprawiedliwości powołuje, w drodze zarządzenia, komisję egzaminacyjną II stopnia przy Ministrze Sprawiedliwości, zwaną dalej „komisją odwoławczą”, w składzie 7 członków oraz wyznacza przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego spośród swoich przedstawicieli. Przewodniczący komisji odwoławczej, a w przypadku jego nieobecności zastępca przewodniczącego, kieruje pracami komisji odwoławczej.

3. W przypadku, kiedy przemawiają za tym względy organizacyjne, a w szczególności duża liczba odwołań od uchwał o wynikach egzaminu komorniczego, Minister Sprawiedliwości może powołać więcej niż jedną komisję odwoławczą do rozpoznania odwołań od uchwał o wynikach danego egzaminu komorniczego, wskazując ich właściwość terytorialną. Przepisu art. 62 ust. 6 nie stosuje się.

4. Do składu komisji odwoławczej kandydatów na członków wskazują:

- 1) Minister Sprawiedliwości – 5 członków, spełniających wymagania określone w art. 76 ust. 4, spośród których wyznacza przewodniczącego,
- 2) Krajowa Rada Komornicza – 2 członków, spełniających wymagania określone w art. 59 ust. 3; przepis art. 59 ust. 4 stosuje się.

5. Przewodniczącemu, zastępcy i członkom komisji odwoławczej za udział w jej pracach przysługuje wynagrodzenie.

6. Przepisy art. 62 ust. 6-9 i 12, art. 63 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 2, 4 i 5 oraz ust. 3 stosuje się odpowiednio.

7. Członek komisji odwoławczej podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie z przyczyn wskazanych w art. 64 ust. 1. Przepis art. 64 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.

8. Do zadań komisji odwoławczej należy rozpatrywanie odwołań od wyników egzaminu komorniczego.

9. Uchwały są podejmowane większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy członków komisji odwoławczej.

10. Od uchwały komisji odwoławczej służy skarga do sądu administracyjnego.

11. Do postępowania przed komisją odwoławczą stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

12. Obsługę administracyjno-biurową komisji odwoławczej zapewnia Minister Sprawiedliwości.

13. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej:

- 1) tryb i termin zgłaszania kandydatów na członków komisji odwoławczej,
 - 2) termin powołania komisji odwoławczej,
 - 3) wysokość wynagrodzenia przewodniczącego, zastępcy i członków komisji odwoławczej, uwzględniając zakres i nakład ich pracy oraz tryb jego wypłacania,
 - 4) tryb i sposób działania komisji odwoławczej,
 - 5) sposób zapewnienia obsługi administracyjno-biurowej komisji odwoławczej
- uwzględniając konieczność prawidłowego i terminowego rozpoznawania odwołań oraz zapewnienia zachowania bezstronności pracy członków komisji odwoławczej.

Art. 87. W przypadku nieuzyskania pozytywnego wyniku z egzaminu komorniczego, zdający może przystępować do kolejnych egzaminów komorniczych, z tym że egzamin ten zdaje w całości.

Rozdział 6

Asesorzy komorniczy

Art. 88. 1. Uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu komorniczego uprawnia do złożenia wniosku o powołanie na stanowisko asesora komorniczego w terminie 5 lat od dnia doręczenia uchwały o wyniku egzaminu komorniczego.

2. Na stanowisko asesora komorniczego może zostać powołana osoba odpowiadająca wymogom określonym w:

- 1) art. 11 ust. 1 pkt 1-9, o ile wniosek o powołanie na stanowisko asesora komorniczego złożony w terminie 5 lat od dnia doręczenia jej uchwały komisji egzaminacyjnej o wyniku egzaminu komorniczego, lub
- 2) art. 11 ust. 1 pkt 1-7 oraz art. 11 ust. 2, lub
- 3) art. 11 ust. 1 pkt 1-7 oraz art. 11 ust. 4, o ile wniosek o powołanie na stanowisko asesora komorniczego złożony w terminie 5 lat od dnia doręczenia jej uchwały komisji egzaminacyjnej o zdaniu egzaminu komorniczego.

3. Kandydat na asesora komorniczego oświadcza, że nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe oraz, że nie toczyło się i nie toczy przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne.

4. Do oświadczenia, o którym mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepis art. 13 ust. 2.

5. Prezes sądu apelacyjnego zasięga z Krajowego Rejestru Karnego informacji o osobie zainteresowanej powołaniem na stanowisko asesora komorniczego.

6. Asesora komorniczego powołuje w określonej kancelarii komorniczej prezes właściwego sądu apelacyjnego na wniosek osoby zainteresowanej, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej. Rada izby komorniczej nie ma statusu strony w toczącym się postępowaniu administracyjnym.

7. Właściwa rada izby komorniczej przedstawia opinię, o której mowa w ust. 6, w terminie 21 dni od dnia otrzymania wniosku. W opinii tej wskazuje komornika, który zatrudni asesora komorniczego.

8. Prezes właściwego sądu apelacyjnego odmawia powołania na stanowisko asesora komorniczego osobie, która nie spełnia warunków, o których mowa w ust. 2, lub upłynął maksymalny czas trwania asesury, o którym mowa w art. 92 ust. 1 pkt 4.

Art. 89. 1. Komornik ma obowiązek zatrudnić w okresie 3 lat co najmniej jednego asesora komorniczego. Prezes właściwego sądu apelacyjnego może zwolnić komornika z tego obowiązku po zasięgnięciu opinii prezesa sądu rejonowego i rady właściwej izby komorniczej.

2. Rada właściwej izby komorniczej może zobowiązać komornika do zatrudnienia wskazanego asesora komorniczego.

3. Prezes właściwego sądu apelacyjnego może, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej, zobowiązać komornika do zatrudnienia wskazanego asesora komorniczego, gdy:

- 1) komornik nie wypełnia obowiązku, o którym mowa w ust. 1, lub
- 2) powstanie zaległość, o której mowa w art. 10 ust. 4 pkt 1.

4. Prezes sądu apelacyjnego prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz asesorów komornicznych zatrudnionych w obszarze właściwości podległego mu sądu.

Art. 90. 1. Asesor komorniczy jest obowiązany w terminie 14 dni od dnia zawiadomienia o powołaniu zawrzeć umowę o pracę z komornikiem, o którym mowa w art. 88 ust. 7.

2. O zawarciu umowy o pracę asesor komorniczy zawiadamia w terminie 7 dni prezesa sądu rejonowego, który w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia odbiera od asesora komorniczego ślubowanie według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako asesor komorniczy powierzone mi obowiązki wypełniać zgodnie z prawem i sumieniem, dochować tajemnicy prawnie chronionej, w postępowaniu swym kierować się zasadami uczciwości, godności i honoru”; składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”.

3. Prezes sądu rejonowego zawiadamia właściwego prezesa sądu apelacyjnego o przyjęciu od asesora ślubowania, o którym mowa w ust. 2.

4. Jeżeli asesor komorniczy odmówi złożenia ślubowania, o którym mowa w ust. 2, lub z własnej winy nie złoży go we wskazanym terminie, powołanie traci moc. Okoliczność tę stwierdza prezes sądu apelacyjnego.

5. Z dniem złożenia ślubowania asesor komorniczy uzyskuje prawo wykonywania czynności, o których mowa w art. 95.

6. O rozwiązaniu stosunku pracy z asesorem komorniczym lub innych zdarzeniach skutkujących ustaniem zatrudnienia asesora komornik niezwłocznie zawiadamia prezesa właściwego sądu apelacyjnego.

Art. 91. 1. Prezes sądu apelacyjnego zawiesza w czynnościach asesora komorniczego, jeżeli:

- 1) przeciwko asesorowi komorniczemu jest prowadzone postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 3;
- 2) przy wszczęciu lub w toku postępowania o częściowe bądź całkowite ubezwłasnowolnienie asesora komorniczego ustanowiono doradcę tymczasowego.

2. Prezes sądu apelacyjnego może zawiesić asesora komorniczego w czynnościach, jeżeli:

- 1) wniósł o to sam asesor z powodu długotrwałej choroby lub z innych ważnych przyczyn;
- 2) przeciwko asesorowi prowadzone jest postępowanie o nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub nieumyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) przeciwko asesorowi wniesiono akt oskarżenia w trybie art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, w którym zarzucono mu popełnienie przestępstwa, o którym mowa w ust. 1 pkt 1;
- 4) wszczęto postępowanie w przedmiocie odwołania asesora komorniczego ze stanowiska.

3. Zawieszenie asesora komorniczego w czynnościach ustaje z dniem:

- 1) prawomocnego zakończenia postępowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, chyba że prezes sądu apelacyjnego uchyli je wcześniej;
- 2) oddalenia lub odrzucenia wniosku o ubezwłasnowolnienie lub umorzenie postępowania lub uchylenia postanowienia o ustanowieniu doradcy tymczasowego;
- 3) złożenia wniosku w tym przedmiocie przez asesora komorniczego w przypadku zawieszenia w czynnościach na podstawie określonej w ust. 2 pkt 1.
- 4) oddalenia wniosku o odwołanie ze stanowiska ostateczną decyzją administracyjną, umorzenia postępowania, stwierdzenia braku podstaw do odwołania w postępowaniu wszczętym z urzędu, a w razie odwołania asesora komorniczego ostateczną decyzją administracyjną – z dniem upływu terminu do wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego lub prawomocnego oddalenia skargi przez sąd administracyjny.

Art. 92. 1. Prezes sądu apelacyjnego odwołuje asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska, jeżeli:

- 1) ustało jego zatrudnienie w kancelarii;
- 2) z powodu choroby lub utraty sił został uznany przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za całkowicie niezdolnego do pełnienia obowiązków asesora

komorniczego lub bez uzasadnionej przyczyny odmówił poddania się badaniu, o którym mowa w art. 94;

- 3) ukończył 65 rok życia;
- 4) upłynęło 6 lat od pierwszego powołania go na stanowisko asesora (maksymalny czas trwania asesury).

2. Prezes sądu apelacyjnego z urzędu lub na wniosek prezesa właściwego sądu okręgowego, prezesa właściwego sądu rejonowego lub sędziego-wizytatora odwołuje asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska, jeżeli asesor komorniczy dopuścił się rażącego lub uporczywego naruszenia przepisów prawa.

3. Powołanie na stanowisko asesora komorniczego wygasa z dniem, w którym asesor komorniczy:

- 1) zmarł;
- 2) zrezygnował z pełnienia obowiązków asesora komorniczego;
- 3) został prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) został prawomocnie ubezwłasnowolniony częściowo bądź całkowicie;
- 5) został ukarany prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym karą skreślenia z wykazu asesorów komorniczych.

4. Prezes sądu apelacyjnego może odwołać asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska w razie prawomocnego skazania za nieumyślne przestępstwo lub nieumyślne przestępstwo skarbowe.

5. Odwołanie asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w ust. 2, następuje po uprzednim wysłuchaniu asesora komorniczego, chyba że nie jest to możliwe, oraz po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej. Właściwa izba komornicza przedstawia opinię w terminie 21 dni od dnia otrzymania wniosku. Nieprzedstawienie opinii w powyższym terminie przez radę izby komorniczej nie stanowi przeszkody do odwołania asesora komorniczego. Art. 88 ust. 6 zdanie 2 stosuje się odpowiednio.

6. Rezygnacja asesora komorniczego następuje z dniem wskazanym w oświadczeniu o rezygnacji, przy czym dzień ten nie może wypadać wcześniej niż 2 tygodnie i później niż miesiąc od złożenia oświadczenia. W razie oznaczenia przez asesora komorniczego daty wypadającej wcześniej niż 2 tygodnie od złożenia oświadczenia, rezygnacja staje się skuteczna z upływem 2 tygodni. W razie oznaczenia daty późniejszej niż miesiąc od dnia

złożenia oświadczenia, rezygnacja następuje z upływem miesiąca od dnia złożenia oświadczenia.

7. O przyjęciu rezygnacji prezes sądu apelacyjnego niezwłocznie zawiadamia asesora komorniczego, Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu rejonowego oraz radę właściwej izby komorniczej informując jednocześnie o dacie, z jaką rezygnacja będzie skuteczna. W przypadku skutecznego uchylecia się przez asesora komorniczego od skutków złożonej rezygnacji prezes sądu apelacyjnego niezwłocznie zawiadamia o tym fakcie asesora komorniczego, Ministra Sprawiedliwości, prezesa właściwego sądu rejonowego oraz radę właściwej izby komorniczej.

8. Z zastrzeżeniem ust. 7, o wygaśnięciu powołania na stanowisko asesora komorniczego z mocy prawa prezes sądu apelacyjnego zawiadamia asesora, Ministra Sprawiedliwości, prezesa właściwego sądu rejonowego oraz radę właściwej izby komorniczej.

9. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, uprawnienie do odwołania asesora komorniczego z urzędu przysługuje również Ministrowi Sprawiedliwości. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 93. 1. Osoba odwołana ze stanowiska asesora komorniczego z przyczyn, o których mowa w art. 92 ust. 1 pkt 1, ust. 2 oraz ust. 4, lub której powołanie wygasło z powodu przyczyn, o których mowa w art. 92 ust. 3 pkt 2-5, może zostać ponownie powołana na to stanowisko, jeżeli spełnia wymagania określone w art. 88 ust. 2, z uwzględnieniem art 124 ust. 5. Powyższe nie uchybia art. 11 ust. 1 pkt 3.

2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, co najmniej przez 5 lat nie wykonywała zawodu może zostać ponownie powołana na stanowisko asesora komorniczego po złożeniu egzaminu komorniczego.

Art. 94. W celu zbadania stanu zdrowia asesora prezes właściwego sądu rejonowego, właściwego sądu okręgowego lub właściwego sądu apelacyjnego, albo rada właściwej izby komorniczej może skierować asesora do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z urzędu lub na jego wniosek.

Art. 95. 1. Komornik może zlecić asesorowi komorniczemu przeprowadzenie egzekucji w sprawach o świadczenie pieniężne oraz w sprawach o zabezpieczenie roszczenia pieniężnego, w obu przypadkach o wartości nieprzekraczającej kwoty 100.000 zł, z wyłączeniem egzekucji z nieruchomości.

2. W ramach upoważnienia, o którym mowa w ust. 1, asesorowi komorniczemu nie wolno dokonywać następujących czynności:

- 1) sprzedaży ruchomości o wartości przekraczającej kwotę 25 000 zł;
- 2) wydania lub wykonania orzeczenia o zastosowaniu środków przymusu;
- 3) sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, o ile suma ta przekracza kwotę 25 000 zł;
- 4) wydawania decyzji i podpisywania dokumentów dotyczących depozytu;
- 5) odbywających się poza kancelarią, z zastrzeżeniem ust. 4;
- 6) wydawania postanowień kończących postępowanie oraz w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania, za wyjątkiem postanowień w przedmiocie zwrotu niewykorzystanej części zaliczki postanowienia oraz orzeczenia, o którym mowa w pkt 3;
- 7) związanych z nadaniem biegu skardze na czynność komornika, o których mowa w art. 767 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego oraz w sprawach, w których przepisy o skardze na czynność komornika stosuje się odpowiednio.

3. Zlecenie, o którym mowa w ust. 1, wystawia się na piśmie i określa się w nim sprawy, do których przeprowadzenia asesor komorniczy został upoważniony.

4. Asesor komorniczy, w obecności i za zgodą komornika, ma prawo uczestniczyć w czynnościach w terenie, o których mowa w ust. 2 pkt 5, w tym również podejmowanych w toku egzekucji świadczeń niepieniężnych. Wyłączenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 5 nie wyklucza możliwości upoważnienia asesora do samodzielnego ustalenia, czy dłużnik faktycznie zamieszkuje lub prowadzi działalność pod wskazanym adresem lub czy we wskazanym miejscu znajduje się majątek dłużnika, przy czym czynności te nie mogą się wiązać z zastosowaniem środków przymusu oraz działaniami, o których mowa w art. 814 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

5. Komornik może zlecić asesorowi przeprowadzenie czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 3 i ust. 4.

6. Komornik w każdym stanie sprawy ma obowiązek badania prawidłowości czynności podjętych przez asesora w ramach upoważnienia, o którym mowa w ust. 1, oraz, w razie stwierdzenia uchybień, podejmuje niezbędne czynności – w zakresie przewidzianym przepisami prawa – mające na celu uchylenie lub zmianę wadliwie dokonanych czynności egzekucyjnych.

Rozdział 7

Koszty działalności egzekucyjnej komornika i zasady prowadzenia kancelarii

Art. 96. Koszty działalności egzekucyjnej komornika obejmują:

- 1) koszty osobowe i rzeczowe ponoszone w związku z prowadzoną działalnością egzekucyjną;
- 2) koszty ochrony zajętego mienia oraz ubezpieczenia mienia kancelarii i własnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej;
- 3) koszty przejazdów w miejscowości będącej siedzibą komornika, obrotu pieniężnego, przewozu drobnych ruchomości niewymagających transportu specjalistycznego;
- 4) koszty korespondencji inne niż koszty doręczenia korespondencji w toku prowadzonego postępowania, o których mowa w odrębnych przepisach;
- 5) obowiązkowe opłaty na samorząd komorniczy ponoszone zgodnie z przepisami ustawy;
- 6) inne koszty niezbędne do wykonywania czynności egzekucyjnych oraz czynności przewidziane przepisami ustawy, jeżeli nie są pokrywane w ramach wydatków gotówkowych w toku egzekucji, których zwrot należy się komornikowi na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 97. 1. Opłata egzekucyjna stanowi daninę publiczną i w całości jest dochodem budżetu państwa. Przez opłaty egzekucyjne w rozumieniu niniejszej ustawy rozumie się opłaty pobierane na podstawie odrębnych przepisów za czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2.

2. Komornik za swoją służbę pobiera wynagrodzenie prowizyjne z uzyskanych opłat egzekucyjnych, z którego pokrywa koszty, o których mowa w art. 96.

3. Komornikowi przysługuje wynagrodzenie prowizyjne w wysokości:

- 1) 99% uzyskanych opłat egzekucyjnych – od opłat egzekucyjnych, których łączna wysokość w danym roku kalendarzowym nie przekroczyła 500.000 zł;
- 2) 80% uzyskanych opłat egzekucyjnych – od nadwyżki opłat egzekucyjnych przekraczającej 500.000 zł w danym roku kalendarzowym – do wysokości 1.000.000 zł;
- 3) 75% uzyskanych opłat egzekucyjnych – od nadwyżki opłat egzekucyjnych przekraczającej 1.000.000 zł w danym roku kalendarzowym – do wysokości 1.500.000 zł;

- 4) 70% uzyskanych opłat egzekucyjnych – od nadwyżki opłat egzekucyjnych przekraczającej 1.500.000 zł w danym roku kalendarzowym – do wysokości 2.000.000 zł;
- 5) 60% uzyskanych opłat egzekucyjnych – od nadwyżki opłat egzekucyjnych przekraczającej 2.000.000 zł w danym roku kalendarzowym.

4. Przez uzyskane opłaty egzekucyjne rozumie się opłaty faktycznie pobrane i ściągnięte na podstawie odrębnych przepisów.

5. Wynagrodzenie prowizyjne pobierane jest przez komornika bezpośrednio z uzyskanych opłat egzekucyjnych.

6. W zakresie wynagrodzenia prowizyjnego komornik jest podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych. Czynności, za które należą się opłaty egzekucyjne nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.

7. Opłaty egzekucyjne w części przekraczającej należne wynagrodzenie prowizyjne komornik przekazuje właściwemu urzędowi skarbowemu w terminie do 7 dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym zostały pobrane lub ściągnięte.

8. W przypadku uprawomocnienia się orzeczenia sądu skutkującego koniecznością zwrotu całości lub części uzyskanej opłaty, komornik może wystąpić do właściwego urzędu skarbowego o zwrot proporcjonalnej części nadpłaconej opłaty. Zwrot proporcjonalnej części opłaty następuje w terminie 21 dni od złożenia przez komornika wniosku wraz z załączonym odpisem postanowienia sądu.

Art. 98. 1. Komornik zatrudnia na podstawie umów: o pracę, o dzieło, zlecenia lub o świadczenie usług pracowników oraz inne osoby niezbędne do obsługi kancelarii, a także ochrony mienia i pomocy w czynnościach w terenie.

2. Komornik zatrudnia asesorów komorniczych wyłącznie na podstawie umowy o pracę, zgodnie z art. 89 ust. 1-3.

3. Komornik zatrudnia aplikantów komorniczych zgodnie z art. 55 ust. 4-7.

4. Za działania osób wymienionych w ust. 1-3 związane z postępowaniem egzekucyjnym komornik odpowiada jak za działania własne.

5. Skarb Państwa nie odpowiada za zobowiązania komornika wynikające z zatrudnienia osób, o których mowa w ust. 1-3, oraz kosztów jego działalności.

Art. 99. 1. Ruchomości stanowiące wyposażenie kancelarii i wyodrębniony rachunek bankowy kancelarii do czasu zakończenia jej likwidacji nie podlegają egzekucji.

2. Środki pieniężne wyegzekwowane w toku egzekucji oraz zaliczki na pokrycie wydatków gotówkowych w toku egzekucji, pobrane na podstawie odrębnych przepisów, komornik przechowuje wyłącznie na wyodrębnionych rachunkach bankowych kancelarii. Rachunki te nie podlegają zajęciu.

Art. 100. 1. Dla każdej sprawy z zakresu, o którym mowa w art. 3 ust. 3, komornik tworzy akta. Akta spraw są prowadzone i przechowywane w systemie teleinformatycznym.

2. Komornik zapewnia uczestnikom postępowania egzekucyjnego dostęp do akt w kancelarii komorniczej oraz za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym. Na żądanie sądu i innych organów nadzoru komornik udostępnia akta w systemie teleinformatycznym, a w razie potrzeby przesyła także pomocniczy zbiór dokumentów.

3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, warunki, sposób i tryb prowadzenia oraz udostępniania uczestnikom postępowania oraz organom nadzoru dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 4, mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony danych w nich zawartych, jak również sprawne funkcjonowanie systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ust. 2.

4. Urządzenia ewidencyjne w postaci repertorium, wykazów i ksiąg pomocniczych prowadzi się systemem roczników i zamyka się w ostatnim dniu roku kalendarzowego, w którym zostały założone.

5. Dokumentacja, o której mowa w ust. 1 i 4, jest prowadzona w systemie teleinformatycznym, którego administratorem jest Minister Sprawiedliwości. Do dokumentacji tej stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 5 ust. 2a-2c ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1446, z późn. zm.⁶⁾).

6. Akta spraw oraz urządzenia ewidencyjne stanowiące materiały archiwalne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach wchodzi do państwowego zasobu archiwalnego.

7. Akta spraw oraz całość dokumentacji i urządzeń ewidencyjnych związanych z prowadzeniem kancelarii są przechowywane w siedzibie kancelarii. Powyższe nie uchybia przepisom ust. 5 oraz art. 101.

Art. 101. 1. Akta spraw, w których postępowanie zostało zakończone, oraz zamknięte urządzenia ewidencyjne przechowuje Krajowa Rada Komornicza przez okres konieczny ze

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 566 i 978 oraz z 2016 r. poz. 352 i 1020).

względu na rodzaj i charakter sprawy, terminy przedawnienia, interesy osób biorących udział w postępowaniu oraz znaczenie materiałów zawartych w aktach jako źródło informacji. Do przechowywania akt spraw i urzędzeń ewidencyjnych stosuje się odpowiednio przepisy art. 34 ust. 1 i art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

2. Krajowa Rada Komornicza określa, w drodze uchwały, wysokość ponoszonych przez komorników zryczałtowanych opłat za przechowywanie akt spraw i urzędzeń ewidencyjnych, o których mowa w ust. 1, mając na względzie konieczność pokrycia wyłącznie rzeczywistych kosztów z tym związanych. Środki pochodzące z opłat stanowią odrębny fundusz pozostający w dyspozycji Krajowej Rady Komorniczej.

3. Kontrolę postępowania z aktami spraw i urzędzeniami ewidencyjnymi przechowywanymi przez Krajową Radę Komorniczą sprawuje archiwum państwowe wskazane przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

4. Po okresie przechowywania przez Krajową Radę Komorniczą akta spraw oraz urzędzenia ewidencyjne stanowiące materiały archiwalne przekazuje się do właściwych archiwów państwowych wskazanych, w drodze zarządzenia, przez prezesa sądu, przy którym działa komornik. Akta spraw oraz urzędzenia ewidencyjne niestanowiące materiałów archiwalnych za zgodą dyrektora właściwego archiwum państwowego podlegają zniszczeniu.

5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, tryb i terminy przechowywania i przekazywania akt spraw oraz zamkniętych urzędzeń ewidencyjnych, a także warunki i tryb ich niszczenia po upływie okresu przechowywania, uwzględniając w szczególności rodzaje spraw i urzędzeń ewidencyjnych oraz właściwe zabezpieczenie przed dostępem osób nieuprawnionych, utratą lub zniszczeniem oraz tworzenie, ewidencjonowanie i przechowywanie dokumentacji w różnej postaci, w tym elektronicznej.

Rozdział 8

Nadzór nad komornikami

Art. 102. Nadzór nad komornikami obejmuje nadzór judykacyjny, nadzór administracyjny oraz nadzór wewnętrzny samorządu komorniczego.

Art. 103. 1. W ramach nadzoru judykacyjnego, przy wykonywaniu czynności komornik podlega orzeczeniom sądu, w szczególności zarządzeniom sądu wydawanym na podstawie art. 759 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

2. W przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa sąd sygnalizuje ten fakt prezesowi sądu rejonowego, przy którym działa komornik.

3. Odpisy zarządzeń wydanych w trybie art. 759 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego sąd przesyła prezesowi sądu, przy którym działa komornik.

4. Sąd, w razie stwierdzenia przy rozpoznawaniu sprawy, o której mowa w ust. 1, rażącej obrazę przepisów, niezależnie od innych uprawnień, wytyka uchybienie komornikowi. Przed wytknięciem uchybienia poucza się komornika o możliwości złożenia na piśmie wyjaśnień w terminie siedmiu dni. Wytknięcie uchybienia wymaga uzasadnienia. W przypadku, gdy uchybienie wytknął sąd rejonowy, a sprawa, w której wytknięto uchybienie była przedmiotem postępowania odwoławczego, sąd okręgowy może z urzędu zmienić treść wytknięcia lub je uchylić.

5. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 4, nie przysługuje referendarzowi sądowemu orzekającemu na podstawie art. 759 § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. Dostrzegając potrzebę wytknięcia uchybienia komornikowi, referendarz sądowy przekazuje sprawę sądowi.

6. Odpis postanowienia sądu, zawierającego wytknięcie uchybienia, przesyła się prezesowi właściwego sądu rejonowego, przy którym działa komornik, radzie właściwej izby komorniczej, Krajowej Radzie Komorniczej oraz Ministrowi Sprawiedliwości. Do odpisu postanowienia dołącza się także złożone przez komornika wyjaśnienia. Odpis postanowienia sądu wraz z wyjaśnieniami Minister Sprawiedliwości dołącza do akt osobowych komornika.

7. Po upływie pięciu lat od wytknięcia uchybienia w trybie określonym w ust. 4, na wniosek zainteresowanego, Minister Sprawiedliwości zarządza usunięcie z akt osobowych dokumentów, o których mowa w ust. 6. Jeżeli jednak w tym okresie stwierdzono kolejną rażącą obrazę przepisów przy rozpoznawaniu sprawy przez sąd, skutkującą wytknięciem uchybienia, dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie wszystkich dokumentów. O usunięciu dokumentów z akt osobowych Minister Sprawiedliwości zawiadamia Krajową Radę Komorniczą.

Art. 104. 1. Organami nadzoru administracyjnego są:

- 1) Minister Sprawiedliwości;
- 2) prezesi właściwych sądów apelacyjnych;
- 3) prezesi właściwych sądów okręgowych;
- 4) prezesi właściwych sądów rejonowych.

2. Prezesi sądów apelacyjnych, sądów okręgowych oraz sądów rejonowych w ramach nadzoru administracyjnego podejmują wszelkie niezbędne czynności przewidziane przepisami ustawy pozwalające zapewnić prawidłowość działania komorników, których kancelarie mają siedziby na obszarze ich właściwości.

3. Czynności w ramach sprawowanego nadzoru administracyjnego podejmowane są w szczególności w formie:

- 1) kontroli kancelarii komornika;
- 2) wizytacji, obejmującej pełną działalność kancelarii;
- 3) lustracji, obejmującej wybrane zagadnienia z działalności kancelarii;
- 4) żądania przedstawienia akt sprawy wraz z wyjaśnieniami celem zbadania toku postępowania;
- 5) żądania przedstawienia urzędzeń ewidencyjnych lub dokumentacji księgowej wraz z wyjaśnieniami;
- 6) żądania przedstawienia dokumentów dotyczących funkcjonowania kancelarii, w szczególności zawieranych przez komornika umów, w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla weryfikacji prawidłowości rozliczania zaliczek na wydatki, o których mowa w odrębnych przepisach.

4. W przypadku, gdy dokumentacja, o której mowa w ust. 3 pkt 4 i 5 prowadzona jest w postaci elektronicznej, jej przedstawienie odbywa się bądź przez przesłanie kopii w postaci elektronicznej bądź przez udostępnienie w systemie teleinformatycznym.

Art. 105. 1. Osoby powołane do sprawowania nadzoru administracyjnego nad działalnością komorników w każdym czasie mają prawo wglądu w czynności komorników, mogą żądać przedstawienia akt, wyjaśnień oraz w razie stwierdzenia uchybień mogą wystąpić do sądu o wydanie zarządzenia w trybie art. 759 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

2. Organy nadzoru administracyjnego, sędzia-wizytator lub upoważniony sędzia mogą żądać od komornika wyjaśnień w zakresie stosowanych praktyk orzeczniczych, egzekucyjnych, jak też dotyczących czynności, o których mowa w art. 3 ust. 4. Komornik udziela wyjaśnień najpóźniej w terminie 7 dni.

3. Osoby, o których mowa w ust. 1, nie mogą prowadzić zajęć w ramach szkoleń organizowanych przez organy samorządu komorniczego lub przez podmioty, których organem założycielskim, właścicielem bądź udziałowcem jest samorząd komorniczy.

4. Podmioty, o których mowa w ust. 2, mogą dokonywać samodzielnych ocen i ustaleń dotyczących działalności komornika bądź asesora komorniczego, w tym również dotyczących czynności egzekucyjnych, w zakresie niezbędnym do stwierdzenia, czy zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, zawieszenia w czynnościach lub odwołania komornika bądź asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska, jak również w zakresie niezbędnym do stwierdzenia, czy działalność komornika lub asesora komorniczego stanowiła rażące lub uporczywe naruszenie przepisów prawa. Podmioty te są związane treścią ustaleń sądu dokonanych w trybie art. 103 ust. 4.

5. Nadzór administracyjny nie może wkraczać w działania wchodzące w zakres nadzoru judykacyjnego.

Art. 106. Nadzór zwierzchni nad działalnością komorników i działalnością samorządu komorniczego sprawuje Minister Sprawiedliwości.

Art. 107. 1. Nadzór nad działalnością komorników Minister Sprawiedliwości sprawuje również za pośrednictwem prezesów sądów rejonowych, prezesów sądów okręgowych, prezesów sądów apelacyjnych, sędziów-wizytatorów oraz osób, o których mowa w ust. 3.

2. Uprawnienia nadzorcze Ministra Sprawiedliwości nad działalnością komorników obejmują w szczególności:

- 1) zawieszenie komornika w czynnościach;
- 2) odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska;
- 3) wszczynanie postępowań dyscyplinarnych;
- 4) podejmowanie lub zlecanie innym organom nadzoru administracyjnego podjęcia czynności, o których mowa w art. 104 ust. 3.

3. Czynności w sprawach w przedmiocie zawieszenia i odwołania komornika z zajmowanego stanowiska oraz w sprawach dyscyplinarnych są podejmowane przez służbę nadzoru, którą stanowią w szczególności sędziowie i referendarze sądowi delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie art. 77 i 151a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133, z późn. zm.⁷⁾) oraz prokuratorzy delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie art. 106 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177).

4. Wgląd do akt spraw egzekucyjnych udostępnianych Ministrowi Sprawiedliwości mają wyłącznie sędziowie, referendarze sądowi oraz prokuratorzy, o których mowa w ust. 3.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 509, 694, 1066, 1224, 1309, 1418, 1595 i 1781 oraz z 2016 r. poz. 147, 437, 633 i 960.

5. Nadzór nad działalnością komorników w zakresie kontroli finansowej Minister Sprawiedliwości sprawuje przez upoważnione osoby i instytucje.

6. O terminie kontroli finansowej kancelarii zleconej przez Ministra Sprawiedliwości zawiadamia się właściwego naczelnika urzędu skarbowego, który wyznacza upoważnionego pracownika do udziału w kontroli. Kontroli naczelnika urzędu skarbowego podlega prawidłowość rozliczania przez komornika należności publicznoprawnych powstałych w związku z prowadzeniem postępowania egzekucyjnego.

Art. 108. 1. Organy nadzoru administracyjnego mogą w każdym czasie zlecić sędziemu-wizytorowi, bądź innemu upoważnionemu sędziemu, przeprowadzenie wizytacji lub lustracji w określonej kancelarii lub zbadanie toku postępowania w konkretnej sprawie.

2. W uzasadnionych przypadkach organy, o których mowa w ust. 1 mogą zlecić osobie upoważnionej, wyspecjalizowanej instytucji lub jednostce organizacyjnej, przeprowadzenie lustracji w zakresie kontroli finansowej i księgowej.

Art. 109. 1. Nadzór administracyjny sprawowany jest przede wszystkim przez prezesa sądu rejonowego, przy którym komornik działa (nadzór odpowiedzialny). Nadzór odpowiedzialny polega w szczególności na:

- 1) ocenie szybkości, sprawności i rzetelności postępowania poprzez badanie, czy w konkretnych sprawach nie zachodzi nieuzasadniona przewlekłość w podejmowaniu czynności;
- 2) kontrolowaniu prawidłowości prowadzenia biurowości i rachunkowości kancelarii komorniczej, zwłaszcza w zakresie ustalenia, czy nie wystąpiły niedobory kasowe;
- 3) badaniu kultury pracy, w tym przestrzegania wyznaczonych terminów czynności i przyjmowania interesantów oraz utrzymywania kancelarii komorniczej na poziomie odpowiednim do godności urzędu i posiadanych środków;
- 4) badaniu dopuszczalności przyjmowania przez komornika spraw z wyboru wierzyciela;
- 5) badaniu prawidłowości powierzenia czynności asesorum;
- 6) gromadzeniu i analizowaniu informacji o sygnalizacjach naruszeń prawa, o których mowa w art. 103 ust. 2 oraz o wytknięciach uchybień, o których mowa w art. 103 ust. 4;

2. Uprawnienia nadzorcze prezesa sądu rejonowego obejmują:

- 1) zawiadamianie sądu o potrzebie wydania komornikowi zarządzeń w trybie art. 759 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego;

- 2) badanie prawidłowości realizacji wytycznych sądu wydanych w trybie art. 759 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego;
- 3) występowanie do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska;
- 4) wszczynanie postępowań dyscyplinarnych;
- 5) kierowanie komorników i asesorów komorniczych na badania lekarskie, o których mowa w art. 24 i 94.
- 6) odsuwanie komorników od czynności;
- 7) rozpoznawanie skarg dotyczących działalności komorników, niestanowiących przedmiotu rozpoznania sądu w trybie art. 767 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego;
- 8) analizowanie sprawozdań z działalności komorników, o których mowa w art. 113 ust. 1.

3. W zakresie nadzoru, o którym mowa w ust. 1, prezes sądu rejonowego działa w szczególności poprzez kontrolę kancelarii komornika, przeprowadzaną w razie potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na dwa lata, sprawowaną osobiście lub przez wyznaczonego sędziego obeznanego w sprawach egzekucyjnych i przy pomocy inspektora biurowości i księgowego, a w zakresie kontroli finansowej przez upoważnioną osobę lub instytucję. Komornika, którego kancelaria ma być poddana okresowej kontroli, zawiadamia się o jej terminie, co najmniej na 3 dni przed jej rozpoczęciem. W pozostałych przypadkach komornik nie jest zawiadamiany o terminie kontroli. Prezes sądu rejonowego jest uprawniony do żądania od komornika wyjaśnień oraz do wydawania zarządzeń, których nieprzestrzeganie może stanowić podstawę wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub odwołania komornika z zajmowanego stanowiska.

4. W przypadku bardzo dobrych wyników poprzedniej kontroli kancelarii komornika, wykonania zarządzeń pokontrolnych i wyników nadzoru judykacyjnego w danym roku prezes właściwego sądu okręgowego na wniosek prezesa sądu rejonowego może zarządzić odstąpienie od przeprowadzenia kolejnej kontroli. W takim przypadku prezes sądu rejonowego sporządza sprawozdanie z wyników nadzoru administracyjnego, a kolejna kontrola kancelarii odbywa się najpóźniej po upływie trzech lat od poprzedniej.

5. W uzasadnionych przypadkach prezes sądu rejonowego może zlecić przeprowadzenie kontroli, o której mowa w ust. 3, biegłemu rewidentowi, specjalście z danej dziedziny lub innej wyspecjalizowanej instytucji. W tym celu prezes sądu może wystąpić do Ministra

Sprawiedliwości z wnioskiem o wyasygnowanie niezbędnych środków na pokrycie przewidywanych kosztów kontroli.

6. Prezes sądu rejonowego informuje właściwego ze względu na siedzibę sądu rejonowego naczelnika urzędu skarbowego o kontroli kancelarii komornika, co najmniej na 7 dni przed rozpoczęciem kontroli. W przypadku kontroli doraźnej termin ten może ulec skróceniu. Przedstawiciel naczelnika urzędu skarbowego może wziąć aktywny udział w kontroli finansowej.

7. Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przeprowadzania kontroli, o której mowa w ust. 3, w tym skład zespołu do jej przeprowadzenia, formularze protokołu wyników kontroli i sprawozdania z wyników nadzoru administracyjnego, biorąc pod uwagę potrzeby efektywnego wykonywania uprawnień nadzorczych.

8. Prezes sądu rejonowego w terminie 7 dni rozpatruje skargi niestanowiące przedmiotu rozpoznania sądu w trybie art. 767 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego i przekazuje właściwemu sądowi skargi stanowiące przedmiot rozpoznania sądu.

9. Prezes sądu rejonowego składa corocznie prezesowi sądu okręgowego, w terminie do końca marca kolejnego roku kalendarzowego, sprawozdanie obejmujące informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 6.

Art. 110. 1. Uprawnienia nadzorcze prezesa sądu okręgowego obejmują w szczególności:

- 1) wszczynanie postępowań dyscyplinarnych;
- 2) zlecanie przeprowadzenia wizytacji lub lustracji kancelarii;
- 3) kierowanie komorników i asesorów komorniczych na badania lekarskie, o których mowa w art. 24 i 94;
- 4) występowanie do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska.

2. Prezes sądu okręgowego przekazuje corocznie Ministrowi Sprawiedliwości, w terminie do końca czerwca kolejnego roku kalendarzowego, zbiorcze dane obejmujące informacje, o których mowa w art. 109 ust. 9.

Art. 111. 1. Uprawnienia nadzorcze prezesa sądu apelacyjnego obejmują w szczególności:

- 1) wszczynanie postępowań dyscyplinarnych wobec komorników, asesorów i aplikantów komorniczych;
- 2) zlecenie przeprowadzenia wizytacji lub lustracji kancelarii;
- 3) zawieszanie asesorów komorniczych w czynnościach;
- 4) podejmowanie czynności związanych z odwołaniem asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska, w szczególności w przypadku uporczywego lub rażącego naruszenia przepisów prawa;
- 5) zawieszanie aplikantów komorniczych w czynnościach;
- 6) podejmowanie czynności związanych ze skreśleniem aplikanta komorniczego z listy;
- 7) podejmowanie decyzji w przedmiocie długotrwałego zastępstwa oraz w przedmiocie wyrażenia zgody, o której mowa w art. 38 ust. 9;
- 8) podejmowanie decyzji związanych z zatrudnianiem przez komorników aplikantów i asesorów;
- 9) kierowanie komorników i asesorów komorniczych na badania lekarskie, o których mowa w art. 24 i 94;
- 10) występowanie do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska;
- 11) analizowanie sprawozdań z działalności komorników, o których mowa w art. 113 ust. 1.

Art. 112. 1. W ramach upoważnienia, o którym mowa w art. 108 ust. 1, sędziemu wizytatorowi i upoważnionemu sędziemu przysługują w szczególności uprawnienia do:

- 1) przeprowadzenia wizytacji lub lustracji kancelarii;
- 2) kontrolowania realizacji zaleceń powizytacyjnych;
- 3) kontrolowania wykonania zarządzeń, o których mowa w art. 105 ust. 1;
- 4) podjęcia czynności, o których mowa w art. 104 ust. 3 pkt 3-5.

2. W ramach wykonywanych obowiązków sędziemu-wizytatorowi przysługuje uprawnienie do wszczynania postępowań dyscyplinarnych.

3. Obowiązki sędziego wizytatora sprawującego nadzór nad komornikami w Ministerstwie Sprawiedliwości może pełnić sędzia mający przynajmniej czteroletnie doświadczenie orzecznicze w sprawach cywilnych i egzekucyjnych.

4. Wizytacji lub lustracji kancelarii nie może przeprowadzać sędzia-wizytator, będący małżonkiem, krewnym albo powinowatym nadzorowanego komornika lub pozostający z tym

komornikiem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego wizytatora.

5. Ten sam sędzia wizytator nie może przeprowadzać dwóch kolejnych wizytacji tej samej kancelarii.

Art. 113. 1. Komornik jest obowiązany złożyć przed dniem 1 lutego każdego roku roczne sprawozdanie ze swojej działalności.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, komornik składa prezesowi właściwego sądu apelacyjnego, a kopię tego sprawozdania przekazuje prezesowi właściwego sądu okręgowego, prezesowi właściwego sądu rejonowego oraz radzie właściwej izby komorniczej.

3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, zakres sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę, że dane wskazywane w sprawozdaniu powinny umożliwić efektywne wykonywanie uprawnień nadzorczych, jak również stworzyć odpowiednie warunki do oceny stanu egzekucji w obszarze właściwości sądu apelacyjnego, w szczególności pod kątem sprawności i skuteczności egzekucji oraz występujących tendencji w zakresie ruchu spraw prowadzonych przez komorników.

Art. 114. 1. Organy samorządu komorniczego przesyłają Ministrowi Sprawiedliwości odpisy podjętych uchwał w terminie 14 dni od daty ich podjęcia. Powyższe nie dotyczy uchwał o charakterze personalnym, chyba że obowiązek ich przesłania Ministrowi Sprawiedliwości wynika z przepisów niniejszej ustawy.

2. Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Sądu Najwyższego z wnioskiem o uchylenie uchwały samorządu komorniczego sprzecznej z prawem w terminie 6 miesięcy od dnia jej otrzymania.

3. Sąd Najwyższy oddała skargę lub uchyła zaskarżoną uchwałę i, w razie potrzeby, przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu komorniczego ze wskazaniem co do sposobu jej załatwienia.

4. Organy samorządu komorniczego udzielają na pisemne żądanie organów nadzoru administracyjnego niezbędnych informacji dotyczących funkcjonowania samorządu komorniczego oraz przekazują posiadane informacje na temat członków samorządu komorniczego.

Art. 115. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady prowadzenia biurowości, rachunkowości i ewidencji operacji finansowych kancelarii komorniczych, uwzględniając potrzebę szczegółowej ewidencji spraw prowadzonych w kancelarii, uwidocznienia przebiegu czynności oraz zapewnienia przejrzystości i rzetelności wszystkich wpisów i operacji finansowych dokonywanych przez komornika, a także stworzenia możliwości kontroli poprawności i uczciwości dokonywanych operacji finansowych.

Art. 116. 1. Krajowa Rada Komornicza sprawuje nadzór nad komornikami niezależnie od nadzoru sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości i prezesów sądów.

2. Przedmiotem nadzoru, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) ocena szybkości, sprawności i rzetelności postępowania poprzez badanie, czy w konkretnych sprawach nie zachodzi nieuzasadniona przewlekłość w podejmowaniu czynności;
- 2) kontrolowanie prawidłowości prowadzenia biurowości i rachunkowości kancelarii komorniczej, zwłaszcza w zakresie ustalenia, czy nie wystąpiły niedobory kasowe;
- 3) badanie kultury pracy, w tym przestrzegania wyznaczonych terminów czynności i przyjmowania interesantów oraz utrzymywania kancelarii komorniczej na poziomie odpowiednim do godności urzędu i posiadanych środków;
- 4) badanie dopuszczalności przyjmowania przez komornika spraw z wyboru wierzyciela;
- 5) badanie prawidłowości powierzenia czynności egzekucyjnych asesorom;
- 6) badanie przestrzegania zasad etyki zawodowej przez członków samorządu komorniczego;
- 7) badanie przestrzegania przez członków samorządu komorniczego obowiązujących uchwał organów samorządu.

3. Krajowa Rada Komornicza wykonuje czynności, o których mowa w ust. 1, przez Prezesa Krajowej Rady Komorniczej oraz komorników-wizytatorów.

4. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje we własnym zakresie rzecznik dyscyplinarny. W ramach wykonywanych obowiązków rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługują uprawnienia, o których mowa w art. 105 ust. 4.

5. W zakresie, o którym mowa w ust. 2, czynności w ramach sprawowanego wewnętrznego nadzoru samorządowego podejmowane są w szczególności w formie:

- 1) wizytacji, obejmującej pełną działalność kancelarii;
- 2) lustracji, obejmującej wybrane zagadnienia z działalności kancelarii;

- 3) żądania przedstawienia akt sprawy wraz z wyjaśnieniami;
- 4) żądania przedstawienia urzędów ewidencyjnych lub dokumentacji księgowej wraz z wyjaśnieniami.

6. Do sprawowania nadzoru, o którym mowa w ust. 2 pkt 6 i 7, upoważnione są również rady właściwych izb komorniczych.

Art. 117. 1. Komorników-wizytatorów wyznacza, w drodze uchwały, Krajowa Rada Komornicza dla danej izby komorniczej spośród jej członków na trzyletnią kadencję.

2. Wizytatorem może zostać komornik posiadający co najmniej pięcioletni letni staż nienagannej służby na stanowisku komornika oraz wobec którego nie toczy się postępowanie dyscyplinarne. W razie dwukrotnego wyknięcia uchybienia, o którym mowa w art. 103 ust. 4, komornik przez cztery lata nie może pełnić funkcji komornika wizytatora.

3. Komornikiem-wizytatorem nie może zostać osoba, która w ciągu czterech lat przed powołaniem została odwołana ze składu komisji dyscyplinarnej z przyczyn, o których mowa w art. 130 ust. 1 pkt 3.

4. Powołanie na funkcję komornika-wizytatora wygasa w przypadku:

- 1) śmierci;
- 2) wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa lub prawomocnego odwołania ze stanowiska komornika;
- 3) zrzeczenia się funkcji;
- 4) upływu kadencji;
- 5) ukarania karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 123 ust. 1 pkt 2-5;
- 6) dwukrotnego wyknięcia uchybienia w trybie art. 103 ust. 4.

5. Krajowa Rada Komornicza przesyła Ministrowi Sprawiedliwości odpis uchwały, o której mowa w ust. 1, w terminie 7 dni. Minister Sprawiedliwości może w terminie 21 dni od otrzymania uchwały wnieść sprzeciw. Na decyzję Ministra Sprawiedliwości skarga do sądu administracyjnego nie przysługuje.

6. Krajowa Rada Komornicza ustala, w drodze uchwały, na wniosek właściwej rady izby komorniczej, liczbę komorników-wizytatorów działających przy poszczególnych izbach komorniczych.

Art. 118. 1. Wizytacji w kancelariach mających siedzibę na obszarze danej izby komorniczej dokonują działający przy niej komornicy wizytatorzy. Przedmiotem wizytacji są zagadnienia, o których mowa w art. 116 ust. 2.

2. Wizytacja kancelarii powinna być przeprowadzona co najmniej raz w ciągu 2 lat.

3. Harmonogram wizytacji ustala, raz w roku, rada właściwej izby komorniczej.

4. Harmonogram, o którym mowa w ust. 3, rada właściwej izby komorniczej przesyła w terminie 14 dni Krajowej Radzie Komorniczej.

5. W razie potrzeby, Krajowa Rada Komornicza, rada właściwej izby komorniczej, rzecznik dyscyplinarny lub Minister Sprawiedliwości może zlecić komornikowi-wizytatorowi wizytację lub lustrację określonej kancelarii.

6. Wizytacji lub lustracji kancelarii nie może przeprowadzać komornik-wizytator, będący małżonkiem, krewnym albo powinowatym nadzorowanego komornika lub pozostający z tym komornikiem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności komornika wizytatora.

7. Ten sam komornik wizytator nie może przeprowadzać dwóch kolejnych wizytacji tej samej kancelarii.

Art. 119. 1. Rada izby komorniczej przekazuje Krajowej Radzie Komorniczej po dwa egzemplarze protokołów wizytacji i wniosków, poleceń powizytacyjnych oraz sprawozdania zbiorcze kancelarii, a także uchwały i protokoły walnych zgromadzeń izb komorniczych.

2. Krajowa Rada Komornicza przedkłada Ministrowi Sprawiedliwości uchwały i protokoły walnych zgromadzeń izb komorniczych oraz Krajowego Zjazdu Samorządu Komorniczego, a także własne sprawozdanie roczne wraz z bilansem, w terminie 14 dni od dnia ich otrzymania lub sporządzenia.

3. Minister Sprawiedliwości może zażądać, w razie potrzeby, od Prezesa Krajowej Rady Komorniczej i rad izb komorniczych również innych dokumentów niż określone w ust. 2.

4. Rada izby komorniczej przekazuje prezesowi właściwego sądu okręgowego odpisy protokołów wizytacji, wniosków i poleceń powizytacyjnych, o których mowa w ust. 1.

Art. 120. Polecenia i wnioski z wizytacji stanowią dla Krajowej Rady Komorniczej i rad izb komorniczych materiał do obowiązkowego, stałego szkolenia komorników i asesorów komorniczych.

Rozdział 9

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 121. 1. Komornik odpowiada dyscyplinarnie za zawinione działania lub zaniechania, a w szczególności za:

1) naruszenie powagi i godności urzędu;

- 2) niewykonanie zaleceń powizytacyjnych, polustracyjnych lub pokontrolnych, jak też zarządzeń organów nadzoru administracyjnego;
- 4) wydatkowanie środków podlegających dokumentacji na działalność niezgodną z ich przeznaczeniem;
- 5) podejmowanie czynności z nieuzasadnioną zwłoką;
- 6) naruszenie właściwości określonej w art. 9 i 10, w szczególności zasad przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela;
- 7) niepodjęcie lub nieterminowe podjęcie czynności, o których mowa w art. 767 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego;
- 8) brak nadzoru nad zatrudnionymi asesorami;
- 9) pozyskiwanie informacji z naruszeniem art. 4 ust. 1;
- 10) naruszenie zasad określonych w art. 38;
- 11) inną niż wymienione w punktach poprzedzających rażąco lub uporczywą obrazę przepisów prawa.

2. W zakresie nieuregulowanym do odpowiedzialności dyscyplinarnej komornika stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

Art. 122. 1. Komornik odpowiada dyscyplinarnie jak za własne za zawinione działania lub zaniechania asesorów komorniczych, którym udzielił upoważnienia w trybie art. 95, w tym również za przekroczenie przez nich zakresu udzielonego upoważnienia, jeżeli mając możliwość zapobieżenia naruszeniu prawa tego nie uczynił.

2. Komornik ponosi również odpowiedzialność dyscyplinarną za działania osób, o których mowa w art. 98 ust. 1-3, jeżeli mając możliwość zapobieżenia naruszeniu prawa tego nie uczynił.

Art. 123. 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) kara pieniężna w granicach od 5000 do 100.000 zł;
- 4) zakaz przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela na okres od roku do 3 lat.
- 5) kara zawieszenia komornika w czynnościach na okres od 6 miesięcy do 3 lat;
- 6) wydalenie ze służby komorniczej.

2. Komisja dyscyplinarna może orzec o podaniu treści prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli uzna to za celowe ze względu na okoliczności sprawy. Podanie treści prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego do publicznej wiadomości następuje na koszt ukaranego.

3. Wymierzenie kary, o której mowa w ust. 1 pkt 2-5, pociąga za sobą utratę przez ukaranego funkcji pełnionych w organach samorządu komorniczego oraz komisji dyscyplinarnej, a także utratę biernego prawa wyborczego do organów samorządu komorniczego i komisji dyscyplinarnej na okres 3 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

4. Kary pieniężne są przekazywane na rzecz Krajowej Rady Komorniczej wyłącznie na cele związane ze szkoleniem aplikantów komorniczych.

5. Wymierzenie kary określonej w ust. 1 pkt 6 pociąga za sobą utratę możliwości ponownego powołania ukaranego na stanowisko komornika.

6. Obok kary dyscyplinarnej można orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego; nie dotyczy to kary, o której mowa w ust. 1 pkt 6. Orzekając ten obowiązek, komisja dyscyplinarna określa sposób jego wykonania, odpowiedni ze względu na okoliczności sprawy.

7. Ukazanie karą, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ulega zatarciu po upływie 3 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

8. Ukazanie karami, o których mowa w ust. 1 pkt 2-5, ulega zatarciu po upływie 5 lat od dnia wykonania kary.

9. Ukazanie karą, o której mowa w ust. 1 pkt 6, ulega zatarciu po upływie 15 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego. Przepis ten nie uchybia ust. 5.

10. Jeżeli w okresach, o których mowa w ust. 7-8, nastąpi ukazanie za popełnienie innego czynu, zatarcie ukazania następuje z upływem terminu zatarcia ostatniego ukazania.

11. Z chwilą zatarcia ukazania wykreśla się wzmiankę o ukazaniu i usuwa z akt osobowych dokumenty dotyczące ukazania.

Art. 124. 1. Do aplikantów i asesorów komorniczych stosuje się odpowiednio przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej komorników, z zastrzeżeniem ust. 2-6.

2. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) kara pieniężna w granicach od 2500 do 35 000 zł;

4) odpowiednio skreślenie z listy aplikantów komorniczych albo skreślenie z wykazu asesorów komorniczych.

3. Ukarany karą nagany lub karą pieniężną nie może być powołany na stanowisko komornika w ciągu roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

4. Osoba skreślona z listy aplikantów komorniczych może ponownie przystąpić do egzaminu konkursowego nie wcześniej niż po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

5. Osoba skreślona z wykazu asesorów komorniczych może zostać ponownie powołana na stanowisko asesora komorniczego po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

6. Obok kary dyscyplinarnej można orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego; nie dotyczy to kary, o której mowa w ust. 2 pkt 4. Orzekając ten obowiązek, komisja dyscyplinarna określa sposób jego wykonania, odpowiedni ze względu na okoliczności sprawy.

7. Wykonanie kar wobec aplikantów i asesorów komorniczych należy odpowiednio do rady właściwej izby komorniczej oraz do prezesa właściwego sądu apelacyjnego.

8. Ukazanie karami, o których mowa w ust. 2 pkt 4, ulega zatarciu po upływie 15 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

Art. 125. 1. Po upływie 5 lat od dnia popełnienia czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a postępowanie wszczęte ulega umorzeniu. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

2. Bieg przedawnienia dyscyplinarnego przerywa się przez każdą czynność procesową rzecznika dyscyplinarnego w sprawie lub złożenie przez podmiot, o którym mowa w art.126 ust. 1, wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

3. Po każdym przerwaniu przedawnienia, biegnie ono na nowo.

Art. 126. 1. Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego mogą złożyć Minister Sprawiedliwości, prezesi sądów, sędziowie-wizytatorzy, organy samorządu komorniczego oraz komornicy-wizytatorzy.

2. Złożenie wniosku , o którym mowa w ust. 1, wszczyna postępowanie przed komisją dyscyplinarną. Jeżeli wcześniej wszczęto postępowanie dyscyplinarne co do tego samego

czynu obwinionego i postępowanie toczy się, komisja dyscyplinarna dołącza kolejny wniosek do tego postępowania w celu łącznego rozpoznania.

3. W razie złożenia przez Ministra Sprawiedliwości wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, może on również w każdym czasie zawiesić komornika w czynnościach.

4. Na postanowienie Ministra Sprawiedliwości o zawieszeniu komornika w czynnościach przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Przepisy art. 18 ust. 3-8 stosuje się.

Art. 127. Pełnomocnikami Ministra Sprawiedliwości w toczącym się postępowaniu dyscyplinarnym mogą być również prokurator, sędzia lub referendarz sądowy delegowani do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 128. Sprawy dyscyplinarne w pierwszej instancji rozpoznaje komisja dyscyplinarna.

Art. 129. 1. Krajowa Rada Komornicza powołuje komisję dyscyplinarną w liczbie 33 członków spośród kandydatów zgłoszonych w liczbie 4 przez radę każdej izby komorniczej, spośród komorników będących członkami danej izby.

2. Członkiem komisji dyscyplinarnej może być osoba zajmująca nienagannie stanowisko komornika przez okres co najmniej 5 lat, która ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Członkiem komisji dyscyplinarnej nie może zostać osoba, która w okresie czterech lat przed powołaniem została odwołana ze stanowiska członka komisji dyscyplinarnej z przyczyn, o których mowa w art. 130 ust. 1 pkt 3, lub której w okresie czterech lat przed powołaniem dwukrotnie wytknięto uchybienie, o którym mowa w art. 103 ust. 4.

4. Członek komisji dyscyplinarnej powoływany jest na okres na okres czterech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje.

5. Komisja dyscyplinarna spośród swoich członków powołuje przewodniczącego i dwóch wiceprzewodniczących komisji.

6. Krajowa Rada Komornicza może odwołać przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego komisji dyscyplinarnej na wniosek co najmniej połowy składu komisji lub na wniosek co najmniej połowy składu Krajowej Rady Komorniczej.

7. Obsługę komisji dyscyplinarnej zapewnia Krajowa Rada Komornicza.

Art. 130. 1. Krajowa Rada Komornicza odwołuje członka komisji dyscyplinarnej przed upływem kadencji, jeżeli:

- 1) zrzekł się funkcji członka komisji – z dniem wskazanym w oświadczeniu o rezygnacji;
- 2) w przypadku wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa lub odwołania ze stanowiska;
- 3) był w składach komisji dyscyplinarnej, którym sąd apelacyjny okresie 2 lat stwierdził co najmniej dwukrotnie oczywistą obrazę przepisów przy rozpoznawaniu sprawy przez sąd odwoławczy, skutkującą wytknięciem uchybienia;
- 4) dwukrotnie wytknięto mu uchybienie, o którym mowa w art. 103 ust. 4.

2. W razie zawieszenia w czynnościach komornika członek komisji dyscyplinarnej podlega wyłączeniu od orzekania na czas trwania zawieszenia.

3. W przypadku upływu kadencji lub odwołania członka komisji dyscyplinarnej jej skład podlega uzupełnieniu na zasadach określonych w art. 129.

4. Po upływie kadencji członkowie komisji dyscyplinarnej pełnią swoją funkcję do zakończenia prowadzonego przez nich postępowania dyscyplinarnego, chyba że zachodzi konieczność prowadzenia postępowania dyscyplinarnego od początku.

Art. 131. 1. Członkowie komisji dyscyplinarnej są niezawiśli w zakresie orzekania.

2. Komisja dyscyplinarna rozpoznaje sprawy dyscyplinarne w trzyosobowym składzie orzekającym.

3. Komisja dyscyplinarna we własnym zakresie dokonuje ustaleń, czy działanie komornika, asesora komorniczego lub aplikanta nosiło znamiona deliktu dyscyplinarnego. Ustalenia sądu poczynione w trybie nadzoru judykacyjnego są wiążące dla komisji dyscyplinarnej w zakresie, o którym mowa w art. 103 ust. 4.

Art. 132. 1. Przewodniczący komisji dyscyplinarnej kieruje jej pracami, a w szczególności wyznacza terminy posiedzeń i przedstawia akta sprawy sądowi odwoławczemu oraz podejmuje wszelkie niezbędne czynności organizacyjne zapobiegające przedawnieniu się czynu.

2. W razie nieobecności przewodniczącego komisji dyscyplinarnej jego obowiązki wykonuje wiceprzewodniczący.

Art. 133. 1. Stronami w postępowaniu dyscyplinarnym są podmiot, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego (wnioskodawca), oskarżyciel, obwiniony i pokrzywdzony.

2. Oskarżycielem w postępowaniu dyscyplinarnym jest rzecznik dyscyplinarny. Niezależnie od działania rzecznika dyscyplinarnego, jako oskarżyciel w postępowaniu dyscyplinarnym mogą występować Minister Sprawiedliwości, prezesi sądów, sędziowie-wizytatorzy, organy samorządu komorniczego oraz komornicy-wizytatorzy.

3. Obwinionym jest komornik, asesor komorniczy albo aplikant komorniczy, przeciwko któremu złożono wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

Art. 134. 1. Rzecznika dyscyplinarnego powołuje Minister Sprawiedliwości, spośród trzech kandydatów przedstawionych przez Krajową Radę Komorniczą.

2. Rzecznik dyscyplinarny może wykonywać czynności przy pomocy swoich zastępców.

3. Minister Sprawiedliwości powołuje zastępców rzecznika dyscyplinarnego w liczbie nie większej niż trzech, spośród kandydatów przedstawionych przez rzecznika dyscyplinarnego po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Komorniczej.

4. Kadencja rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców trwa 4 lata licząc od dnia powołania.

5. Obsługę rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców zapewnia Krajowa Rada Komornicza.

6. Do odwołania rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców, z zastrzeżeniem art. 135 ust. 3 i art. 136, przepis art. 130 stosuje się odpowiednio.

Art. 135. 1. Rzecznik dyscyplinarny składa Ministrowi Sprawiedliwości, w terminie do dnia 1 marca każdego roku, sprawozdanie ze swej działalności za rok poprzedzający.

2. Minister Sprawiedliwości przyjmuje albo odrzuca sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, mając na względzie realizację ustawowych zadań rzecznika dyscyplinarnego.

3. W przypadku odrzucenia sprawozdania, Minister Sprawiedliwości może odwołać rzecznika dyscyplinarnego przed upływem kadencji. W takim przypadku Minister Sprawiedliwości może odwołać również zastępców rzecznika dyscyplinarnego.

Art. 136. Na wniosek rzecznika dyscyplinarnego Minister Sprawiedliwości może odwołać jego zastępców.

Art. 137. 1. Obwiniony może korzystać z pomocy obrońcy, którym może być adwokat, radca prawny albo komornik.

2. Obwiniony może ustanowić najwyżej dwóch obrońców.

Art. 138. 1. Rzecznik dyscyplinarny wszczyna dochodzenie z urzędu albo na wniosek podmiotu, o którym mowa w art. 126 ust. 1.

2. Wniosek o wszczęcie dochodzenia wiąże rzecznika dyscyplinarnego.

3. O wszczęciu dochodzenia rzecznik dyscyplinarny zawiadamia wnioskodawcę, Ministra Sprawiedliwości, Krajową Radę Komorniczą oraz izbę komorniczą, której obwiniony jest członkiem. Jeżeli obwinionym jest aplikant komorniczy albo asesor komorniczy, rzecznik dyscyplinarny o wszczęciu dochodzenia zawiadamia ponadto prezesa właściwego sądu apelacyjnego oraz komornika, który zatrudnia aplikanta komorniczego albo asesora komorniczego.

4. Jeżeli czyn, którego popełnienie zarzuca się obwinionemu stanowi przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, rzecznik dyscyplinarny niezwłocznie zawiadamia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prokuratora.

Art. 139. 1. Za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, odmowę złożenia zeznań lub przyrzeczenia sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania świadka lub biegłego nakłada grzywnę na świadka lub biegłego, na wniosek oskarżyciela lub komisji dyscyplinarnej. O skutkach niestawiennictwa, odmowy złożenia zeznań lub przyrzeczenia należy pouczyć świadka lub biegłego przy wezwaniu do złożenia zeznań albo sporządzenia opinii.

2. Przymusowe sprowadzenie świadka zarządza, na wniosek komisji dyscyplinarnej lub oskarżyciela, właściwy sąd rejonowy.

Art. 140. Rzecznik dyscyplinarny przy wszczęciu dochodzenia lub w jego toku może wystąpić do komisji dyscyplinarnej o zawieszenie komornika w czynnościach. Przepisy art. 160 ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.

Art. 141. 1. Rzecznik dyscyplinarny po uznaniu, że dowody zebrane w dochodzeniu są wystarczające do wszczęcia postępowania przed komisją dyscyplinarną, składa wniosek o ukaranie.

2. Złożenie wniosku przez rzecznika dyscyplinarnego wszczyna postępowanie przed komisją dyscyplinarną.

Art. 142. 1. Rzecznik dyscyplinarny może przed wszczęciem postępowania przed komisją dyscyplinarną umorzyć dochodzenie, które prowadził, jeżeli:

1) czynu nie popełniono albo czyn nie zawiera znamion przewinienia dyscyplinarnego;

2) postępowanie dyscyplinarne co do tego samego czynu zostało wszczęte wcześniej albo prawomocnie zakończone, z uwzględnieniem art. 126 ust. 2 zdanie drugie.

2. Odpis postanowienia o umorzeniu dochodzenia doręcza się obwinionemu, wnioskodawcy, Ministrowi Sprawiedliwości, Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej oraz izbie komorniczej, której obwiniony jest członkiem. Jeżeli obwinionym jest aplikant komorniczy albo asesor komorniczy, postanowienie o umorzeniu dochodzenia rzecznik dyscyplinarny doręcza ponadto prezesowi właściwego sądu apelacyjnego oraz komornikowi, który zatrudnia aplikanta komorniczego albo asesora komorniczego.

3. Na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu dochodzenia podmiotowi, o którym mowa w art. 126 ust. 1, oraz Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej przysługuje zażalenie do sądu okręgowego właściwego według siedziby kancelarii obwinionego komornika lub siedziby kancelarii, w której obwiniony aplikant komorniczy albo asesor komorniczy był lub jest zatrudniony, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia odpisu postanowienia.

Art. 143. 1. Przewodniczący komisji dyscyplinarnej w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku o ukaranie wyznacza skład orzekający i przewodniczącego spośród jego członków oraz termin pierwszej rozprawy nie później jednak niż 30 dni od wyznaczenia składu.

2. Postępowanie przed komisją dyscyplinarną jest jawne.

3. Komisja dyscyplinarna rozpoznaje sprawy dyscyplinarne na rozprawie.

4. Wyznaczając termin rozprawy przewodniczący komisji dyscyplinarnej wydaje niezbędne zarządzenia, w szczególności:

- 1) zawiadamia oskarżyciela, pokrzywdzonego i jego pełnomocnika oraz obwinionego i jego obrońcę o terminie rozprawy;
- 2) wzywa do stawiennictwa obwinionego, świadków i biegłych;
- 3) zarządza dołączenie niezbędnych dokumentów.

5. Obwinionemu i jego obrońcy doręcza się, wraz z odpisem zarządzenia o terminie rozprawy, odpis wniosku o ukaranie z pouczeniem o prawie wniesienia na piśmie odpowiedzi na ten wniosek w terminie tygodniowym od dnia jego doręczenia, z jednoczesnym poinformowaniem o skutkach doręczeń, o których mowa w art. 145 ust. 2.

Art. 144. 1. Komisja dyscyplinarna dąży do tego, aby sprawa została rozpoznana na pierwszej rozprawie.

2. Z ważnych powodów przewodniczący może odroczyć rozprawę na czas nie dłuższy niż 30 dni.

3. Rozprawę odroczoną prowadzi się w dalszym ciągu, chyba że skład komisji dyscyplinarnej uległ zmianie.

4. Przewodniczący podejmuje wszelkie niezbędne czynności organizacyjne zapobiegające przedawnieniu się czynu.

Art. 145. 1. Rozprawa przed komisją dyscyplinarną odbywa się bez względu na niestawiennictwo stron prawidłowo powiadomionych o terminie rozprawy, chyba że strona usprawiedliwi swoją nieobecność przedkładając zaświadczenie biegłego lekarza sądowego o niemożności udziału w rozprawie i wniesie o jej odroczenie.

2. Obwinionemu komornikowi doręczeń dokonuje się również na adres prowadzonej kancelarii, a obwinionemu asesorowi komorniczemu i aplikantowi komorniczemu – również na adres kancelarii, w której są zatrudnieni chyba, że komornik, asesor komorniczy lub aplikant komorniczy wskażą inny adres do doręczeń.

3. Strony postępowania dyscyplinarnego, Minister Sprawiedliwości, Prezes Krajowej Rady Komorniczej oraz osoby przez nich upoważnione mogą zasięgać informacji o przebiegu oraz wyniku postępowania dyscyplinarnego, a także przeglądać akta sprawy i otrzymywać odpisy, kopie lub wyciągi z tych akt.

4. W toku postępowania dyscyplinarnego pisma mogą być doręczane za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej. W takim przypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.

5. Protokołantem posiedzenia komisji dyscyplinarnej może być komornik, asesor komorniczy albo aplikant komorniczy wyznaczony przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej.

Art. 146. 1. Do postępowania prowadzonego przed komisją dyscyplinarną przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2016 r. poz. 1259) stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem przepisów następujących.

2. Uprawnionym do wniesienia skargi, o której mowa w ust. 1, jest strona, Minister Sprawiedliwości oraz pokrzywdzony.

3. Sądem właściwym do rozpoznania skargi na komisję dyscyplinarną jest Sąd Okręgowy w Warszawie.

4. Sąd właściwy do rozpoznania skargi zawiadamia o toczącym się postępowaniu przewodniczącego komisji dyscyplinarnej, doręczając mu odpis skargi.

5. Przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej, w razie zgłoszenia udziału w sprawie, przysługują prawa strony w zakresie rozpoznania skargi.

6. Uwzględniając skargę, o której mowa w ust. 1, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Krajowej Rady Komorniczej sumę pieniężną w wysokości od 2000 zł do 20 000 zł.

7. Odpis orzeczenia uwzględniającego skargę sąd doręcza przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej, Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 147. Jeżeli obwiniony przyznaje się do popełnienia czynu podlegającego odpowiedzialności dyscyplinarnej, komisja dyscyplinarna, za zgodą stron, może nie przeprowadzać postępowania dowodowego lub przeprowadzić je częściowo.

Art. 148. 1. Komisja dyscyplinarna wymierza karę, przewidzianą w ustawie, według swojego uznania, bacząc, aby jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy obwinionego, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do obwinionego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej komorników, asesorów i aplikantów komorniczych.

2. Wymierzając karę komisja dyscyplinarna uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się obwinionego, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na nim obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw czynu, właściwości i warunki osobiste obwinionego oraz zachowanie się po popełnieniu czynu, a zwłaszcza starania o naprawienie szkody. Komisja dyscyplinarna z urzędu bierze pod uwagę wszystkie wymierzone obwinionemu i niezatarte kary dyscyplinarne, jak też niezatarte wytknięcia, o których mowa w art. 103 ust. 4.

Art. 149. 1. Komisja dyscyplinarna z urzędu sporządza uzasadnienie orzeczenia w terminie 21 dni od dnia ogłoszenia orzeczenia.

2. Uzasadnienie orzeczenia doręcza się z urzędu stronom, Ministrowi Sprawiedliwości i Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej.

3. Uzasadnienia orzeczenia nie sporządza się z urzędu w sprawach, w których uwzględniono w całości wnioski oskarżyciela, a obwiniony przyznał się do popełnienia

czynu i za zgodą stron nie przeprowadzano postępowania dowodowego lub przeprowadzono je częściowo.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 3, uzasadnienie sporządza się wyłącznie na wniosek strony, Ministra Sprawiedliwości lub Prezesa Krajowej Rady Komorniczej, zgłoszony w terminie zawitym 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

Art. 150. 1. Od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie w sprawie przysługuje stronom, rzecznikowi dyscyplinarnemu, Ministrowi Sprawiedliwości i Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej odwołanie do sądu apelacyjnego właściwego według siedziby kancelarii obwinionego komornika lub siedziby kancelarii, w której obwiniony aplikant komorniczy albo asesor komorniczy był lub jest zatrudniony, w terminie 21 dni od dnia doręczenia orzeczenia albo postanowienia wraz z uzasadnieniem.

2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem komisji dyscyplinarnej, która wydała zaskarżone orzeczenie albo postanowienie. Komisja dyscyplinarna przekazuje odwołanie sądowi w terminie nie dłuższym niż 14 dni od wpływu środka zaskarżenia.

3. Sąd rozpoznaje odwołanie na rozprawie w składzie trzyosobowym.

4. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem, wydane przez sąd apelacyjny, o którym mowa w ust. 1, doręcza się stronom, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Krajowej Radzie Komorniczej.

5. Od orzeczenia sądu apelacyjnego nie przysługuje kasacja, z zastrzeżeniem art. 151.

Art. 151. Od orzeczenia wydanego przez właściwy sąd apelacyjny w drugiej instancji Prokuratorowi Generalnemu i Rzecznikowi Praw Obywatelskich przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego.

Art. 152. Kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa, jak również rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Art. 153. Kasację wnosi się do Sądu Najwyższego za pośrednictwem sądu apelacyjnego, w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.

Art. 154. 1. Od kasacji, o której mowa w art. 151, nie uiszcza się opłaty sądowej.

2. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację na rozprawie w składzie trzech sędziów.

Art. 155. 1. Sąd apelacyjny jako sąd odwoławczy, w razie stwierdzenia przy rozpoznawaniu sprawy oczywistej obrazy przepisów wytyka uchybienie właściwemu składowi komisji dyscyplinarnej. Przed wytknięciem uchybienia poucza się komorników

wchodzących w skład komisji dyscyplinarnej o możliwości złożenia na piśmie wyjaśnień w terminie 7 dni. Stwierdzenie i wytknięcie uchybienia nie wpływa na rozstrzygnięcie sprawy.

2. O wytknięciu uchybienia sąd apelacyjny zawiadamia Ministra Sprawiedliwości oraz Prezesa Krajowej Rady Komorniczej.

3. Odpis postanowienia zawierający wytknięcie uchybienia, dołącza się do akt osobowych komorników, którzy orzekali w składzie komisji dyscyplinarnej, o której mowa w ust. 1.

Art. 156. 1. Rezygnacja z pełnienia obowiązków komornika sądowego nie ma wpływu na bieg postępowania.

2. Jeżeli obwiniony podjął pracę w urzędzie państwowym, Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, adwokaturze lub jako radca prawny albo notariusz, sąd przesyła wyrok odpowiednio temu urzędowi, Prezesowi Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Naczelnej Radzie Adwokackiej lub Krajowej Radzie Radców Prawnych albo Krajowej Radzie Notarialnej.

3. W razie odwołania ze stanowiska asesora komorniczego, skreślenia z listy aplikantów komorniczych albo ukończenia aplikacji komorniczej w toku postępowania dyscyplinarnego, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, przy czym odpis wyroku przesyła się prezesowi właściwego sądu apelacyjnego oraz radzie izby komorniczej, na obszarze których obwiniony ostatnio wykonywał swoje obowiązki.

Art. 157. Odpis prawomocnego orzeczenia komisja dyscyplinarna doręcza Ministrowi Sprawiedliwości, Krajowej Radzie Komorniczej, właściwemu prezesowi sądu rejonowego, właściwemu prezesowi sądu okręgowego i radzie właściwej izby komorniczej. W przypadku asesora komorniczego odpis prawomocnego orzeczenia przesyła się również właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego.

2. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, załącza do akt osobowych komornika, asesora lub aplikanta komorniczego.

3. Komisja dyscyplinarna przechowuje akta postępowania dyscyplinarnego przez 15 lat, licząc od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. W razie orzeczenia kary, o której mowa w art. 123 ust. 1 pkt 6 lub w art. 124 ust. 2 pkt 4, akta postępowania dyscyplinarnego przechowuje się przez 20 lat.

Art. 158. 1. Koszty postępowania dyscyplinarnego mają charakter zryczałtowany.

2. Koszty postępowania ponosi obwiniony w razie ukarania, a w pozostałych wypadkach Krajowa Rada Komornicza.

3. Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego określa, w drodze uchwały, Krajowa Rada Komornicza, mając na względzie przeciętne koszty postępowania.

Art. 159. 1. Wykonanie prawomocnego orzeczenia co do kary wydalenia ze służby komorniczej należy do Ministra Sprawiedliwości.

2. Wykonanie prawomocnego orzeczenia co do kary pieniężnej należy do Prezesa Krajowej Rady Komorniczej, wykonanie kary skreślenia asesora komorniczego z wykazu asesorów komorniczych – do prezesa właściwego sądu apelacyjnego, a wykonanie pozostałych kar – do rady właściwej izby komorniczej.

3. Prawomocne orzeczenie komisji dyscyplinarnej co do kary pieniężnej oraz zasądzonych kosztów postępowania dyscyplinarnego stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego i po nadaniu mu klauzuli wykonalności przez sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę kancelarii ukaranego komornika lub siedzibę kancelarii, w której ukarany aplikant komorniczy albo asesor komorniczy był lub jest zatrudniony, podlega wykonaniu w drodze egzekucji sądowej. Wpływy z kar pieniężnych Krajowa Rada Komornicza przeznacza wyłącznie na działalność związaną ze szkoleniem asesorów i aplikantów komorniczych.

4. W postępowaniu egzekucyjnym, o którym mowa w ust. 3, czynności za wierzyciela podejmuje Prezes Krajowej Rady Komorniczej.

5. Wykonanie kary, o której mowa w art. 123 ust. 1 pkt 4, zaczyna się z dniem 1 stycznia roku następującego po roku, w którym uprawomocniło się orzeczenie, w którym wymierzono karę. Karę orzeka się w pełnych latach.

6. Komornik, któremu prawomocnie wymierzono karę, o której mowa w art. 123 ust. 1 pkt 4, w okresie jej obowiązywania odmawia przyjmowania spraw wskazanych w art. 10 ust. 1.

7. Kontrolę wykonania kary, o której mowa w art. 123 ust. 1 pkt 4, sprawuje prezes sądu rejonowego, przy którym działa komornik.

Art. 160. 1. Niezależnie od uprawnień Ministra Sprawiedliwości, o których mowa w art. 126 ust. 3, komisja dyscyplinarna może zawiesić komornika w czynnościach, w przypadku gdy przeciwko komornikowi wszczęto postępowanie dyscyplinarne albo

prowadzone jest postępowanie o nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub nieumyślne przestępstwo skarbowe. Przepis art. 18 ust. 6 stosuje się.

2. Odpis postanowienia o zawieszeniu komornika w czynnościach komisja dyscyplinarna doręcza stronom, Ministrowi Sprawiedliwości, Krajowej Radzie Komorniczej oraz radzie właściwej izby komorniczej. Jeżeli ukaranym jest aplikant komorniczy albo asesor komorniczy, odpis postanowienia o zawieszeniu w czynnościach aplikanta komorniczego albo asesora komorniczego przesyła się również prezesowi właściwego sądu apelacyjnego oraz komornikowi, który zatrudnia aplikanta komorniczego albo asesora komorniczego.

3. Na postanowienie o zawieszeniu komornika w czynnościach stronom przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

4. Do zażalenia, o którym mowa w ust. 3, ma zastosowanie art. 18 ust. 3-5.

5. Zawieszenie komornika w czynnościach ustaje z dniem prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego, chyba że komisja dyscyplinarna uchyliła je wcześniej, z tym że nie dotyczy to zawieszenia, o którym mowa w art. 126 ust. 3.

Art. 161. Do postępowania dyscyplinarnego w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Rozdział 10

Samorząd komorniczy

Art. 162. 1. Komornicy i asesory tworzą samorząd komorniczy.

2. Samorząd komorniczy obejmuje:

- 1) Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego;
- 2) Krajową Radę Komorniczą;
- 3) walne zgromadzenia izb komorniczych;
- 4) izby komornicze.

3. Krajowa Rada Komornicza i izby komornicze posiadają osobowość prawną.

Art. 163. Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Krajowego Zjazdu Samorządu Komorniczego lub Krajowej Rady Komorniczej o podjęcie uchwały w określonej sprawie należącej do właściwości samorządu. Uchwała Krajowego Zjazdu Samorządu Komorniczego

jest podejmowana na najbliższym zjeździe a uchwała Krajowej Rady Komorniczej w terminie dwóch miesięcy.

Art. 164. 1. Najwyższą władzą samorządu komorniczego jest Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego. W Krajowym Zjeździe Samorządu Komorniczego mogą wziąć udział wszyscy członkowie samorządu komorniczego.

2. Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego wybiera Prezesa Krajowej Rady Komorniczej, Krajową Komisję Rewizyjną oraz określa siedzibę władz i kadencję Krajowej Komisji Rewizyjnej. Odpisy uchwał przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.

3. Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego określa liczbę wiceprezesów Krajowej Rady Komorniczej.

4. Członkowie Krajowej Komisji Rewizyjnej powoływani są na okres czterech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje.

5. Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego jest zwoływany dla zaopiniowania uchwał w najważniejszych sprawach dotyczących komorników i warunków ich pracy.

Art. 165. 1. Zwyczajny Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego jest zwoływany co cztery lata.

2. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego może być zwołany w każdym czasie na żądanie Ministra Sprawiedliwości albo na żądanie co najmniej czterech izb komorniczych, albo na mocy uchwały Krajowej Rady Komorniczej.

3. Tematyka i problemy do rozstrzygnięcia powinny być podane radom izb komorniczych na miesiąc przed zwołaniem Krajowego Zjazdu Samorządu Komorniczego.

Art. 166. Krajowa Rada Komornicza jest związana uchwałami Krajowego Zjazdu Samorządu Komorniczego i w swoich poczynaniach nie może wykroczyć poza upoważnienia określone w uchwałach i ustawie.

Art. 167. 1. Krajowa Rada Komornicza jest reprezentantem samorządu komorniczego.

2. Członków Krajowej Rady Komorniczej wybierają walne zgromadzenia izb komorniczych po czterech z każdej izby komorniczej, przy czym jednego z nich spośród asesorów. Odpisy uchwał przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.

3. Członkowie Krajowej Rady Komorniczej powoływani są na okres trzech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje, i nie mogą być ponownie powołani przed upływem pięciu lat od zakończenia pełnienia tej funkcji.

4. Kadencja asesora powołanego do Krajowej Rady Komorniczej wygasa również w przypadku skreślenia z wykazu asesorów komorniczych lub powołania na stanowisko komornika.

5. Uchwały Krajowej Rady Komorniczej są wykonywane przez Prezesa lub wyznaczonych jej członków.

6. Oświadczenia woli w sprawach majątkowych Krajowa Rada Komornicza wyraża w formie uchwały.

7. Krajowa Rada Komornicza na posiedzeniu dokonuje podziału czynności między swoich członków, jak również uchwała regulamin swojej pracy. Dokumenty te Krajowa Rada Komornicza doręcza Ministrowi Sprawiedliwości i radom wszystkich izb komorniczych.

8. Uchwały Krajowej Rady Komorniczej zapadają zwykłą większością głosów przy udziale ponad połowy jej członków. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

Art. 168. 1. Prezes Krajowej Rady Komorniczej z urzędu jest jej członkiem, reprezentuje ją na zewnątrz, kieruje jej pracami i przewodniczy na posiedzeniach. W razie nieobecności Prezesa jego obowiązki wykonuje wiceprezes.

2. Prezes Krajowej Rady Komorniczej jest powoływany na okres czterech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje.

3. Krajowa Rada Komornicza wybiera spośród swoich członków wiceprezesa – na wniosek Prezesa Krajowej Rady Komorniczej. Odpis uchwały przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 169. 1. Do zakresu działania Krajowej Rady Komorniczej należy:

- 1) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących biurowości i rachunkowości obowiązujących w kancelariach i w innych sprawach dotyczących przepisów, organizacji i funkcjonowania komornika i kancelarii;
- 2) wyrażanie opinii w sprawach zmian przepisów dotyczących egzekucji, wykonywania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia i funkcjonowania komorników;
- 3) wyrażanie opinii w sprawach przedstawianych przez Ministra Sprawiedliwości lub organy samorządu komorniczego;
- 4) uchwalanie zasad etyki zawodowej;
- 6) współdziałanie w organizowaniu egzaminu komorniczego;

- 7) ustalanie wysokości składek miesięcznych na potrzeby samorządu komorniczego oraz zasad ich wydatkowania w zakresie określonym ustawą;
- 8) ustalanie wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego;
- 9) wyznaczanie komorników wizytatorów dla poszczególnych izb komorniczych;
- 10) przedstawianie Ministrowi Sprawiedliwości kandydatów na rzecznika dyscyplinarnego wraz z opinią o poszczególnych kandydatach;
- 11) opiniowanie kandydatów na zastępców rzecznika dyscyplinarnego;
- 12) zwoływanie Krajowego Zjazdu Samorządu Komorniczego oraz jego organizacja;
- 13) uchwalanie regulaminu działania Krajowej Rady Komorniczej oraz rad izb komorniczych, ze szczególnym uwzględnieniem procedury podejmowania uchwał oraz kwestii reprezentowania tych organów;
- 14) uchwalanie ramowego regulaminu obrad walnego zgromadzenia komorników izby komorniczej;
- 15) współpraca z organizacjami komorników innych krajów;
- 16) wydawanie czasopisma zawodowego;
- 17) przechowywanie akt spraw, w których postępowanie zostało zakończone, oraz zbędnych urzędzeń ewidencyjnych;
- 18) prowadzenie stron internetowych Krajowej Rady Komorniczej celem zamieszczania wymaganych przez przepisy prawa ogłoszeń i informacji;
- 19) współpraca z sądem prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze w zakresie prowadzenia i aktualizowania listy komorników, zasad potwierdzania danych do weryfikacji podpisu elektronicznego dla komorników, umożliwiających dostęp do elektronicznych tytułów wykonawczych i ich weryfikację oraz z sądami prowadzącymi postępowania wieczystoksięgowe w zakresie identyfikacji komorników;
- 20) współpraca z podmiotem prowadzącym system teleinformatyczny obsługujący zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego;
- 21) utworzenie i prowadzenie systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne licytacje publiczne;
- 22) wykonywanie innych czynności przewidzianych przepisami prawa;

2. Krajowa Rada Komornicza składa Ministrowi Sprawiedliwości raz w roku, w terminie do 31 marca, informację o stanie egzekucji.

Art. 170. 1. Izbę komorniczą tworzą komornicy prowadzący kancelarię w okręgu sądu apelacyjnego i asesory z tego okręgu.

2. Siedzibą izby komorniczej jest miejscowość, w której ma siedzibę sąd apelacyjny.

3. Członkostwo w izbie komorniczej powstaje z mocy prawa z dniem uzyskania przez komornika prawa wykonywania czynności, o których mowa w art. 3, i ustaje z dniem odwołania komornika albo wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa. Z dniem odwołania komornika albo wygaśnięcia powołania na stanowisko komornika z mocy prawa komornik przestaje pełnić wszelkie funkcje w organach samorządu komorniczego.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do asesorów komornicznych.

Art. 171. 1. Organami izby komorniczej są:

- 1) walne zgromadzenie izby komorniczej;
- 2) rada izby komorniczej;
- 3) komisja rewizyjna.

2. Członkowie komisji rewizyjnej powoływani są na okres trzech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje, i nie mogą być ponownie powołani przed upływem pięciu lat od zakończenia pełnienia tej funkcji.

Art. 172. 1. Walne zgromadzenia izby komorniczej są zwyczajne i nadzwyczajne.

2. Zwyczajne walne zgromadzenie izby komorniczej zwołuje rada izby komorniczej w pierwszym kwartale każdego roku.

3. Nadzwyczajne walne zgromadzenie izby komorniczej zwoływane jest z inicjatywy Krajowej Rady Komorniczej, na podstawie uchwały rady izby komorniczej albo na wniosek co najmniej 1/5 członków samorządu izby komorniczej.

4. W walnym zgromadzeniu izby komorniczej ma obowiązek uczestniczyć każdy członek danej izby komorniczej.

5. W walnym zgromadzeniu izby komorniczej mają prawo uczestniczyć aplikanci komornicy, jednakże nie mogą brać udziału w głosowaniu.

Art. 173. 1. Do kompetencji walnego zgromadzenia izby komorniczej należy:

- 1) wybór przewodniczącego i wiceprzewodniczącego oraz członków rady izby komorniczej spośród komorników i asesorów;
- 2) wybór członków Krajowej Rady Komorniczej;
- 3) wybór komisji rewizyjnej w składzie przewodniczącego i czterech członków;
- 4) zatwierdzanie rocznego sprawozdania przedstawionego przez radę izby komorniczej i zamknięcie okresu rachunkowego;
- 5) uchwalenie budżetu;

- 6) uchwalenie składek na określone cele;
- 7) uchwalenie regulaminu działania;
- 8) opiniowanie innych spraw dotyczących komorników, o które zwróci się Minister Sprawiedliwości.

2. Walne zgromadzenie izby komorniczej wybiera przewodniczącego zgromadzenia i uchwała regulamin swojego działania w głosowaniu jawnym.

3. Walne zgromadzenie izby komorniczej podejmuje uchwały w innych sprawach niż określone w ust. 2 w głosowaniu tajnym.

Art. 174. 1. Decyzje walnego zgromadzenia izby komorniczej zapadają w formie uchwał. Odpisy uchwał, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 1-3 przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.

2. Do ważności uchwał walnego zgromadzenia izby komorniczej wymagana jest zwykła większość głosów w obecności co najmniej 2/3 członków samorządu izby komorniczej.

Art. 175. 1. Rada izby komorniczej działa w siedzibie izby komorniczej i składa się z:

- 1) 7 osób – w izbach liczących do 150 komorników;
- 2) 9 osób – w izbach liczących powyżej 150 komorników.

2. Rada izby komorniczej na posiedzeniu dokonuje podziału czynności między swoich członków, jak również uchwała regulamin swojej pracy. Dokumenty te rada doręcza wszystkim członkom samorządu izby komorniczej i Krajowej Radzie Komorniczej.

3. Członkowie rady izby komorniczej powoływani są na okres trzech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje, i nie mogą być ponownie powołani przed upływem pięciu lat od zakończenia pełnienia tej funkcji.

4. Członkiem rady izby komorniczej powinien być przynajmniej jeden asesor komorniczy. Art. 167 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 176. 1. Rada izby komorniczej reprezentuje izbę komorniczą.

2. Przewodniczący rady izby komorniczej reprezentuje ją na zewnątrz, kieruje jej pracami i przewodniczy na posiedzeniach. W razie nieobecności przewodniczącego, jego obowiązki wykonuje wiceprzewodniczący rady.

3. Uchwały rady izby komorniczej są wykonywane przez przewodniczącego lub wyznaczonych jej członków.

4. Oświadczenia woli w sprawach majątkowych rada izby komorniczej wyraża w formie uchwały.

Art. 177. 1. Do zakresu działania rady izby komorniczej należy:

- 1) wyrażanie opinii w sprawie powoływania i odwoływania komorników i asesorów komorniczych;
- 2) nadzór nad przestrzeganiem przez komorników i asesorów komorniczych powagi i godności zawodu;
- 3) zlecanie komornikom-wizytatorom dokonania wizytacji wyznaczonej kancelarii;
- 4) organizowanie doskonalenia zawodowego komorników i asesorów;
- 5) organizowanie szkolenia aplikantów komorniczych;
- 6) zarząd majątkiem izby komorniczej;
- 7) zwoływanie walnych zgromadzeń izby komorniczej oraz wykonywanie uchwał tych zgromadzeń;
- 8) prowadzenie rejestrów komorników, asesorów i aplikantów komorniczych oraz rejestru kancelarii i ich siedzib w obrębie danej izby komorniczej oraz ujawnianie ich na stronach internetowych izb komorniczych;
- 9) wykonywanie innych czynności przewidzianych przepisami prawa i wynikających z podjętych uchwał.

2. Rada izby komorniczej przedstawia corocznie Krajowej Radzie Komorniczej informacje o rejestrach, o których mowa w ust. 1 pkt 8.

Art. 178. 1. Uchwały rady izby komorniczej zapadają zwykłą większością głosów, przy czym w razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

2. Do ważności uchwał rady izby komorniczej jest wymagana obecność ponad połowy jej członków.

Art. 179. 1. Krajowa Rada Komornicza na podstawie informacji przekazywanych przez rady izb komorniczych prowadzi w systemie teleinformatycznym listę komorników, zastępców komorników oraz asesorów komorniczych, która zawiera następujące dane:

1) komorników, które obejmują:

- a) imię i nazwisko,
- b) numer PESEL,
- c) numer identyfikacji podatkowej,
- d) nazwę sądu, przy którym działa komornik i numer porządkowy kancelarii,
- e) właściwą izbę komorniczą,
- f) datę i numer decyzji o powołaniu na stanowisko,

- g) datę złożenia przyrzeczenia,
 - h) datę i numer decyzji o odwołaniu ze stanowiska,
 - i) datę zwolnienia stanowiska,
 - j) datę i numer postanowienia o zawieszeniu w czynnościach lub zarządzenia o odsunięciu od wykonywania czynności,
 - k) datę ustania zawieszenia w czynnościach,
 - l) datę i numer zarządzenia o wyznaczeniu zastępcy danego komornika,
 - m) imię i nazwisko zastępcy komornika oraz zajmowane przez zastępcę stanowisko,
 - n) wskazanie, czy zastępstwo ma charakter krótkotrwały lub długotrwały,
 - o) czas trwania zastępstwa,
 - p) informacje o pełnieniu przez komornika obowiązków zastępcy innego komornika.
- 2) o asesorach komorniczych, które obejmują:
- a) dane, o których mowa w pkt 1 lit a, b, e-k,
 - b) oznaczenie kancelarii komorniczej, w której jest zatrudniony,
 - c) informacje o pełnieniu przez danego asesora komorniczego obowiązków zastępcy komornika.

2. Krajowa Rada Komornicza na podstawie informacji przekazanych przez komisję dyscyplinarną oraz informacji przekazanych w trybie art. 103 ust. 6 ujawnia na liście, o której mowa w ust. 1, dane o niezatartych karach dyscyplinarnych oraz pozostających w aktach osobowych komornika wytknięciach udzielonych w trybie art. 103 ust. 4.

3. Krajowa Rada Komornicza zapewnia sądom prowadzącym księgi wieczyste dostęp do listy, o której mowa w ust. 1, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w celu automatycznej weryfikacji komorników, zastępców komorników oraz asesorów komorniczych.

4. Krajowa Rada Komornicza zapewnia Ministrowi Sprawiedliwości dostęp do listy, o której mowa w ust. 1, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Art. 180. Rada izby komorniczej przekazuje niezwłocznie Krajowej Radzie Komorniczej aktualne informacje, o których mowa w art. 179 ust. 1.

Rozdział 11

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 181. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 346 po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:
„§ 1¹. Sąd może z urzędu uchylić rygor natychmiastowej wykonalności nadany wyrokowi zaocznemu, jeżeli odpis pozwu doręczono na inny adres aniżeli ustalone przez sąd miejsce zamieszkania pozwanego.”;
- 2) w art. 759 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Sąd rejonowy wydaje z urzędu komornikowi zarządzenia zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwa spostrzeżone uchybienia. Ocena prawna wyrażona przez sąd w ramach wydanych zarządzeń jest wiążąca dla komornika.”;
- 3) w art. 760:
 - a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Wnioski i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się, według wyboru wnoszącego, na piśmie albo ustnie do protokołu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wnioski i oświadczenia składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.”,
 - b) po §1 dodaje się §1¹ w brzmieniu:
„§ 1¹. Komornik niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, podejmuje niezbędne czynności.”;
- 4) po art. 763 dodaje się art. 763¹-763³ w brzmieniu:
„Art. 763¹. Komornik poucza strony i uczestników postępowania występujących w sprawie bez adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa o sposobie i terminie zaskarżenia czynności, a jeżeli osoby te nie są obecne komornik doręcza im pouczenie o sposobie i terminie zaskarżenia czynności wraz z zawiadomieniem o dokonaniu czynności i formularzem skargi.
Art. 763². § 1. Wniosek o wyłączenie komornika zgłasza się na piśmie do komornika prowadzącego postępowanie, uprawdopodobniając przyczyny wyłączenia. Komornik w terminie 3 dni od dnia złożenia wniosku o wyłączenie przekazuje wniosek

do sądu rejonowego, właściwego ze względu na siedzibę kancelarii komornika, wraz z pisemnymi wyjaśnieniami.

§ 2. Sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika, rozpoznaje wnioski o wyłączenie komornika, w terminie 7 dni od dnia przekazania wniosku. Orzekając o wyłączeniu komornika, sąd wyznacza jednocześnie innego komornika do prowadzenia sprawy, której wyłączenie dotyczy.

§ 3. Postanowienie w przedmiocie wyłączenia komornika sąd wydaje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednoosobowym. Na postanowienie zażalenie nie przysługuje.

§ 4. Przepisy § 1-3 stosuje się odpowiednio do zastępcy komornika oraz do asesorów, jeżeli osoby te prowadzą postępowanie lub dokonują określonych czynności w sprawie.

§ 5. Do czasu rozpoznania wniosku o wyłączenie komornika, którego dotyczy wniosek może podejmować dalsze czynności, z wyjątkiem czynności, które pociągałyby za sobą nieodwracalne skutki, chyba że wniosek w sposób oczywisty zmierza jedynie do przedłużenia postępowania.

§ 6. W razie uwzględnienia wniosku o wyłączenie komornika, sąd wyznaczy innego komornika do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, w miarę możliwości powierzając je komornikowi z tego samego rewiru, w którym ma siedzibę komornik wyłączony. W takim wypadku sąd może z urzędu uchylić w niezbędnym zakresie czynności dokonane po złożeniu wniosku.

§ 7. W zakresie nieuregulowanym w § 1-6 do wyłączenia komornika stosuje się odpowiednio przepisy o wyłączeniu sędziego.

Art. 763³. Komornik właściwy do prowadzenia egzekucji, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, w chwili wszczęcia postępowania, pozostaje właściwy do jego ukończenia, choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy.”;

5) w art. 765 po § 1 dodaje się § 1¹ i 1² w brzmieniu:

„§ 1¹. Policja jest zobowiązana do udzielania komornikowi na jego wezwanie pomocy przy czynnościach egzekucyjnych. W przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia przepisów prawa przez komornika, uzasadniającego podejrzenie popełnienia przestępstwa Policja niezwłocznie powiadamia właściwego prezesa sądu

rejonowego i może żądać od komornika natychmiastowego przerwania czynności. Żądanie powyższe komornik wpisuje do protokołu czynności.

§ 1². Otwarcia lub przeszukania mieszkania dłużnika komornik dokonuje wyłącznie w asyście Policji.”;

6) w art. 767:

a) §1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. Skargę rozpoznaje sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika.”,

b) po § 3 dodaje się § 3¹-3³ w brzmieniu:

„§ 3¹. Skarga może być wniesiona na urzędowym formularzu.

§ 3². Komornik doręcza formularz skargi dłużnikowi przy pierwszej czynności egzekucyjnej oraz stronom i uczestnikom obecnym podczas czynności dokonywanej poza kancelarią, chyba że czynność ta podlega zaskarżeniu skargą w formie ustnej.

§ 3³. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór i sposób udostępniania urzędowego formularza skargi, mając na względzie ustawowe wymagania przewidziane dla tego pisma, potrzebę zamieszczenia niezbędnych pouczeń co do sposobu wypełniania formularza, wnoszenia i skutków niedostosowania pisma do ustawowych wymagań, a także konieczność bezpłatnego udostępniania formularzy w kancelariach komorniczych, siedzibach sądów oraz w sieci Internet w formie pozwalającej na dogodną edycję treści formularza.”,

c) po § 5 dodaje się § 6 w brzmieniu

„§ 6. W przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika, sąd uwzględniając skargę, stosownie do okoliczności, może go obciążyć kosztami postępowania wywołanego skargą. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi.”;

7) art. 801 otrzymuje brzmienie:

„Art. 801. Jeżeli wierzyciel albo sąd zarządzający z urzędu przeprowadzenie egzekucji albo uprawniony organ żądający przeprowadzenia egzekucji, nie wskaże majątku pozwalającego na zaspokojenie świadczenia, komornik z urzędu:

1) ustala majątek dłużnika w zakresie znanym mu z innych prowadzonych postępowań, bądź na podstawie publicznie dostępnych źródeł informacji albo rejestrów, do których ma dostęp drogą elektroniczną,

2) wzywa dłużnika do złożenia wykazu majątku.”;

8) art. 801¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 801¹. § 1. Dłużnik składa komornikowi, na piśmie lub ustnie do protokołu, wykaz majątku wraz z oświadczeniem o jego prawdziwości i zupełności pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Wzywając dłużnika do złożenia wykazu majątku, komornik uprzedza go o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia oraz poucza, że w razie niezłożenia wykazu majątku wierzyciel może zlecić komornikowi poszukiwanie majątku dłużnika.

§ 2. Jeżeli dłużnik bez usprawiedliwionej przyczyny nie złoży wykazu wraz z oświadczeniem albo nie udzieli odpowiedzi na zadane mu pytanie, komornik może ukarać go grzywną

§ 3. Jeżeli dłużnik mimo ukarania go grzywną nie złożył wykazu majątku wraz z oświadczeniem, komornik właściwości ogólnej dłużnika na wniosek wierzyciela zwróci się do sądu o nakazanie przymusowego doprowadzenia dłużnika celem złożenia wykazu wraz z oświadczeniem.

§ 4. Jeżeli postępowanie egzekucyjne prowadzone jest przez komornika niebędącego komornikiem właściwości ogólnej dłużnika, złożenie przez wierzyciela wniosku, o którym mowa w § 3, uważa się za żądanie przekazania sprawy komornikowi właściwości ogólnej. Wierzyciel może we wniosku wskazać komornika, któremu ma zostać przekazana sprawa. W razie braku wskazania przez wierzyciela osoby komornika właściwego, komornik wedle własnego uznania określi osobę komornika właściwego, któremu przekaże sprawę.

§5. Przepisy art. 919 oraz art. 1053 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

9) w art. 805 dodaje się §1² w brzmieniu:

„§ 1². Komornik poucza również dłużnika o treści przepisów przewidujących ograniczenia egzekucji oraz o sposobie złożenia wniosku o ograniczenie egzekucji.”;

10) po art. 809 dodaje się art. 809¹ w brzmieniu:

„Art. 809¹. § 1. Przebieg czynności egzekucyjnych dokonywanych przez komornika poza kancelarią jest utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk, o czym komornik uprzedza osoby uczestniczące w czynności. W protokole

pisemnym zamieszcza się wówczas jedynie zwięzłe sprawozdanie z przebiegu czynności oraz wnioski i oświadczenia obecnych.

§ 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu i dźwięku, sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów, sposób i tryb udostępniania zapisu obrazu i dźwięku, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu i dźwięku przed utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem oraz zapewnienie ochrony praw osób uczestniczących w postępowaniu.”;

11) art. 820 otrzymuje brzmienie:

„Art. 820. Organ egzekucyjny zawiesza postępowanie na wniosek wierzyciela. Na wniosek dłużnika postępowanie ulega zawieszeniu, jeżeli sąd zawiesił natychmiastową wykonalność tytułu lub wstrzymał jego wykonanie albo dłużnik złożył zabezpieczenie konieczne według orzeczenia sądowego do zwolnienia go spod egzekucji.”

12) art. 821¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 821¹. Jeżeli egzekucja została skierowana do rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę lub innych praw majątkowych, z którymi związane jest prawo dłużnika do świadczeń okresowych, sąd na wniosek dłużnika może określić kwotę, jaką dłużnik może pobierać w okresie zawieszenia postępowania w celu zaspokajania bieżących potrzeb. Na postanowienie sądu określające kwotę, którą dłużnik może pobierać w celu zaspokajania bieżących potrzeb, wierzycielowi służy zażalenie.”

13) w art. 824 w § 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 i 6 w brzmieniu:

„5) jeżeli prawomocnym orzeczeniem tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności albo orzeczenie, na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone lub utraciło moc;

6) jeżeli egzekucję skierowano przeciwko osobie, która według klauzuli wykonalności nie jest dłużnikiem i która sprzeciwiła się prowadzeniu egzekucji, albo jeżeli prowadzenie egzekucji pozostaje z innych powodów w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego.”;

14) w art. 825 uchyla się pkt 2 i 3;

15) w art. 829:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) przedmioty urządzenia domowego niezbędne dla dłużnika i jego domowników, w szczególności lodówka, pralka, odkurzacz, piekarnik lub kuchenka mikrofalowa, płyta grzewcza służąca podgrzewaniu i przygotowywaniu posiłków, łóżka, stół i krzesła w liczbie niezbędnej dla dłużnika i jego domowników, po jednym źródle oświetlenia na izbę, chyba, że są to przedmioty, których wartość znacznie przekracza przeciętną wartość nowych przedmiotów danego rodzaju;”,
- b) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
- „1a) pościel, bielizna i ubranie codzienne w ilości niezbędnej dla dłużnika i jego domowników, a także ubranie niezbędne dla pełnienia służby lub wykonywania zawodu;”;
- 16) w art. 833:
- a) § 1¹ i § 2 otrzymują brzmienie:
- „§ 1¹. Przepisy art. 87 i 87¹ Kodeksu pracy stosuje się odpowiednio do zasiłków dla bezrobotnych, dodatków aktywizacyjnych, stypendiów oraz dodatków szkoleniowych, wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- § 2. Przepisy art. 87 i art. 87¹ Kodeksu pracy stosuje się odpowiednio do uposażeń posłów i senatorów, należności członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich domowników z tytułu pracy w spółdzielni, wynagrodzeń członków spółdzielni pracy.”;
- b) dodaje się § 2¹ w brzmieniu
- „§ 2¹. Przepisy art. 87 i art. 87¹ Kodeksu pracy stosuje się odpowiednio do wszystkich świadczeń powtarzających się, których celem jest zapewnienie utrzymania albo stanowiących jedyne źródło dochodu dłużnika.”;
- c) § 3 otrzymuje brzmienie:
- „§ 3. Ograniczeń przewidzianych w § 2 i 2¹ nie stosuje się do wierzytelności członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych z tytułu udziału w dochodach spółdzielni przypadających im od wniesionych do spółdzielni wkładów.”;
- 17) w art. 844 § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. Egzekucja z ruchomości należy do komornika ogólnej własności dłużnika.”;
- 18) art. 845 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 845. § 1. Do egzekucji z ruchomości komornik przystępuje przez ich zajęcie.

§ 2. Zająć można wyłącznie ruchomości stanowiące własność dłużnika, będące bądź w jego władaniu, bądź we władaniu samego wierzyciela, który do nich skierował egzekucję. Ruchomości dłużnika będące we władaniu osoby trzeciej można zająć tylko wówczas, gdy osoba ta zgadza się na ich zajęcie albo przyznaje, że stanowią one własność dłużnika, oraz w wypadkach wskazanych w ustawie. Jednakże w razie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej dopuszczalne jest zajęcie ruchomości na zasadach przewidzianych w przepisach o egzekucji administracyjnej.

§ 2a. W przypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych komornik może zająć także ruchomości stanowiące własność dłużnika będące we władaniu osoby wspólnie z nim zamieszkującej, bez zgody tej osoby.

§ 2b. Komornik umarza postępowanie w niezbędnym zakresie, jeżeli przedstawiono nie budzący wątpliwości dowód na piśmie, że zajęte ruchomości nie stanowią własności dłużnika.

§ 2c. W razie złożenia przez osobę trzecią skargi na zajęcie, miesięczny termin do wniesienia powództwa, o którym mowa w art. 841 § 1, zaczyna biec od daty doręczenia tej osobie postanowienia oddalającego skargę.

§ 2d. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim stanowi podstawę do zajęcia ruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. Jeżeli przedstawiono nie budzący wątpliwości dowód na piśmie, że zajęta ruchomość wchodzi w skład majątku wspólnego, dalsze czynności egzekucyjne dopuszczalne są na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom.

§ 3. Nie należy zajmować więcej ruchomości ponad te, które są potrzebne do zaspokojenia należności i kosztów egzekucyjnych.”;

19) w art. 847 § 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 847. § 1 Komornik dokonuje zajęcia przez wpisanie ruchomości do protokołu zajęcia. Odpis protokołu zajęcia należy doręczyć niezwłocznie dłużnikowi i współwłaścicielom zajętej ruchomości, którzy nie są dłużnikami, jak również wierzycielowi, który nie był obecny przy zajęciu.”;

20) art. 853 otrzymuje brzmienie:

„Art. 853. § 1. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, komornik oznacza wartość zajętych ruchomości i umieszcza ją w protokole zajęcia.

§ 2. Jeżeli komornik uzna, że w celu oszacowania należy wezwać biegłego, albo jeżeli wierzyciel lub dłużnik wnosi zastrzeżenia do oszacowania, oznaczenia wartości dokonuje komornik na podstawie opinii biegłego przy samym zajęciu, a gdyby to nie było możliwe, w terminie późniejszym, nie dalej jednak niż dwa tygodnie przed wyznaczonym terminem rozpoczęcia licytacji. Zastrzeżenia do oszacowania dokonanego przez komornika wnosi się komornikowi do protokołu przy zajęciu ruchomości, a gdyby to nie było możliwe – w terminie siedmiu dni od doręczenia odpisu protokołu zajęcia. W razie wniesienia zastrzeżeń komornik zamieszcza w protokole zajęcia wzmiankę o ich treści i wyznaczy biegłego.

§ 3. O możliwości wniesienia zastrzeżeń do oszacowania komornik poucza strony dokonując zajęcia, a jeżeli zajęcia dokonano w nieobecności strony – przy doręczeniu protokołu zajęcia.

§ 4. Jeżeli wartość zajętej ruchomości według oceny komornika przekracza dwadzieścia pięć tysięcy złotych, komornik wzywa do oszacowania biegłego.”;

21) w art. 855:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zajęte ruchomości komornik pozostawia pod dozorem osoby, u której je zajął. Jedynie z ważnych przyczyn komornik może, w każdym stanie postępowania, oddać zajęte ruchomości pod dozór innej osobie, nie wyłączając wierzyciela, choćby to było połączone z koniecznością ich przeniesienia. Komornik nie może nawet z ważnych przyczyn odebrać dozoru, jeżeli koszty przeniesienia lub przechowywania byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do wartości rzeczy. Osoby te pełnią obowiązki dozorczy. Komornik doręcza im protokół zajęcia. Dozorcą nie może być komornik ani osoba przez niego zatrudniona, ich małżonkowie, dzieci, rodzice i rodzeństwo.”;

b) po § 1 dodaje się § 1a i § 1b w brzmieniu:

§ 1a. Odebranie dozoru następuje w drodze postanowienia, którego uzasadnienie powinno w szczególności zawierać wskazanie przyczyn odebrania dozoru.

§ 1b. O odebraniu dozoru komornik niezwłocznie zawiadamia sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika, przesyłając odpis postanowienia, o którym mowa w paragrafie poprzedzającym oraz nośnik zawierający nagranie z czynności. W razie uchylecia czynności przez sąd, komornik ponosi koszty związane z nieuzasadnionym odebraniem dozoru. W takim wypadku orzeczenie, o którym mowa w art. 858 § 2, wydaje sąd.”;

22) art. 864¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 864¹. Komornik może sprzedać ruchomości z wolnej ręki, jeżeli dłużnik wyraził na to zgodę i określił minimalną cenę zbycia. Sprzedaż może nastąpić, jeżeli żaden z wierzycieli prowadzących egzekucję nie sprzeciwił się jej w terminie tygodnia od daty zawiadomienia go przez komornika o zamiarze jej przeprowadzenia i minimalnej cenie zbycia określonej przez dłużnika.”;

23) w art. 867 wprowadza się następujące zmiany:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zajęte ruchomości, niesprzedane według przepisów poprzedzających, z wyłączeniem wypadku, o którym mowa w art. 866¹, sprzedaje się w drodze licytacji publicznej.”,

b) skreśla się § 4 i § 5;

24) art. 879² otrzymuje brzmienie:

„Art. 879². § 1. Komornik dokonuje sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej na wniosek wierzyciela złożony po dokonaniu zajęcia.

§ 2. W razie złożenia wniosku komornik oddaje zajęte ruchomości, co do których zajęcie uprawomocniło się, pod dozór innej osobie niż dłużnik, chyba że dłużnik daje rękojmię należytego sprawowania dozoru bądź też dozór taki został już ustanowiony albo ruchomość została złożona do depozytu sądowego lub oddana na przechowanie właściwej instytucji. Art. 855 § 1b nie stosuje się. W przypadku odebrania dozoru początek licytacji nie może przypadać wcześniej niż po upływie dwóch tygodni od dnia odebrania dozoru.”;

25) w art. 913 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli zajęty w egzekucji majątek dłużnika nie rokuje zaspokojenia egzekwowanych należności lub jeżeli wierzyciel wykaze, że na skutek prowadzonej egzekucji nie uzyskał w pełni zaspokojenia swej należności, może on żądać zobowiązania dłużnika do złożenia wykazu majątku z wymienieniem rzeczy i miejsca, gdzie się znajdują, przypadających mu wierzytelności i innych praw majątkowych, podania informacji o dokonanych w ciągu 5 lat przed złożeniem wykazu rozporządzeniach mieniem o wartości jednostkowej przekraczającej dziesięć tysięcy złotych oraz do złożenia przyrzeczenia według roty: „Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem zapewniam, że złożony przeze mnie wykaz majątku jest prawdziwy i zupełny”. Dłużnik składa wykaz pod rygorem odpowiedzialności

karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, o czym sąd poucza go przed odebraniem wykazu.”;

26) art. 921¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 921¹. O wszczęciu i ukończeniu egzekucji komornik zawiadamia sąd właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości.”;

27) w art. 1003 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Na podstawie samego postanowienia o przysądzeniu własności wykreśla się wszystkie hipoteki obciążające nieruchomość, jeżeli w postanowieniu stwierdzono złożenie całej ceny nabycia na rachunek depozytowy Ministra Finansów.”;

28) w art. 1027 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Odpis planu podziału doręcza się dłużnikowi, osobom uczestniczącym w podziale oraz innym osobom, które zgłosiły swój udział, a ich należności nie zostały uwzględnione w podziale.

§ 2. Zarzuty przeciwko planowi podziału wnosi się w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia tego planu do organu egzekucyjnego, który go sporządził.”;

29) w art. 1083 po § 3 dodaje się § 4-6 w brzmieniu:

„§ 4. Dłużnik może żądać zawieszenia postępowania egzekucyjnego co do świadczeń wymagalnych w przyszłości, jeżeli uiszczy wszystkie świadczenia wymagalne i złoży na rachunek depozytowy Ministra Finansów sumę równą sumie świadczeń alimentacyjnych za sześć miesięcy, z równoczesnym umocowaniem komornika do podejmowania tej sumy. Komornik skorzysta z tego umocowania, gdy stwierdzi, że dłużnik popadł w zwłokę z uiszczeniem świadczeń wymagalnych równocześnie z urzędu podejmując egzekucję.

§ 5. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego w przypadku, o którym mowa w § 4, nie wyłącza możliwości podejmowania przez komornika czynności mających na celu wykonanie w przyszłości tytułu wykonawczego, w tym zajęcia majątku dłużnika. Sąd na wniosek dłużnika może, po wysłuchaniu stron, uchylić dokonane zajęcie. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

§ 6. Przepisy § 4 i 5 nie wyłączają zastosowania art. 883 § 2.”.

Art. 182. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w art. 21 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prokurator zawiadamia również o wszczęciu postępowania przeciw funkcjonariuszom publicznym. W odniesieniu do wszczęcia postępowania przeciw

komornikom sądowym prokurator zawiadamia Ministra Sprawiedliwości, prezesa właściwego sądu apelacyjnego oraz prezesa właściwego sądu rejonowego. Prokurator zawiadamia o wszczęciu postępowania przeciw innym osobom, o których mowa w § 1 – jeżeli wymaga tego ważny interes publiczny.”.

Art. 183. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12:

a) w § 1a po pkt 4 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) egzekucyjny – do rozpoznawania spraw:

a) o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1 pkt 4-6 oraz w art. 781 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, w tym również w przypadkach, o których mowa w art. 778¹, 787, 787¹, 788 i 789 tej ustawy, o ile nadanie klauzuli wykonalności nie należy do właściwości sądów gospodarczych,

b) o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, którym jest wydane w wydziale egzekucyjnym orzeczenie sądu albo referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu,

c) ze skargi na czynności komornika wnoszone na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego oraz sprawy, w których przepisy te stosuje się odpowiednio,

d) w trybie art. 759 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,

e) o wyłączenie komornika,

f) o ustanowienie kuratora w postępowaniu egzekucyjnym,

g) o wydanie zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego dla tytułów egzekucyjnych, o których mowa w art. 795¹ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego;

h) w trybie art. 801¹ § 2, art. 807 § 1, art. 813, art. 820², art. 821¹ Kodeksu postępowania cywilnego,

i) w trybie art. 1153¹⁶ i art. 1153¹⁸ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,

j) o których mowa w tytule II i III części trzeciej ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, w zakresie zastrzeżonym dla

kompetencji sądu, z wyłączeniem spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz spraw o wyjawienie majątku,

k) o zwolnienie od kosztów sądowych przed wszczęciem postępowania w sprawach, o których mowa w przepisach poprzedzających oraz zwolnienie od kosztów komorniczych.”,

b) § 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Rozpoznawanie spraw z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych, spraw gospodarczych oraz innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należących do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw, spraw, o których mowa w § 1a pkt 5, lub prowadzenie ksiąg wieczystych, należących do właściwości sądu rejonowego, w którym nie utworzono wydziału do tych spraw, Minister Sprawiedliwości przekazuje innemu sądowi rejonowemu, w trybie określonym w art. 20.”;

2) w art. 19:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości tworzy i znosi wydziały oraz wydziały i ośrodki zamiejscowe sądów w drodze zarządzenia, mając na względzie potrzebę zapewnienia racjonalnej organizacji sądownictwa, w szczególności przez dostosowanie liczby, rodzaju i wielkości wydziałów do obciążenia wpływem spraw, właściwą skalę etatyzacji, ekonomię postępowania sądowego oraz konieczność prawidłowego wykonywania czynności nadzorczych, w celu zagwarantowania realizacji prawa obywatela do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie; w zarządzeniu o utworzeniu wydziału oraz wydziału lub ośrodka zamiejscowego należy określić jego siedzibę, obszar właściwości oraz zakres spraw przekazanych do rozpoznawania.”,

b) po § 1 dodaje się §1a w brzmieniu:

„§1a. Przy tworzeniu wydziałów egzekucyjnych uwzględnia się ponadto konieczność prawidłowego i sprawnego wykonywania nadzoru judykacyjnego nad komornikami sądowymi, mając na względzie w szczególności wpływ spraw, o których mowa w art. 12 § 1a pkt 5 lub liczbę i wielkość kancelarii komorników, którzy podlegaliby nadzorowi judykacyjnemu utworzonego wydziału.”;

3) w art. 20 w pkt 8 dodaje się przecinek i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) może przekazać jednemu sądowi rejonowemu rozpoznanie spraw, o których mowa w art. 12 § 1a pkt 5, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych”;

4) w art. 27 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Prezes sądu rejonowego może być odwołany także przez Ministra Sprawiedliwości w przypadku rażącego niewywiązywania się z obowiązków służbowych w zakresie nadzoru nad komornikami działającymi przy tym sądzie. Przepisy § 2 i 3 stosuje się odpowiednio”.

Rozdział 12

Przepisy przejściowe

Art. 184. 1. Komornicy powołani przed dniem wejścia w życie ustawy stają się z dniem wejścia w życie ustawy komornikami w rozumieniu tej ustawy w dotychczasowych siedzibach.

2. Asesorzy komorniczy powołani przed dniem wejścia w życie ustawy stają się z dniem wejścia w życie ustawy asesorami komorniczymi w rozumieniu tej ustawy.

3. Osoby będące aplikantami komorniczymi w dniu wejścia w życie ustawy stają się z tym dniem aplikantami komorniczymi w rozumieniu tej ustawy.

Art. 185. Powołanie na stanowisko komornika osób, które w dniu wejścia w życie ustawy ukończyły 65 lat, wygasa z upływem 2 lat od wejścia w życie ustawy, nie później jednak niż z dniem ukończenia 70 roku życia.

Art. 186. 1. Krajowa Rada Komornicza zakończy prowadzenie działalności gospodarczej w terminie roku od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Komornicy dostosują się do zakazów, o których mowa w art. 5 ust. 2 i 3 oraz art. 31 ust. 1 i 2, w terminie jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Przepis zdania pierwszego stosuje się odpowiednio do asesorów komorniczych.

3. W terminie roku od dnia wejścia w życie ustawy komornicy dostosują urządzenia informatyczne kancelarii w sposób umożliwiający należyte wywiązywanie się z obowiązku, o którym mowa w art. 4 ust. 3.

Art. 187. Prezesi sądów apelacyjnych oraz rady izb komorniczych prześlą prezesom sądów rejonowych informacje dotyczące dodatkowego zatrudnienia i innych zajęć podejmowanych przez komorników w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie

niniejszej ustawy. W terminie miesiąca od otrzymania informacji, o których mowa w zdaniu pierwszym, prezes właściwego sądu rejonowego w stosunku do komornika wyda decyzję o sprzeciwie wobec zamiaru podjęcia lub podjęcia zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w szkole wyższej, jeżeli uzna, że będzie ono przeszkadzało w pełnieniu obowiązku komornika, oraz wobec podejmowania lub kontynuowania innego zajęcia, które przeszkadza w pełnieniu obowiązków komornika, osłabia zaufanie do jego bezstronności lub przynosi ujmę godności zawodu komornika.

Art. 188. Zastępstwo komornika ustanowione na dotychczasowych zasadach zachowuje ważność w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 189. 1. Komornicy i asesory komorniczy nie spełniający wymogu, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 6, są obowiązani, w terminie 7 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, ukończyć wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskać tytuł magistra prawa lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mają obowiązek, najpóźniej z upływem wskazanego w tym przepisie terminu, poinformować Ministra Sprawiedliwości, czy spełniły wymóg uzupełnienia wykształcenia, a jeżeli tak, dołączyć dokumenty potwierdzające tą okoliczność.

3. Powołanie na stanowisko komornika osób, które w terminie określonym w ust. 1, nie ukończą studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i nie uzyskają tytułu magistra prawa lub zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej, wygasa z mocy prawa. Art. 19 ust. 8 stosuje się.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do asesorów komorniczych.

Art. 190. Postępowania w sprawie likwidacji kancelarii niezakończone do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzone są na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 191. Aplikacja komornicza rozpoczęta przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy odbywa się na dotychczasowych zasadach.

Art. 192. 1. Upoważnienia udzielone aplikantom na podstawie dotychczasowych przepisów tracą moc z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Zlecenia udzielone asesorom na podstawie dotychczasowych przepisów pozostają w mocy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w zakresie, w jakim pozostają w zgodzie z art. 95.

Art. 193. 1. W roku 2017 egzamin komorniczy odbywa się na dotychczasowych zasadach. Komisje do spraw przeprowadzenia egzaminu konkursowego i komorniczego oraz zespół do przygotowania pytań testowych i zadań na egzamin konkursowy i komorniczy powołane w roku 2016 na podstawie przepisów dotychczasowych są właściwe w sprawach egzaminu konkursowego i komorniczego w roku 2017.

2. Komisja egzaminacyjna II stopnia przy Ministrze Sprawiedliwości do spraw odwołań od wyniku egzaminu komorniczego, powołana w 2016 roku na podstawie dotychczasowych przepisów na 2-letnią kadencję, pozostaje właściwa do rozpoznania odwołań od wyniku egzaminu komorniczego do czasu powołania komisji odwoławczej na podstawie przepisów niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez okres sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 194. Postępowania administracyjne wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzone są na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 195. 1. Postępowania dyscyplinarne wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzone są na podstawie dotychczasowych przepisów, do czasu zakończenia spraw przed komisją dyscyplinarną.

2. Przepis art. 146 stosuje się do postępowań dyscyplinarnych wszczętych przed komisją dyscyplinarną po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 196. 1. Rzecznik dyscyplinarny i jego zastępcy powołani przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pełnią swoje funkcje do czasu zakończenia kadencji.

2. Członkowie komisji dyscyplinarnej powołani przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pełnią swoją funkcję do czasu zakończenia kadencji, o ile spełniają wymagania, o których mowa w art. 129 ust. 2 i 3. W przeciwnym razie kadencja członków komisji dyscyplinarnej wygasa z dniem wejścia w życie ustawy, przy czym członkowie komisji dyscyplinarnej pełnią swoją funkcję do zakończenia prowadzonego przez nich postępowania dyscyplinarnego, chyba że zachodzi konieczność prowadzenia postępowania dyscyplinarnego od początku.

Art. 197. Komornicy-wizytatorzy wyznaczeni przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pełnią swoje funkcje do czasu zakończenia kadencji, o ile spełniają wymagania określone w art. 117 ust. 2 i 3. W przeciwnym razie kadencja komorników-wizytatorów wygasa z dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 198. Władze i organy samorządu komorniczego pochodzące z wyboru pełnią funkcje, nie dłużej jednak niż przez okres jednego roku licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 199. W stosunku do osób pełniących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy funkcję asesora komorniczego art. 92 ust. 1 pkt 4 nie stosuje się.

Art. 200. Do dnia 31 grudnia 2020 r. dokumentacja, o której mowa w art. 100 ust. 1 i 4, może być również tworzona, przetwarzana i przechowywana w postaci dotychczasowej.

Art. 201. Komornicy mogą przez okres roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy używać pieczęci spełniającej wymagania określone w dotychczasowych przepisach.

Art. 202. W przypadku przekazania jednemu sądowi rejonowemu rozpoznawania spraw egzekucyjnych, z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów rejonowych, wszczęte i niezakończone postępowania toczące się przed sądem rejonowym, w którym nie utworzono wydziału egzekucyjnego, a które należałyby do właściwości wydziałów egzekucyjnych:

- 1) są nadal prowadzone przez właściwy dotąd sąd rejonowy, o ile dotyczą spraw, o których mowa w art. 12 § 1a pkt 5 lit. a-d ustawy zmienianej w art. 183;
- 2) zostaną przekazane do właściwych sądów, o ile dotyczą pozostałych niewymienionych w pkt 1 spraw, które należą do właściwości wydziałów egzekucyjnych.

Art. 203. 1. Przepisy ustawy zmienianej w art. 181, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się również do postępowań wszczętych przed wejściem w życie ustawy, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 6.

2. Przepisy działu I tytułu II części trzeciej ustawy zmienianej w art. 181, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do egzekucji z ruchomości wszczętej po wejściu w życie niniejszej ustawy.

3. Przepis art. 767 § 1 ustawy zmienianej w art. 181, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do postępowań egzekucyjnych wszczętych po wejściu w życie ustawy.

4. Do skarg na czynności komornika składanych po dniu wejścia w życie ustawy stosuje się art. 767 § 5 ustawy zmienianej w art. 181, z tym że skargi na czynność komornika dotyczące postępowań egzekucyjnych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy komornik, w razie braku podstaw do ich uwzględnienia, przekazuje sądowi właściwemu zgodnie z przepisami dotychczasowymi.

5. Nie podlegają wykonaniu postanowienia o zastosowaniu aresztu wydane na podstawie art. 801¹ § 2 ustawy zmienianej w art. 181 w jej dotychczasowym brzmieniu.

6. Przepis art. 1003 § 2 ustawy zmienianej w art. 181, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do postanowień o przysądzeniu własności wydanych po wejściu w życie ustawy.

7. Przepisy ustawy zmienianej art. 182, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do postanowień wydanych po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. 204. Rozporządzenia wydane na podstawie ustawy uchylanej w art. 205 zachowują moc do czasu wydania rozporządzeń na podstawie niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż do 31 grudnia 2017 r.

Rozdział 13

Przepisy końcowe

Art. 205. Traci moc ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1138).

Art. 206. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r., z wyjątkiem regulacji dotyczącej europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym, która wchodzi w życie z dniem 18 stycznia 2017 r., oraz art. 181 pkt 10, który wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2017 r.

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa o komornikach sądowych ma zastąpić obecnie obowiązującą ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1138), w zakresie ustroju i zasad wykonywania zawodu komornika sądowego. Problematyka opłat i kosztów działalności komornika sądowego będzie bowiem przedmiotem odrębnej regulacji.

Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji była wielokrotnie nowelizowana (ponad czterdzieści razy, w tym pięciokrotnie w sposób kompleksowy). Wspomniane nowelizacje dotyczyły w szczególności: odejścia od urzędniczego statusu komornika sądowego i zbliżenia tego zawodu do wolnych zawodów prawniczych, przy jednoczesnym zachowaniu pozycji komornika jako funkcjonariusza publicznego, zmiany zasad nadzoru administracyjnego nad działalnością komorników, przemodelowania zasad powoływania komorników, zmiany zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej komorników oraz nadania nowego znaczenia pojęciu rewiru komorniczego, tworząc stan, w którym w jednym rewirze może działać wielu komorników.

Konsekwencją powyższych nowelizacji jest naruszenie wewnętrznej spójności ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz jej przejrzystości. Konieczne było zatem opracowanie nowej regulacji dotyczącej powyższych zagadnień.

Ponadto za opracowaniem nowej ustawy przemawia potrzeba wprowadzenia rozwiązań przywracających zaufanie do zawodu komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego oraz zwiększających nadzór nad komornikami.

Projekt ustawy składa się z 13 rozdziałów.

Pierwszy rozdział zawiera przepisy ogólne projektowanej ustawy. Określono w nim zakres przedmiotowy ustawy oraz podstawowe instytucje prawne związane z ustrojem i zasadami wykonywania zawodu komornika sądowego. Komornik dalej pozostanie funkcjonariuszem publicznym, korzystającym ze szczególnej ochrony prawnokarnej i poddanym zasadom odpowiedzialności prawnokarnej właściwym dla funkcjonariuszy publicznych. Utrzymana zostanie zasada wyłączności komorników sądowych jako jedynych (obok sądów) organów egzekucyjnych wykonujących orzeczenia wydane w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Dodatkowo podkreślono zasadę, że doręczanie przez komornika

korrespondencji i sporządzanie protokołu stanu faktycznego odbywać się będzie wyłącznie na zlecenie organów procesowych.

W zakresie nadzoru administracyjnego pozostawiono zasadę, że komornik nadal pozostaje funkcjonariuszem publicznym działającym przy określonym sędzie rejonowym, przy czym podkreślono rolę prezesa sądu rejonowego, jako najważniejszego i podstawowego ogniwa nadzoru administracyjnego (nadzór odpowiedzialny). W związku z powyższym prezes sądu rejonowego został wyposażony w dodatkowe szerokie kompetencje nadzorcze, które szczegółowo zostały omówione w rozdziale 8-ym projektu ustawy. Niezależnie od powyższego w rozdziale tym zawarto także przepisy o dodatkowych kompetencjach sądu jako organu nadzoru judykacyjnego, które służą poprawie komunikacji między sądem a prezesem tegoż sądu z jednej strony, z drugiej zaś pozwalają na skuteczniejsze egzekwowanie wytycznych sądów wobec komorników.

Ponadto projektodawca kładzie nacisk na osobiste wykonywanie czynności przez komornika, co wynika m.in. z projektowanego art. 3 ust. 2, zgodnie z którym czynności egzekucyjne w sprawach cywilnych wykonuje co do zasady wyłącznie komornik. Zasada osobistego wykonywania czynności przez komornika (i nielicznych od niej wyjątków) jest uszczegóławiana w przepisach merytorycznych ustawy, dotyczących zwłaszcza asesorów komorniczych, przy uwzględnieniu zasady, że asesura służy praktycznemu przygotowaniu do samodzielnego wykonywania zawodu komornika. Jednocześnie w sposób stanowczy odstąpiono od dotychczas obowiązującej regulacji pozwalającej na podejmowanie niektórych czynności egzekucyjnych upoważnionym aplikantom komorniczym.

Na szczególną uwagę zasługują nowe rozwiązania przyjęte w projektowanym art. 5 ust. 2 i 3, zgodnie z którymi komornik nie może prowadzić działalności gospodarczej. Komornik nie może również:

- 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego;
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni;
- 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;
- 4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego.

Rozwiązania te zakładają, że komornik, będący funkcjonariuszem publicznym, winien mieć ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej, analogicznie jak sędzia.

Inne, istotne rozwiązania co do zasad używania pieczęci przez komornika, zawiera art. 6 projektu. W przepisie tym proponuje się, że komornik będzie używał okrągłej pieczęci urzędowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej, wskazującej w otoku pełnioną funkcję, sąd rejonowy, przy którym działa, siedzibę kancelarii oraz oznaczony cyfrą rzymską numer porządkowy stanowiska. W ten sposób rozwiązany zostanie problem posługiwania się przez zastępców komorników pieczęciami zastępowanych komorników, którzy zostali zawieszani w swoich czynnościach. Komornik używać będzie również pieczęci imiennej. Obowiązek używania pieczęci nie dotyczy pism w postaci elektronicznej. Z kolei zastępca komornika używać będzie pieczęci urzędowej zastępowanego komornika oraz własnej pieczęci imiennej, z zaznaczeniem, że działa w zastępstwie.

W projektowanym art. 7 ust. 3, celem rozstrzygnięcia dotychczasowych wątpliwości interpretacyjnych, w ustawie wprowadzono definicję kancelarii komorniczej, zaś w ust. 1 tego artykułu położono nacisk na indywidualny charakter prowadzonej działalności. Wskazane zasady znajdują szersze rozwinięcie w rozdziale 7.

W zakresie właściwości miejscowej komorników projekt ustawy zasadniczo podtrzymuje rozwiązania przyjęte w dotychczas obowiązującej regulacji, przy czym z uwagi na indywidualny charakter prowadzonej działalności oraz konieczność osobistego podejmowania czynności, wprowadzono dalsze ograniczenie możliwości przyjmowania spraw spoza rewiru. Z jednej strony bowiem przyjęto w art. 10 ust. 1 projektu, że komornik może przyjmować sprawy jedynie z obszaru apelacji na terenie której działa (a nie jak dotychczas z obszaru całego kraju), z drugiej zaś strony w ust. 4 tego artykułu nastąpiło dalsze ograniczenie liczbowego przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela. Jest to konsekwencją dalszego ograniczania zjawiska tzw. „hurtowni komorniczych” i preferowania kancelarii małych i średnich, jako cechujących się najwyższą sprawnością i skutecznością w zakresie prowadzonych egzekucji. Przepis powyższy harmonizuje zarazem przepisy o funkcjonowaniu kancelarii komorniczych z regulacjami dotyczącymi sądownictwa powszechnego w zakresie kryterium ilości spraw. Skoro w art. 10 § 1a-1d ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadzono zasadę, że kryterium istnienia sądu rejonowego winien stanowić wpływ spraw w liczbie przynajmniej 5000, to wydaje się, że tożsama liczba spraw, jako maksymalna, uwzględniająca bardzo dobrą organizację pracy kancelarii komorniczej i wyróżniające efekty jej pracy (w rozumieniu art. 10 ust. 3 i 4 projektu) powinna być przyjęta jako górny limit przyjmowania spraw z wyboru

wierzyciela. W przeciwnym razie brak wskazanych ograniczeń lub dopuszczenie znacznie wyższego limitu spraw przyjmowanych przez komornika utrwałoby stan, w którym rozmiary funkcjonujących w rewirze kancelarii komorniczych znacznie przewyższałyby rozmiary sądu, przy którym działają, co w praktyce może uniemożliwiać efektywne sprawowanie kontroli nad takim komornikiem przez prezesa sądu. Dodatkowo w art. 10 ust. 5 i 6 doprecyzowano zasady, na jakich ma się odbywać ustalanie warunków dopuszczalności przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela, albowiem dotychczasowe przepisy w tym zakresie rodziły pewne rozbieżności interpretacyjne w doktrynie i praktyce.

W rozdziale 2. zostały uregulowane kwestie związane z powoływaniem i odwoływaniem komorników.

W projektowanym art. 11 ust. 1 przewiduje się, że na stanowisko komornika będzie mogła zostać powołana osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 3) jest nieskazitelnego charakteru;
- 4) nie była karana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 5) nie jest podejrzana o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 6) ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra prawa lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) jest zdolna, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków komornika;
- 8) odbyła aplikację komorniczą;
- 9) złożyła egzamin komorniczy;
- 10) pracowała w charakterze asesora komorniczego co najmniej 2 lata;
- 11) ukończyła 28 lat.

Co istotne, w celu podwyższenia poziomu etycznego i kompetencji komorników, przyjęto bez wyjątków zasadę, że osoba wykonująca zawód komornika sądowego, któremu przysługuje status funkcjonariusza publicznego i prawa organu egzekucyjnego, musi być prawnikiem. Warto tutaj odnotować, że dotychczasowa regulacja przewidywała możliwość wykonywania zawodu komornika przez osoby nie będące prawnikami, co należy ocenić zdecydowanie krytycznie. Dla zapewnienia, że do służby komorniczej będą przystępować kandydaci dający rękojmię należytego wykonywania swoich obowiązków, w zakresie

przeprowadzania niezbędnych badań lekarskich i psychologicznych przyjęto w art. 13 ust. 4 regulę, że odpowiednie zastosowanie będą miały przepisy dotyczące wydawania zaświadczeń kandydatom na stanowisko sędziowskie.

Komornika powoływać będzie Minister Sprawiedliwości na wniosek zainteresowanego, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej. Wprost w projektowanej ustawie zapisano, że rada izby komorniczej nie ma statusu strony w toczącym się postępowaniu administracyjnym, w celu rozwiania pojawiających się niekiedy wątpliwości w tym zakresie. Minister Sprawiedliwości będzie mógł odmówić powołania na stanowisko, jeżeli utworzenie nowego stanowiska w rewirze objętym wnioskiem nie jest celowe, w szczególności, jeżeli liczba komorników działających w danym rewirze jest wystarczająca, z uwzględnieniem potrzeby prawidłowego i sprawnego wykonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym w sprawach cywilnych, wielkości wpływu i stanu zaległości spraw o egzekucję.

W projektowanym art. 18 określono przesłanki zawieszenia komornika w czynnościach, co stanowi rozwinięcie i doprecyzowanie dotychczas obowiązujących regulacji. W szczególności odstąpiono od automatyzmu w zawieszeniu komornika w czynnościach w razie wniesienia przeciwko niemu subsydiarnego aktu oskarżenia w trybie art. 55 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23 oraz z 2016 r. poz. 868 i 996). Niezależnie od tego w sposób precyzyjny określono tryb odwoławczy od postanowienia Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie zawieszenia w czynnościach, co stało się rozwiązaniem modelowym także dla zawieszenia w czynnościach w toku postępowania dyscyplinarnego.

W art. 19 ust. 1 projektu ustawy uporządkowano kwestie związane z odwoływaniem przez Ministra Sprawiedliwości komornika z zajmowanego stanowiska. Wśród przesłanek odwołania komornika z urzędu wskazano – oprócz uznania komornika przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z powodu choroby lub utraty sił za całkowicie niezdolnego do pełnienia obowiązków komornika, odmowy bez uzasadnionej przyczyny poddania się takiemu badaniu, mimo skierowania przez Ministra Sprawiedliwości, radę właściwej izby komorniczej lub prezesa właściwego sądu rejonowego, okręgowego lub apelacyjnego, spowodowanie niedoboru kasowego w wysokości przekraczającej 15.000 złotych, nie zawarcie umowy ubezpieczenia o odpowiedzialności cywilnej, zgodnie

z przepisami wydanymi na podstawie art. 34 ust. 2 projektu ustawy – również ukończenie 65. roku życia.

Przedstawione rozwiązanie jest uzasadnione szczególnymi okolicznościami towarzyszącymi wykonywaniu przez komornika sądowego czynności w terenie. Nie bez znaczenia jest bowiem stan fizyczny (kondycja) funkcjonariusza publicznego w odniesieniu do warunków oraz ryzyka związanego z osobistym wykonywaniem tego typu czynności. Stąd też zawód komornika sądowego wymaga poza wysokimi kwalifikacjami prawniczymi również szczególnej dobrej kondycji fizycznej i odporności psychofizycznej (szerzej zob. R. Reiwer, M. Mazuryk, Problematyka odwołania komornika ze stanowiska ze względu na wiek – aspekty formalnoprawne, Roczniki Nauk Prawnych, T. XXV, numer 1/2015, s. 68), która z wiekiem systematycznie maleje.

Podkreślenia wymaga, że komornik sądowy, jak wskazano w art. 2 projektu ustawy jest funkcjonariuszem publicznym. Wykonuje on powierzone mu przez państwo funkcje władzy publicznej, będąc organem egzekucyjnym w sprawach cywilnych. Komornik, działając w ramach określonych ustawowo kompetencji, realizuje jedno z głównych zadań państwa, jakim jest zapewnienie przestrzegania prawa przez przymusowe wprowadzanie wyroków sądowych w życie. Pozwala to określić go jako pomocniczy organ wymiaru sprawiedliwości. Należy zauważyć, że w obowiązującym stanie prawnym cezurą wieku obowiązuje sędziów, którzy również są funkcjonariuszami publicznymi. Zgodnie z art. 69 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych sędzia może zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz specyfikę zawodu komornika sądowego, należy stwierdzić, że uzasadnione przypuszczenie, iż osiągnięcie pewnego wieku (65 lat) uniemożliwi sprostanie przewidzianym ustawowo obowiązkom, a także wpłynie negatywnie na prawidłowy przebieg postępowania egzekucyjnego, jest przesłanką odwołania komornika z urzędu, która nie może zostać uznana za dyskryminującą. Warto w tym miejscu dodać, że Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 9 marca 2011 r., sygn. akt II GSK 363/10, wskazał na tle ówczesnego stanu prawnego, że ukończenie 65 lat życia dotyczy kobiet, jak i mężczyzn i jest terminem prawa materialnego. Upływ terminu prawa materialnego wywołuje skutek prawny w postaci wygaśnięcia praw lub obowiązków o charakterze materialnym. Nie ma więc możliwości przedłużania zatrudnienia komornika. Sąd ten również podniósł, że nie może być mowy o dyskryminacji w sytuacji, gdy ustawa o komornikach

sądowych i egzekucji w sposób szczególny traktuje okres zatrudnienia komornika (także kobiety), dopuszczając zatrudnienie do 65. roku życia.

Zaproponowane rozwiązanie ma na celu przede wszystkim zapewnienie ochrony praw i interesów stron postępowania egzekucyjnego, znajdując tym samym uzasadnienie w art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przewidującym, że ograniczenia w zakresie korzystania z wolności i praw mogą być ustanawiane wyłącznie, gdy są konieczne w demokratycznym państwie m.in. dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, wolności i praw innych osób.

Ponadto projektowana regulacja jest również zgodna z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – implementowanej do krajowego porządku prawnego ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2010 r. Nr 254, poz. 1700, z późn. zm.). Przepis ten przewiduje bowiem, że „Państwa Członkowskie mogą uznać, że odmienne traktowanie ze względu na wiek nie stanowi dyskryminacji, jeżeli w ramach prawa krajowego zostanie to obiektywnie i racjonalnie uzasadnione zgodnym z przepisami celem (...) i jeżeli środki mające służyć realizacji tego celu są właściwe i konieczne”.

Stanowisko analogiczne wobec treści powyższego przepisu zostało przedstawione przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie C-341/08, w którym stwierdzono, że w zakresie, w jakim przepis utrzymujący granicę wieku umożliwiającą wykonywanie danego zawodu, służy realizacji istotnego celu, może zostać uznany za zgodny z dyrektywą 2000/78/WE.

Przewiduje się, że powołanie na stanowisko komornika osób, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy ukończyły 65 lat, wygasa z upływem 2 lat od wejścia w życie ustawy, nie później jednak niż z dniem ukończenia 70 roku życia.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 19 ust. 2 projektu rozszerzono katalog podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku o odwołanie komornika ze stanowiska o prezesa właściwego sądu rejonowego, co pozostaje w zgodzie z instytucją nadzoru odpowiedzialnego, stanowiąc istotny jej element. W wypadku rażącego lub uporczywego naruszenia prawa przez komornika wprowadzono także możliwość odwołania komornika z urzędu przez Ministra Sprawiedliwości, co stanowi rozwinięcie dotychczas przysługujących Ministrowi Sprawiedliwości uprawnień do odwołania komornika z urzędu w wypadkach,

o których mowa w art. 19 ust. 1 (tożsamych z uprawnieniami z art. 15a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, Dz. U. z 2016 r. poz. 1138). Omawiana regulacja ma na celu pełniejsze i efektywniejsze sprawowanie przez niego nadzoru zwierzchniego nad komornikami i związanego z tym obowiązku niezwłocznego reagowania na wszelkie sytuacje poważnego naruszenia praworządności lub mogące stwarzać ryzyko dalszych naruszeń prawa. Uprawnienie to jest lustrzanym odbiciem uprawnień przysługujących prezesowi sądu apelacyjnego w stosunku do asesorów komorniczych (art. 92 ust. 2 projektu). Jednocześnie w artykule tym rozszerzono i sprecyzowano katalog przesłanek stanowiących podstawę odwołania komornika ze stanowiska, co pozostaje w zgodzie z postulatem zwiększenia nadzoru administracyjnego nad komornikami sądowymi. Nadto w ust. 6 i 7 tego przepisu uporządkowano przepisy dotyczące rezygnacji komornika z pełnienia obowiązków.

W art. 20 projektu realizując dalej zasadę wzmocnienia prezesa sądu rejonowego jako podstawowego ogniwa nadzoru administracyjnego wprowadzono nową instytucję odsunięcia komornika od wykonywania czynności, co wiązać się powinno ze złożeniem przez prezesa tego sądu wniosku do Ministra Sprawiedliwości o odwołanie komornika ze stanowiska. Rozwiązanie takie powinno służyć podkreśleniu zasady, że reakcja na stwierdzone oczywiste i rażące naruszenie przepisów prawa powinno następować natychmiast na podstawowym szczeblu nadzoru, w miejscu gdzie do tych naruszeń doszło.

W kolejnym rozdziale określono obowiązki i prawa komorników. W dużej mierze proponowane regulacje odzwierciedlają aktualne rozwiązania w tym zakresie. W projektowanym art. 23 ust. 1 nastąpiło doprecyzowanie i rozszerzenie obowiązków komornika jako funkcjonariusza publicznego, które z jednej strony pozostaje w korelacji z przesłankami odwołania komornika w trybie administracyjnym (względnie przesłankami odpowiedzialności dyscyplinarnej), z drugiej zaś strony znajduje odzwierciedlenie w precyzyjnie określonych w ustawie kompetencjach organów nadzoru judykacyjnego i administracyjnego. W przeciwieństwie jednak do dotychczasowej regulacji ustanowiono przejrzyste zasady (por. art. 23 ust. 2-11 projektu ustawy) składania przez komorników oświadczeń majątkowych, na wzór tych, które dotyczą sędziów, z uwzględnieniem zmian wzorowanych na przyjętym przez rząd projekcie ustawy o zmianie ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki oraz niektórych innych ustaw (aktualnie procedowany druk sejmowy

nr 851). Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczyć ma majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o dochodach osiągniętych z działalności prowadzonej kancelarii, dochodach uzyskanych z innych źródeł i ich wysokości, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Powyższe oświadczenie komornicy składać będą właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego. Analizy danych zawartych w oświadczeniu dokonywać będzie właściwe kolegium sądu apelacyjnego. Kopia oświadczenia przesyłana będzie właściwemu urzędowi skarbowemu. Z kolei jawne informacje zawarte w oświadczeniach majątkowych właściwy prezes sądu apelacyjnego będzie udostępniał w biuletynie Informacji Publicznej. Oświadczenie składać się będzie przed objęciem stanowiska, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w dniu opuszczenia stanowiska komornika. Analogicznie do regulacji dotyczącej sędziów nałożono również na komorników obowiązek informowania prezesa sądu rejonowego o toczących się z ich udziałem postępowaniach sądowych, a dodatkowo – celem umożliwienia Ministrowi Sprawiedliwości pełnej realizacji uprawnień, o których mowa w art. 18 ust. 1 i 2 – również obowiązek informowania o wszczęciu przeciwko komornikowi postępowania karnego.

Z kolei art. 31 projektu zawiera istotne novum zgodnie z którym komornik nie będzie mógł podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach, jeżeli wykonywanie tego zatrudnienia nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków komornika.

Komornikowi nie wolno będzie także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałoby w pełnieniu obowiązków komornika, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub przynieść ujmę godności zawodu komornika. Rozwiązania takie są podyktowane szczególnym statusem komornika sądowego – będącym funkcjonariuszem publicznym i organem egzekucyjnym. Rozwiązania te są analogiczne do obowiązujących aktualnie regulacji dotyczących sędziów i prokuratorów.

Art. 32 projektu doprecyzowuje zasady przekazywania środków pieniężnych przez komornika uprawnionym wierzycielom ograniczając obowiązek komornika do zapłaty odsetek ustawowych od przetrzymywanych środków jedynie do sytuacji, w których można komornikowi przypisać odpowiedzialność za opóźnienie.

Zasady odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną przez komornika szkodę określone zostały w art. 33 projektu. Zasady te zasadniczo powielają dotychczas obowiązujące rozwiązania, przy czym doprecyzowano reguły odpowiedzialności zastępcy komornika. Z kolei art. 34 projektu określa zakres odpowiedzialności, jaki powinien być objęty umową obowiązkowego ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej.

Poza tym w rozdziale 3. zaproponowano kompleksowo, całkowicie nowe zasady wyznaczania zastępcy komornika, co stanowi odzwierciedlenie założenia, że komornik winien wykonywać powierzone mu zadania osobiście, a czynności w ramach postępowania egzekucyjnego mogą być wykonywane przez asesorów komorniczych jedynie na zasadzie wyjątku. Celem regulacji jest wyeliminowanie sytuacji, w których niektórzy komornicy faktycznie pozostawali nieobecni w kancelarii przez znaczną część roku, a ich obowiązki wykonywali zastępujący ich asesorzy, przy braku jakichkolwiek możliwości prezesa sądu apelacyjnego do badania merytorycznej zasadności wniosków o ustanowienie zastępcy. Mając na względzie powyższe, wprowadzono dwa rodzaje zastępstwa, z których jedno będzie miało charakter zastępstwa krótkotrwałego udzielanego na podstawie notyfikacji samego komornika w oparciu o ściśle określone przesłanki. W ramach tego zastępstwa przewiduje się m.in., że w razie niemożności wykonywania obowiązków z powodu wypoczynku, zwolnienia lekarskiego bądź innej usprawiedliwionej nieobecności, zastępcę komornika będzie wyznaczał, na jego wniosek, prezes sądu rejonowego. Przesłanki wyznaczania zastępcy w tym trybie zostały ukształtowane w drodze analogicznej do przesłanek usprawiedliwionej nieobecności w pracy pracownika zawartych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.). Analogicznie do uprawnień urlopowych przysługujących funkcjonariuszom publicznym określono też koncepcję przysługującego komornikowi uprawnienia do wypoczynku. Jednocześnie w sytuacjach niemożności pełnienia przez komornika obowiązków z przyczyn niezależnych od niego przez dłuższy czas wprowadzono odrębną instytucję długotrwałego zastępstwa (art. 39-41 projektu). W rozdziale czwartym unormowana została problematyka likwidacji kancelarii. Z uwagi na wagę tej regulacji, dotychczasowym przepisom dotyczącym warunków i trybu likwidacji kancelarii

zawartym w akcie wykonawczym nadano rangę ustawową w zasadniczo niezmiennym kształcie.

Należy zaznaczyć, że wprowadzenie nowego modelu określającego zasady usprawiedliwiania nieobecności komornika oraz sprawowania zastępstw za nieobecnego komornika związane jest z przywróceniem znaczenia zasadzie ustrojowej, iż komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym i pod administracyjnym nadzorem prezesa tego sądu. Nie ma wątpliwości, że działalność komornika polegająca w przeważającej mierze na wykonywaniu orzeczeń sądowych i opierająca się na stosowaniu przepisów Części trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego, stanowi w istocie przedłużenie działalności władzy sądowniczej, a co za tym idzie, dostęp do komornika sądowego winien być postrzegany w kategoriach dostępu obywatela do sądu. W konsekwencji muszą więc istnieć właściwe gwarancje ustrojowe mające na celu zapewnienie, że komornik w sposób rzetelny będzie wykonywał swoje obowiązki. Jednym z podstawowych sposobów zagwarantowania powyższego, jest zapewnienie, że komornik będzie dokonywał czynności urzędowych w godzinach urzędowania kancelarii, a wszystkie przypadki nieobecności na służbie pozostawać będą pod kontrolą prezesa sądu rejonowego, przy którym komornik działa. Mimo zatem, że komornik nadal prowadzić będzie kancelarię na własny rachunek, przepisy art. 38 projektu nadają jego relacji względem przełożonego prezesa sądu rejonowego quasi – pracowniczego charakteru.

W następnym rozdziale uregulowana została istotna kwestia aplikacji komorniczej, w tym zagadnienia związane z egzaminem wstępnym na aplikację komorniczą i egzaminem komorniczym.

Ratio legis proponowanych w tym rozdziale rozwiązań jest nadanie nowego kształtu aplikacji komorniczej z położeniem większego nacisku na kwestie etyki i rzetelności wykonywania zawodu komornika. W tym celu proponuje się, by zakres egzaminu wstępnego obejmował między innymi prawo karne materialne i kwestie związane z ustrojem sądów oraz ustrojem i zasadami wykonywania zawodu komornika. Przyznano też uprawnienia Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i jej Dyrektorowi w zakresie kształcenia aplikantów komorniczych.

Nabór na aplikację komorniczą ma być przeprowadzany w drodze egzaminu wstępnego na aplikację komorniczą. Egzamin ten będzie przeprowadzany w formie testu jednokrotnego wyboru, co czyni go obiektywnym. Proponuje się, aby pytania testowe na ten egzamin opracowywał zespół do przygotowania pytań testowych, który w odróżnieniu od

dotychczasowych rozwiązań, będzie właściwy wyłącznie w zakresie egzaminu wstępnego, tj. do przygotowania pytań testowych. Obecnie bowiem Minister Sprawiedliwości jest zobowiązany do powołania jednego zespołu do przygotowania zarówno pytań testowych na egzamin konkursowy na aplikację komorniczą, jak i zadań na egzamin komorniczy, co wobec odmiennego charakteru tych egzaminów nie wydaje się rozwiązaniem trafnym.

Proponuje się zatem, aby Minister Sprawiedliwości powoływał przed każdym egzaminem wstępnym, w drodze zarządzenia, zespół do przygotowania pytań testowych na egzamin wstępny dla kandydatów na aplikantów komorniczych. W skład zespołu do przygotowania pytań testowych ma wchodzić co najmniej siedem osób, w tym pięciu przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości oraz dwóch przedstawicieli wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą. Celem podwyższenia wymagań co do przedstawicieli wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą – w odróżnieniu do poprzednio obowiązujących przepisów – proponuje się, aby Krajowa Rada Komornicza wskazywała kandydatów do zespołu spośród osób, które posiadają co najmniej pięcioletni staż służby na stanowisku komornika oraz, wobec których nie toczy się postępowanie dyscyplinarne i nie były karane dyscyplinarnie w ciągu ostatnich pięciu lat (art. 59 ust. 3 projektu ustawy).

Proponuje się także wzmocnienie uprawnień Ministra Sprawiedliwości w zakresie doboru kandydatów zgłoszonych przez Krajową Radę Komorniczą, poprzez przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do wystąpienia do Krajowej Rady Komorniczej o wskazanie kolejnych propozycji kandydatów (art. 59 ust. 4 projektu ustawy).

Wobec powyższego, odnośnie do egzaminu zawodowego proponuje się, aby Minister Sprawiedliwości powoływał przed każdym egzaminem komorniczym, w drodze zarządzenia, zespół do przygotowania zadań na egzamin komorniczy, w skład którego ma wchodzić pięciu przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości oraz dwóch komorników wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię prawidłowego przygotowania egzaminu komorniczego. Odnośnie do osób wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą zastosowanie będą miały przepisy art. 59 ust. 3 i 4 projektu ustawy.

W odróżnieniu do poprzednio obowiązujących przepisów, proponuje się także rozdzielenie zadań z zakresu przeprowadzenia egzaminu wstępnego na aplikację komorniczą i egzaminu zawodowego i powoływanie komisji właściwych w sprawach danego egzaminu. Wprowadzenie powoływania przez Ministra Sprawiedliwości odrębnych komisji do przeprowadzenia egzaminu wstępnego na aplikację komorniczą oraz do przeprowadzenia egzaminu komorniczego wynika ze zróżnicowania każdego z tych egzaminów. Proponuje się

zatem, aby egzamin wstępny przeprowadzały komisje egzaminacyjne do spraw aplikacji komorniczej przy Ministrze Sprawiedliwości, powołane w drodze zarządzenia, zwane „komisjami kwalifikacyjnymi” (art. 58 ust. 1 projektu ustawy). Proponuje się przy tym, aby Minister Sprawiedliwości powoływał komisje kwalifikacyjne spośród osób, których wiedza, doświadczenie i autorytet dają rękojmię prawidłowego przebiegu egzaminu wstępnego. Komisja kwalifikacyjna ma składać się z siedmiu członków, w tym czterech przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości, dwóch przedstawicieli wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą oraz jednego pracownika naukowego, naukowo-dydaktycznego lub dydaktycznego na wydziale prawa w szkole wyższej w Rzeczypospolitej Polskiej lub w Polskiej Akademii Nauk posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego z zakresu nauk prawnych. Do osób wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą zastosowanie będą miały przepisy art. 59 ust. 3 i 4 projektu ustawy.

Proponuje się także, aby egzamin komorniczy przeprowadzały komisje egzaminacyjne do przeprowadzenia egzaminu komorniczego, zwane dalej „komisjami egzaminacyjnymi”, w składzie sześciu członków, powoływane przez Ministra Sprawiedliwości w drodze zarządzenia, na obszarze właściwości jednej lub kilku izb komorniczych. Członkowie komisji egzaminacyjnych mają być powoływani spośród specjalistów, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię prawidłowego przebiegu egzaminu. W skład komisji egzaminacyjnych będą wchodzić cztery osoby wskazane przez Ministra Sprawiedliwości, spełniające wymagania, o których mowa w art. 76 ust. 4 projektu ustawy i dwie osoby wskazane przez Krajową Radę Komorniczą spośród komorników sądowych, spełniające wymagania określone w art. 59 ust. 3 projektu ustawy, przy czym Ministrowi Sprawiedliwości będzie przysługiwać uprawnienie, o którym mowa w proponowanym art. 59 ust. 4.

Celem dalszego wzmocnienia czynnika państwowego odnośnie do kwestii regulowanych w niniejszym rozdziale proponuje się również, aby Minister Sprawiedliwości wyznaczał przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego zespołu do przygotowania pytań testowych, przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego zespołu do przygotowania zadań na egzamin komorniczy, przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego komisji kwalifikacyjnej oraz przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, spośród swoich przedstawicieli.

Ponadto, Ministrowi Sprawiedliwości będzie przysługiwać uprawnienie do odwołania członka komisji kwalifikacyjnej (odpowiednio komisji egzaminacyjnej), przy czym

to odwołanie jest obligatoryjne albo fakultatywne w zależności od zaistnienia określonych przesłanek (art. 63 ust. 2 i 3). W dotychczasowych regulacjach te przesłanki nie były jednoznacznie określone.

Nowym rozwiązaniem jest włączenie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w tryb przygotowania pytań testowych na egzamin wstępny i zadań na egzamin komorniczy oraz w proces kształcenia aplikantów komorniczych. Projekt ustawy zakłada, że:

- 1) Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury może zgłaszać zespołowi do przygotowania pytań testowych oraz zespołowi do przygotowania zadań na egzamin komorniczy odpowiednio propozycje pytań testowych wraz z wykazem prawidłowych odpowiedzi i propozycje zadań wraz z opisami istotnych zagadnień;
- 2) Krajowa Rada Komornicza w porozumieniu z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury ustala ramowy program szkolenia aplikantów komorniczych, który zatwierdza Minister Sprawiedliwości;
- 3) Prezes Krajowej Rady Komorniczej zawiera co roku z Dyrektorem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury porozumienie w sprawie odbywania przez aplikantów szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego, w którym ustala się plan szkolenia mając na uwadze zarówno praktyczne, jak i teoretyczne zapoznanie aplikantów ze sposobem funkcjonowania sądów powszechnych, sposób jego odbywania i czas trwania, a także wysokość wynagrodzenia za przeprowadzenie szkolenia;
- 4) do kompetencji Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury należeć będzie przedstawienie opinii odnośnie do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie organizacji i przebiegu aplikacji komorniczej.

Celem ułatwienia kandydatom spełnienia wymogów formalnych zgłoszenia o przystąpieniu do egzaminu wstępnego, proponuje się przyjęcie rozwiązania polegającego na tym, że zamiast kopii dokumentu potwierdzającego ukończenie wyższych studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie tytułu magistra lub zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej, albo zaświadczenia o zdaniu egzaminu magisterskiego, można złożyć zaświadczenie, z którego wynika, iż kandydat zdał wszystkie egzaminy i odbył praktyki przewidziane w planie wyższych studiów prawniczych oraz ma wyznaczony termin egzaminu magisterskiego. Warunkiem zaś dopuszczenia do egzaminu wstępnego takiego kandydata będzie złożenie przez niego w siedzibie komisji kwalifikacyjnej nie później niż 7 dni przed terminem egzaminu wstępnego zastępowanych dokumentów.

W toku postępowania o dopuszczenie kandydata do udziału w egzaminie wstępnym, proponuje się również wprowadzenie rozwiązania polegającego na możliwości dokonywania doręczeń za pośrednictwem poczty elektronicznej, co znacznie usprawni i przyspieszy tok tego postępowania. Analogiczne rozwiązanie zaproponowano także odnośnie do egzaminu komorniczego.

W art. 61 ust. 2 uregulowano kwestię zwrotu uiszczonej przez kandydata opłaty za egzamin wstępny, gdyż dotychczasowe przepisy tego nie obejmowały. Regulacja ta odpowiednio będzie miała zastosowanie w odniesieniu do egzaminu komorniczego.

Aplikantem komorniczym będzie mógł zostać ten kto spełnia warunki określone w art. 11 ust. 1 pkt 1-7 projektowanej ustawy i uzyskał pozytywną ocenę z egzaminu wstępnego. Osobie spełniającej wskazane warunki właściwa rada izby komorniczej nie będzie mogła odmówić wpisu na listę aplikantów komorniczych.

Zwiększenie nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad działaniami organów samorządu komorniczego będzie miało swoje odzwierciedlenie również i w tym, że Ministrowi Sprawiedliwości przyznano uprawnienie do weryfikacji prawidłowości dokonanych wpisów na listę aplikantów komorniczych, poprzez umożliwienie wyrażenia przez Ministra Sprawiedliwości sprzeciwu od tego wpisu (art. 57). W tym celu rada izby komorniczej będzie zobowiązana do przesłania wraz z aktami osobowymi kandydata do Ministra Sprawiedliwości w terminie 30 dni każdą uchwałę o wpisie na listę aplikantów komorniczych. Natomiast wpis na listę aplikantów komorniczych uważać się będzie za dokonany, jeżeli Minister Sprawiedliwości nie podpisze sprzeciwu od wpisu w terminie 30 dni od dnia doręczenia uchwały wraz z aktami osobowymi kandydata.

Celem nadania aplikacji komorniczej nowego kształtu – z uwzględnieniem wpływu Ministra Sprawiedliwości oraz Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na kształcenie aplikantów komorniczych, podyktowanego koniecznością podniesienia wiedzy aplikantów komorniczych, w tym w zakresie etyki w wykonywaniu zawodu komornika – proponuje się między innymi następujące rozwiązania:

- 1) w zakresie egzaminu wstępnego wprowadzenie na tym egzaminie także zagadnień z prawa karnego materialnego, prawa ubezpieczeń społecznych oraz zasad wykonywania zawodu komornika (art. 58 ust. 4 projektu ustawy);
- 2) wprowadzenie wobec aplikantów ślubowania według określonej rotacji (art. 57 ust. 5 projektu ustawy);

- 3) rozszerzenie celów aplikacji, która ma polegać na zaznajomieniu aplikanta z całokształtem pracy komornika, przygotowaniu aplikanta do należytego i samodzielnego wykonywania zawodu komornika oraz przyswojeniu zasad etyki zawodowej komornika (art. 68 ust. 1 projektu ustawy);
- 4) zatwierdzanie przez Ministra Sprawiedliwości ramowego programu szkolenia aplikantów komorniczych ustalonego przez Krajową Radę Komorniczą w porozumieniu z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury. Proponuje się przy tym, aby Minister Sprawiedliwości określił, w drodze rozporządzenia, warunki, sposób i tryb uzgadniania i zatwierdzania wymienionego ramowego programu oraz zakres przedmiotowy szkolenia na aplikacji, mając na względzie prawidłowe i efektywne przygotowanie aplikantów do wykonywania zawodu komornika (art. 71 projektu ustawy);
- 5) wprowadzenie w trakcie pierwszego roku aplikacji szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego. W tym celu proponuje się, jak wskazano wyżej, aby Prezes Krajowej Rady Komorniczej zawierał co roku z Dyrektorem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury porozumienie w sprawie odbywania przez aplikantów szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego (art. 68 ust. 2 projektu ustawy);
- 6) przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do określenia, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz Krajowej Rady Komorniczej, organizacji i przebiegu aplikacji komorniczej.

W sytuacjach wyjątkowych odnoszących się do aplikanta komorniczego, a dotyczących jego: śmierci, rezygnacji z odbywania aplikacji komorniczej, prawomocnego skazania za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, ubezwłasnowolnienia częściowego bądź całkowitego oraz prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną skreślenia z listy aplikantów komorniczych przyjęto, że wpis na listę aplikantów komorniczych wygasa z mocy prawa z dniem zaistnienia jednego z wymienionych zdarzeń. Takie rozwiązanie uwarunkowane jest charakterem i wagą tych zdarzeń, co przemawia za wygaśnięciem wpisu na listę aplikantów komorniczych z mocy prawa.

W zakresie egzaminu zawodowego proponuje się wprowadzenie uregulowania przewidującego, że egzamin ten składa się z czterech części pisemnych, co podniesie rangę i merytoryczny poziom tego egzaminu. W obowiązującym stanie prawnym egzamin zawodowy polega na opracowaniu przez zdających dwóch zadań pisemnych. Obecnie

proponuje się rozszerzenie zakresu przedmiotowego egzaminu, zdefiniowanie jego zakresu przedmiotowego oraz wprowadzenie zadania z zakresu zasad wykonywania zawodu i zasad etyki. Egzamin zawodowy jest bowiem ostatnim sprawdzianem umiejętności teoretycznych dla kandydata do zawodu, stąd wprowadzenie rozwiązań służących weryfikacji wiedzy i umiejętności zdających wydaje się konieczne.

Celem zaś stworzenia warunków do właściwego przygotowania do egzaminu komorniczego, proponuje się, aby pracownikowi przysługiwało prawo do urlopu płatnego w wysokości 80% wynagrodzenia, w wymiarze 30 dni kalendarzowych, na przygotowanie się do egzaminu komorniczego. Z uprawnienia tego będzie można skorzystać tylko raz. Proponuje się również, aby pracownikowi przysługiwało zwolnienie od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu uczestniczenia w egzaminie komorniczym, jak i egzaminie wstępnym.

Z uwagi na znaczenie regulacji dotyczących asesorów komorniczych zawarto je w odrębnym rozdziale 6. Wpisują się one w koncepcję przebudowania systemu kształcenia komorników oraz stanowią odzwierciedlenie zasady, że komornicy wykonują czynności osobiście, zaś asesura komornicza służy jedynie przygotowaniu zawodowemu.

Poza regulacjami stanowiącymi powtórzenie obowiązujących dotychczas rozwiązań w art. 91 w sposób precyzyjny określono przesłanki i zasady zawieszania asesorów komorniczych w czynnościach. Jednym z najważniejszych nowych rozwiązań proponowanych w tej części projektu jest określenie maksymalnego wymiaru czasu trwania asesury. Dotychczas obowiązujące rozwiązania – zgodnie z którymi asesor komorniczy mógł wykonywać swoje obowiązki bezterminowo – nie dają się w żaden sposób pogodzić z zasadą osobistego podejmowania czynności przez komorników. Należy nadmienić, że to właśnie dotychczasowe regulacje w tym zakresie były jedną z przyczyn, które umożliwiły powstanie patologii w postaci tzw. „hurtowni komorniczych”. Nowe rozwiązania powinny iść w kierunku, w którym asesor komorniczy będzie pomocnikiem komornika, niejako czeladnikiem, a nie będzie go wyręczał w większości prowadzonych postępowań. Zgodnie z projektowanym art. 92 ust. 1 prezes sądu apelacyjnego odwoływać będzie asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska, jeżeli upłynęło 6 lat od pierwszego powołania na stanowisko asesora. Proponowane rozwiązanie ma przeciwdziałać obecnemu zjawisku tzw. „dożywotnich asesorów”. Jednocześnie, mając na względzie konstytucyjną zasadę ochrony praw nabytych, regulacja ta nie będzie miała zastosowania do osób, które rozpoczęły asesurę, przed wejściem w życie projektowanej ustawy. Jednocześnie celem efektywnego

wdrożenia omawianej wyżej zasady jest to, że komornik powinien podejmować czynności osobiście – korzystając ze swojej szczególnej pozycji ustrojowej – funkcjonariusza publicznego. W art. 95 projektu na nowo określono katalog czynności, których samodzielne wykonanie komornik może zlecić asesorowi komorniczemu. Zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami asesor komorniczy będzie mógł podejmować czynności w ramach egzekucji świadczeń pieniężnych, przy czym odnosić się to będzie jedynie do świadczeń nieprzekraczających 100.000 zł. W ust. 2 omawianego artykułu zawarto dodatkowo katalog włączeń określających czynności, których asesorowi nie będzie wolno dokonywać w ramach posiadanego upoważnienia. Omawiany katalog uwzględnia okoliczność, że co do zasady asesor komorniczy jest jedynie osobą przygotowującą się do samodzielnego wykonywania zawodu o stosunkowo niewielkim doświadczeniu, dlatego też nie jest pożądane, aby podejmował czynności mogące wywołać nieodwracalne skutki bądź też dotyczących majątku o wartości przekraczającej 25 000 zł. Katalog wyłączeń uwzględnia również postulat, z pewnymi wyjątkami, aby nie powierzać asesorom komorniczym samodzielnego podejmowania czynności odbywających się poza kancelarią (projektowany art. 95 ust. 2 pkt 5), albowiem to w tych wypadkach zazwyczaj dochodzi do możliwych sytuacji konfliktowych z udziałem dłużników i osób trzecich jak też występuje największe ryzyko naruszenie konstytucyjnie chronionych praw tych podmiotów. Dlatego też pożądane jest, aby czynności te podejmował na własną odpowiedzialność jedynie komornik sądowy jako funkcjonariusz publiczny wyposażony w imperium oraz jako osoba legitymująca się doświadczeniem zawodowym.

W rozdziale 7. uregulowana została tematyka kosztów działalności egzekucyjnej komornika i zasad prowadzenia kancelarii.

Przewiduje się, że koszty działalności egzekucyjnej komornika obejmują:

- 1) koszty osobowe i rzeczowe ponoszone w związku z prowadzoną działalnością egzekucyjną;
- 2) koszty ochrony zajętego mienia oraz ubezpieczenia mienia kancelarii i własnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej;
- 3) koszty przejazdów w miejscowości będącej siedzibą komornika, obrotu pieniężnego, przewozu drobnych ruchomości niewymagających transportu specjalistycznego;
- 4) koszty korespondencji inne niż koszty doręczenia korespondencji w toku prowadzonego postępowania, o których mowa w odrębnych przepisach;
- 5) obowiązkowe opłaty na samorząd komorniczy ponoszone zgodnie z przepisami ustawy;

- 6) inne koszty niezbędne do wykonywania czynności egzekucyjnych oraz czynności przewidziane przepisami ustawy, jeżeli nie są pokrywane w ramach wydatków gotówkowych w toku egzekucji, których zwrot należy się komornikowi na podstawie odrębnych przepisów.

Koszty te komornik pokrywać będzie z uzyskanych opłat.

W art. 97 przywrócono właściwe znaczenie zasadzie, że opłaty egzekucyjne z uwagi na swój publicznoprawny charakter stanowią w całości należność budżetu państwa, a komornik w zależności od wyników swojej pracy zyskuje jedynie uprawnienie do wynagrodzenia prowizyjnego ustalanego proporcjonalnie do wysokości pobranych opłat. Funkcjonujące w ostatnich latach rozwiązania oparte na założeniu, że opłaty egzekucyjne stanowiły w całości dochód komornika prowadzącego kancelarię na własny rachunek, były nie do pogodzenia z oczekiwanym przecież publicznoprawnym charakterem tych opłat. Wydaje się bowiem, że opłaty egzekucyjne ostatecznie utraciły swój publicznoprawny charakter w wyniku noweli dokonanej ustawą z dnia 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 236 poz. 2356), kiedy to uchylono art. 59 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stwierdzający, że część ściągniętych opłat stanowiła dochód Skarbu Państwa. Fakt, że wyłącznym beneficjentem tych środków stał się komornik, znacznie utrudniał administracyjną kontrolę prowadzonej przez niego gospodarki finansowej. Celem wyeliminowania jakichkolwiek wątpliwości oraz przywrócenia spójności rozwiązań systemowych przyjęto w projekcie, że opłaty egzekucyjne stanowią daninę publiczną są w całości dochodem budżetu państwa. Z kolei w art. 97 ust. 2 – 5 przyjęto zasadę, że w ramach prowadzonej działalności komornik pobiera wynagrodzenie prowizyjne, którego wysokość stanowi odpowiednią część pobranych opłat egzekucyjnych – w zależności od łącznej sumy wyegzekwowanych opłat w danym roku. Powyższe stanowi powrót, w zmodyfikowanej postaci, do rozwiązań sprzed noweli dokonanej ustawą z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 130 poz. 1452) oraz omówionych wyżej z 2004 r. i służy podkreśleniu zasady, że w świetle nowego modelu komornicy nie są „przedsiębiorcami” działającymi na własną rękę, lecz funkcjonariuszami publicznymi wykonującymi zadania jako organ egzekucyjny, organ pomocniczy wymiaru sprawiedliwości, stanowiącymi przedłużenie *imperium* państwowego. Konsekwencją tego jest przyjęcie, że komornicy otrzymują swoje

wynagrodzenie ze środków Skarbu Państwa w zależności od wyników ich pracy. Powyższe skorelowane jest z uprawnieniami nadzorczymi państwa realizowanymi w ramach nadzoru judykacyjnego jak i administracyjnego, jak również z faktem, że za działania komorników Skarb Państwa ponosi solidarną odpowiedzialność. Zgodnie z nowymi zasadami wprowadzie pozostawia się komornikom swobodę organizacyjną w zakresie prowadzonej działalności egzekucyjnej, , niemniej jednak w działalności tej podlegają wzmożonemu nadzorowi i zobowiązani są do ścisłego podporządkowania się wyznaczonym im wytycznym w zakresie prowadzonych postępowań (art. 102 i 113 projektu). Powyższe wiąże się również z dalszym ograniczeniem możliwości wykonywania czynności niebędących czynnościami egzekucyjnymi (art. 3 ust. 3 pkt 3 i ust. 4 pkt 1 projektu) oraz wykonywania innych zajęć, jak też bezwzględny zakaz prowadzenia jakiegokolwiek działalności gospodarczej (art. 5 projektu).

Nadto przewiduje się w projektowanym art. 98, że komornik zatrudniać będzie na podstawie umów: o pracę, o dzieło, zlecenia lub o świadczenie usług pracowników oraz inne osoby niezbędne do obsługi kancelarii, a także ochrony mienia i pomocy w czynnościach w terenie. Komornik zatrudniać będzie asesorów komorniczych wyłącznie na podstawie umowy o pracę, zgodnie z art. 89 ust. 1-3. Komornik zatrudniać będzie aplikantów komorniczych zgodnie z art. 55 ust. 4-7. Co istotne, Za działania tych osób związane z postępowaniem egzekucyjnym komornik odpowiadać będzie jak za działania własne.

Nadto istotnym novum mającym na celu z jednej strony uporządkowanie gospodarki finansowej kancelarii, z drugiej zaś ochronę interesu stron postępowania egzekucyjnego jest wprowadzona w art. 99 projektu zasady, że rachunki kancelarii na których gromadzone są środki pieniężne wyegzekwowane w toku egzekucji oraz zaliczki na pokrycie wydatków gotówkowych w toku egzekucji nie podlegają zajęciu. Dodajmy, że będą to szczególnie, wyodrębnione rachunki.

Z kolei art. 100 projektu porządkuje zasadę prowadzenia akt egzekucyjnych oraz urządzeń ewidencyjnych, przy założeniu, że docelowo dokumenty te powinny być prowadzone w systemie teleinformatycznym, do którego dostęp mieć będą sądy oraz organy nadzoru. W konsekwencji wyeliminowane zostaną utrudnienia w jednoczesnym dostępie do akt egzekucyjnych przez różne sądy na potrzeby rozpoznawanych równolegle spraw, co powinno się przełożyć na znaczne skrócenie czasu rozpoznania spraw, a tym samym na przyspieszenie prowadzonych postępowań egzekucyjnych. Jednocześnie prowadzenie akt

egzekucyjnych w systemie teleinformatycznym i umożliwienie wglądu do tych akt stronom postępowania w tym systemie stanowić będzie pełniejszą realizację prawa do sądu i znacznie ułatwi obronę praw stron postępowania.

Z uwagi na znaczne rozproszenie regulacji dotyczącej nadzoru nad komornikami w dotychczas obowiązującej regulacji niezbędnym było kompleksowe uregulowanie spraw z tym związanych w odrębnym rozdziale. Po raz pierwszy w akcie rangi ustawowej szczegółowo rozróżniono nadzór judykacyjny, administracyjny oraz wewnętrzny nadzór samorządu komorniczego. Jednocześnie w zakresie czynności podejmowanych przez sąd w ramach nadzoru judykacyjnego upoważniono sąd do sygnalizowania stwierdzonych oczywistych naruszeń prawa prezesowi sądu, przy którym komornik działa. (art. 103 ust. 2). Przepis ten ma na celu poprawę przepływu informacji między sądem merytorycznie badającym prawidłowość czynności podejmowanych przez komornika oraz prezesem właściwego sądu rejonowego wyposażonym w rozległe kompetencje z zakresu nadzoru administracyjnego oraz zobowiązanym do stanowczego i natychmiastowego reagowania na stwierdzone naruszenia prawa. Niezależnie od powyższego art. 103 ust. 4 projektu daje sądowi możliwość bezpośredniego piętnowania czynności komornika dokonanych z oczywistą i rażącą obrazą przepisów poprzez wytknięcia uchybień. Instytucja ta jest wzorowana na rozwiązaniach przyjętych w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W konsekwencji np. dwukrotne wytknięcie uchybienia będzie miało wpływ na przysługujące komornikowi prawa korporacyjne w ramach samorządu komorniczego.

Art. 104-105 projektu w sposób szczegółowy określają ogólne zasady działania i kompetencje organów nadzoru administracyjnego oraz prawa i obowiązki osób powołanych do sprawowania nadzoru.

Zgodnie z projektowanym art. 109 ust. 1 zasadniczy ciężar nadzoru administracyjnego nosić będzie prezes sądu rejonowego, przy którym działa komornik (nadzór odpowiedzialny). Nadzór odpowiedzialny polegać będzie w szczególności na:

- 1) ocenie szybkości, sprawności i rzetelności postępowania poprzez badanie, czy w konkretnych sprawach nie zachodzi nieuzasadniona przewlekłość w podejmowaniu czynności;
- 2) kontrolowaniu prawidłowości prowadzenia biurowości i rachunkowości kancelarii komorniczej, zwłaszcza w zakresie ustalenia, czy nie wystąpiły niedobory kasowe;

- 3) badaniu kultury pracy, w tym przestrzegania wyznaczonych terminów czynności i przyjmowania interesantów oraz utrzymywania kancelarii komorniczej na poziomie odpowiednim do godności urzędu i posiadanych środków;
- 4) badaniu dopuszczalności przyjmowania przez komornika spraw z wyboru wierzyciela;
- 5) badaniu prawidłowości powierzenia czynności egzekucyjnych asesorum;
- 6) gromadzeniu informacji o sygnalizacjach naruszeń prawa, o których mowa w art. 103 ust. 2 oraz o wyknięciach uchybień, o których mowa w art. 103 ust. 4.

Przepisy te stanowią doprecyzowanie, a zarazem rozszerzenie uprawnień dotychczas przysługujących prezesowi sądu rejonowego. W szczególności rozszerzeniu uległa regulacja dotycząca wielotematycznej kontroli kancelarii komornika.

Proponowany art. 112 wprowadza precyzyjną regulację dotyczącą uprawnień przysługujących sędziemu wizytatorowi i precyzyjnie określa, kto może pełnić taką funkcję. Z kolei art. 116-120 projektu w sposób jednoznaczny i precyzyjny określają zakres i zasady sprawowania wewnętrznego nadzoru samorządu komorniczego, w tym sposób wyznaczania i kompetencje komorników wizytatorów i zasad przeprowadzania przez nich wizytacji.

W rozdziale 9. reguluje się kwestie związane z odpowiedzialnością dyscyplinarną komorników i postępowaniem dyscyplinarnym. Zasadniczym celem regulacji zawartych w tym rozdziale jest uporządkowanie i zwiększenie efektywności postępowań dyscyplinarnych. Komornik odpowiadać będzie dyscyplinarnie jak za własne, za zawinione działania lub zaniechania asesorów komorniczych, którym udzielił upoważnienia w trybie art. 95 projektu ustawy, w tym również za przekroczenie przez nich zakresu udzielonego upoważnienia. Z uwagi na jednoznaczne uregulowanie zasad zastępstw komorniczych, naruszenie zasad określonych w art. 38 potraktowano jako odrębny delikt dyscyplinarny. Ponadto przewiduje się nowe rozwiązanie, że komornik ponosić będzie również odpowiedzialność dyscyplinarną za działania osób zatrudnionych u niego na podstawie umów: o pracę, dzieło, zlecenia lub o świadczenie usług pracowników oraz inne osoby niezbędne do obsługi kancelarii, a także ochrony i pomocy w czynnościach w terenie – chyba że naruszeniu prawa nie mógł zapobiec.

W art. 121 projektu rozszerzono i uporządkowano katalog deliktów dyscyplinarnych podkreślając jednocześnie wagę konieczności stosowania się do wytycznych i zarządzeń organów nadzoru judykacyjnego oraz administracyjnego. Podkreślono też konieczność bezwzględnego stosowania się przez komorników do przepisów o właściwości miejscowej

oraz należytego sprawowania nadzoru nad zatrudnionymi asesorami. W konsekwencji brak nadzoru uznano za samodzielny delikt dyscyplinarny.

Karami dyscyplinarnymi, w uzupełnionym ich katalogu, będą:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) kara pieniężna w granicach od 5000 do 100.000 zł;
- 4) zakaz przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela na okres od roku do 3 lat
- 5) kara zawieszenia komornika w czynnościach na okres od 6 miesięcy do 3 lat;
- 6) wydalenie ze służby komorniczej (zob. projektowany art. 123 ust. 1).

Zgodnie z projektowanym art. 126 wniosek inicjujący postępowanie dyscyplinarne będą mogli złożyć Minister Sprawiedliwości, prezesi sądów, sędziowie-wizytatorzy, organy samorządu komorniczego oraz komornicy-wizytatorzy. Złożenie tego wniosku automatycznie wszczynać będzie postępowanie przed komisją dyscyplinarną. Jeżeli wcześniej wszczęto postępowanie dyscyplinarne co do tego samego czynu obwinionego i postępowanie toczy się, komisja dyscyplinarna dołącza wniosek Ministra Sprawiedliwości do tego postępowania w celu łącznego rozpoznania. W razie złożenia przez Ministra Sprawiedliwości wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, będzie on mógł również – w każdym czasie – zawiesić komornika w czynnościach.

Krajowa Rada Komornicza powoływać będzie komisję dyscyplinarną w liczbie 33 członków spośród kandydatów zgłoszonych w liczbie 4 przez radę każdej izby komorniczej, spośród komorników będących członkami danej izby. W celu podniesienia standardów orzekania o karach dyscyplinarnych przewiduje się rozwiązanie, zgodnie z którym członkiem komisji dyscyplinarnej będzie mogła być osoba zajmująca nienagannie stanowisko komornika przez okres co najmniej 5 lat, która ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej. Członkiem komisji dyscyplinarnej nie będzie mogła zostać osoba, która w okresie czterech lat przed powołaniem została odwołana ze stanowiska członka komisji dyscyplinarnej z przyczyn, o których mowa w art. 130 ust. 1 pkt 3 lub której w okresie czterech lat przed powołaniem dwukrotnie wytknięto uchybienie, o którym mowa w art. 103 ust. 4. Członek komisji dyscyplinarnej powoływany będzie na okres czterech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje (por. art. 129 ust. 1-4 projektu).

Oskarżycielem w postępowaniu dyscyplinarnym będzie rzecznik dyscyplinarny. Niezależnie od działania rzecznika dyscyplinarnego, jako oskarżyciel w postępowaniu dyscyplinarnym będą mogli występować Minister Sprawiedliwości, prezesi sądów, sędziowie-wizytatorzy, organy samorządu komorniczego oraz komornicy-wizytatorzy. Rzecznika dyscyplinarnego powoływać będzie Minister Sprawiedliwości, spośród trzech kandydatów przedstawionych przez Krajową Radę Komorniczą. Minister Sprawiedliwości powoływać będzie również zastępców rzecznika dyscyplinarnego w liczbie nie większej niż trzech, spośród kandydatów przedstawionych przez rzecznika dyscyplinarnego po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Komorniczej. Kadencja rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców trwać będzie 4 lata licząc od dnia powołania. Ponadto przewiduje się nowe rozwiązanie, w świetle którego rzecznik dyscyplinarny zobligowany będzie do złożenia Ministrowi Sprawiedliwości, w terminie do dnia 1 marca każdego roku, sprawozdania ze swej działalności za rok poprzedzający. Minister Sprawiedliwości przyjmie albo odrzuci sprawozdanie mając na względzie realizację ustawowych zadań rzecznika dyscyplinarnego. W przypadku odrzucenia sprawozdania, Minister Sprawiedliwości będzie mógł odwołać rzecznika dyscyplinarnego przed upływem kadencji. W takim przypadku Minister Sprawiedliwości będzie mógł odwołać również zastępców rzecznika dyscyplinarnego. Proponowana regulacja ma na celu zwiększenie rzeczywistej odpowiedzialności rzecznika dyscyplinarnego za skuteczne ściganie nieprawidłowości w wykonywaniu zawodu komornika.

Istotną zmianą jest wprowadzenie w art. 146 projektu odesłania pozwalającego na odpowiednie stosowanie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2016 r. poz. 1259). Jest to jeden z licznych przykładów przepisów zawartych w projekcie, a służących przyspieszeniu prowadzonych wobec komorników postępowań dyscyplinarnych. Kolejnym istotnym novum jest przyjęcie zasady, że rozpoznanie odwołań od orzeczeń komisji dyscyplinarnej powierzone zostanie sądom apelacyjnym w miejsce dotychczas rozpoznających je sądów okręgowych. Z jednej strony rozwiązanie to powinno przyczynić się do zwiększenia jednolitości orzecznictwa dyscyplinarnego, z drugiej uwzględni fakt, że sądy dyscyplinarne wypracowały już bogaty dorobek orzeczniczy jako sądy rozpoznające w pierwszej instancji sprawy dyscyplinarne sędziów. Jednocześnie w art. 155 projektu mając na względzie pozycję ustrojową sądów apelacyjnych wyposażono

te sądy, w prawo do wytknięcia uchybień orzeczniczych właściwemu składowi komisji dyscyplinarnej. W konsekwencji rozwiązania te powinny się przełożyć na poprawę jakości orzecznictwa komisji dyscyplinarnej. Jako nadzwyczajny środek odwoławczy wprowadzono w art. 151 – 154 projektu możliwość wnoszenia kasacji do Sądu Najwyższego, które to prawo przysługiwać będzie Prokuratorowi Generalnemu i Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Celem omawianej instytucji będzie nie tylko możliwość korekty orzeczeń wydanych z rażącym naruszeniem prawa lub orzeczeń, w którym wymierzono rażąco niewspółmierną karę dyscyplinarną, lecz również wprowadzone rozwiązanie pozwoli zapobiec ewentualnym rozbieżnościom w orzecznictwie dyscyplinarnym dotyczącym komorników.

Ostatnim istotnym novum w postępowaniu dyscyplinarnym komorników jest przyjęcie zasady, że rezygnacja z pełnienia obowiązków komornika sądowego nie ma wpływu na bieg postępowania dyscyplinarnego. Przepis ten będzie miał odpowiednie zastosowanie do aplikantów i asesorów komorniczych.

W rozdziale 10 uregulowano zagadnienia związane z samorządem komorniczym, mając na celu uporządkowanie problematyki prawnej związanej z jego działalnością. Proponowane w rozdziale regulacje w znacznym stopniu odpowiadają aktualnym rozwiązaniom w tym zakresie. Nowym rozwiązaniem jest jednak przyznanie asesorom komorniczym statusu członków samorządu komorniczego (zob. projektowany art. 162 ust. 1), przy jednoczesnym przyznaniu im ograniczonych uprawnień w tym zakresie. *Ratio legis* projektowanej regulacji zmierza do tego, aby asesorzy czynnie uczestniczyli w kreowaniu wizerunku zawodu komornika sądowego – funkcjonariusza publicznego. Założeniem tej regulacji jest również wdrażanie asesorów w pracę samorządu, wprowadzanie do odpowiedzialnego decydowania o sprawach swojej korporacji oraz niwelowanie dysproporcji między komornikami a asesorami, tam gdzie są one nieuzasadnione ustrojowo.

Nadto – w przeciwieństwie do obecnej regulacji – samorząd komorniczy, w tym Krajowa Rada Komornicza – nie będzie mógł prowadzić działalności gospodarczej. Fakt, że obecnie samorząd ten może wykonywać taką działalność należy ocenić krytycznie, przypomnieć bowiem należy, że komornicy sądowi są m.in. funkcjonariuszami publicznymi, a zatem ich działalność nie powinna być za wszelką cenę nastawiona na maksymalizację zysku. Zdanie to dotyczy również samorządu tych szczególnych funkcjonariuszy publicznych.

W rozdziale 11 zostały zawarte przepisy wprowadzające zmiany w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm., dalej „k.p.c.”), ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2015 r. poz. 133, z późn. zm.), oraz ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

W zakresie zmian w k.p.c. w pierwszej kolejności zaproponowano nowe brzmienie art. 346 § 1¹ k.p.c. umożliwiające sądowi uchylenie rygoru natychmiastowej wykonalności w sytuacjach, gdy do wydania wyroku zaocznego doszło wskutek doręczenia odpisu pozwu na błędny adres pozwanego. Ma to służyć wyeliminowaniu sytuacji, w których wskutek podania nieaktualnego adresu zamieszkania, po skutecznym wniesieniu sprzeciwu pozwany przez cały czas postępowania musiał znosić fakt, że jego mienie podlega zajęciu. Rozwiązanie takie może w dużej mierze przyczynić się do poprawy sytuacji osób wykonujących działalność gospodarczą i ograniczyć przypadki polegające na „wyłudzeniu” tytułów wykonawczych przed prawomocnym rozstrzygnięciem sprawy.

W art. 759 § 2 k.p.c. wprowadzono zmiany przewidujące, że sąd rejonowy nie tylko wydaje z urzędu komornikowi zarządzenia zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwa spostrzeżone uchybienia, lecz również, że ocena prawna wyrażona przez sąd w ramach wydanych zarządzeń będzie wiążąca dla komornika. Rozwiązanie takie jest powieleniem instytucji uregulowanej w art. 386 § 6 k.p.c.

W ramach dalszych zmian przewiduje się m.in. wprowadzenie możliwości fakultatywnego składania skargi na czynności komornika na urzędowym formularzu, co docelowo ma ułatwić zainteresowanym dostęp do sądu i ograniczenie licznych przypadków, w których skargi odrzucane są z przyczyn formalnych. Z powyższym skorelowano wprowadzenie ciężących na komorniku obowiązków informacyjnych. Komornik zobowiązany będzie zgodnie z art. 763¹ k.p.c. pouczać strony i uczestników postępowania występujących bez profesjonalnego pełnomocnika o sposobie i terminie zaskarżania czynności, jak również stosownie do projektowanego art. 805 § 1² k.p.c. będzie miał obowiązek pouczać o ograniczeniach egzekucji i sposobie złożenia wniosku o ograniczenie egzekucji.

Celem regulacji zawartej w art. 760 § 1 k.p.c. w nowym brzmieniu jest wykluczenie istniejących sytuacji, w których komornicy, w szczególności prowadzący egzekucję poza rewirem, wzywając dłużnika do złożenia wyjaśnień w trybie art. 761 § 1 k.p.c. narzucali

dłużnikowi formę wyjaśnień poprzez wezwanie go do osobistego stawiennictwa w odległej kancelarii. Proponowany przepis kładzie nacisk na fakt, że wybór formy złożenia wniosków bądź oświadczeń powinien należeć do składającego. Z kolei nowy § 1¹ dodany do omawianego artykułu ma na celu wskazanie ogólnego terminu instrukcyjnego odnoszącego się do nadawania biegu wszystkim wpływającym do komornika wnioskom.

W projektowanym art. 763² k.p.c. uregulowano tryb rozpoznawania wniosków o wyłączenie komornika. Regulacja ta została przeniesiona z dotychczasowego art. 9 u.k.s.e. i poddana nieznacznym modyfikacjom, które z jednej strony dają możliwość zapobiegania przewlekłości postępowania w sytuacjach, gdy wniosek o wyłączenie składany będzie przez dłużnika wyłącznie w celu obstrukcji procesowej, z drugiej zaś strony dają sądowi możliwość uchylecia czynności komornika, co do którego wniosek o wyłączenie uwzględniono.

Ponadto wprowadzono do art. 765 k.p.c. regulację przewidującą obiektywny udział Policji w czynnościach egzekucyjnych z możliwością żądania przez policjanta wstrzymania czynności egzekucyjnych w przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia przez komornika przepisów prawa uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa.

W sposób odmienny reguluje się właściwość sądu przy rozpoznawaniu skarg na czynności komornika. W odróżnieniu od dotychczasowych zasad, wprowadza się jednoznacznie określoną właściwość sądu w którego okręgu siedzibę ma kancelaria komornika do rozpoznawania wszystkich skarg dotyczących postępowań prowadzonych przez tego komornika. Wiąże się to ze skreśleniem dotychczasowego zdania czwartego w §1 art.767 k.p.c., który przewidywał, że w wypadku dokonania wyboru komornika poza właściwością ogólną, skargę rozpoznaje sąd, który byłby właściwy według ogólnych zasad.

Zmiana ma na celu usunięcie wątpliwości, które dotychczas powstawały na tle określenia sądu właściwego do rozpoznania skargi, prowadząc do konieczności przekazywania skarg pomiędzy sądami, a przez to często znacznego opóźnienia rozpoznania sprawy. Usuwa również problemy jakie istniały w wypadkach równoczesnego podejmowania w postępowaniu czynności na podstawie art.759 § 2 k.p.c. przez sąd, przy którym działał komornik (oraz ewentualnych czynności prezesa tego sądu) i inny sąd właściwy do rozpoznania skargi – co rodziło zarówno problemy z dostępem do akt egzekucyjnych, jak i zagrożenie odmiennymi rozstrzygnięciami obu sądów. Równocześnie zmiana wpisuje się w koncepcję nadzoru nad komornikiem, wymagającą ścisłej współpracy pomiędzy prezesem sądu i sądem sprawującym nadzór judykacyjny, ułatwiając w szczególności przepływ

informacji pomiędzy tymi podmiotami i umożliwiając natychmiastowe reagowanie na stwierdzone naruszenia prawa. Umożliwia też sądowi uzyskanie, wraz z większą liczbą podejmowanych czynności, pełniejszej wiedzy o praktyce działania komornika i uchybieniach, które mogły mieć miejsce.

Zauważyć przy tym należy, że dotychczasowa regulacja właściwości sądu uzasadniona była znacznymi rozbieżnościami w wielkości kancelarii poszczególnych komorników i liczby przyjmowanych przez nich spraw z wyboru wierzyciela – wpływającą na liczbę skarg dotyczących działalności takiego komornika. Jednak zarówno wprowadzane ograniczenie wyboru komornika do obszaru apelacji, jak i istniejące już a utrzymywane w projekcie ustawy istotne ograniczenia możliwości przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela, usuwa niebezpieczeństwo nadmiernego obciążenia niektórych sądów sprawami egzekucyjnymi. Równocześnie obowiązując od 8 września 2016 roku zasada wnoszenia skargi do komornika, który dokonał zaskarżonej czynności, czyni mniej istotnym umożliwienie dłużnikowi bezpośredniego i osobistego dostępu do sądu.

Uregulowanie właściwości sądu z uwagi na siedzibę kancelarii komornika w projektowanym art. 767 § 1 k.p.c. ma na celu wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych, jakie mogą się rodzić po wprowadzeniu, na mocy art. 183 projektu, zmian w ustroju sądów powszechnych w zakresie działalności wydziałów egzekucyjnych. Na gruncie projektowanej regulacji może się zdarzyć, że rozpoznawanie spraw egzekucyjnych z obszaru właściwości sądu danego sądu rejonowego może zostać powierzone innemu sądowi, w którym funkcjonuje wydział egzekucyjny. Celem nowelizacji jest zatem jednoznaczne przesądzenie, że w takich przypadkach skargi na czynności komornika rozpoznawać będzie sąd właściwy do rozpoznawania spraw egzekucyjnych z danego obszaru, a nie sąd przy którym działa komornik.

Istotną zmianą jest również wprowadzenie art. 767 § 6 k.p.c., zgodnie z którym w razie oczywistego naruszenia prawa kosztami postępowania wywołanego wniesieniem skargi na czynność komornika będzie można obciążyć samego komornika. Powyższe winno skłonić komorników do większej odpowiedzialności za podejmowane czynności. Wyeliminuje to zarazem sytuacje, w których w razie uwzględnienia skargi na czynność dokonaną z oczywistym naruszeniem prawa, mimo braku odpowiedzialności stron za jej przebieg (a nawet w razie, gdy czynność została podjęta wbrew wnioskowi stron), uczestnik musiał zwracać skarżącemu koszty postępowania zainicjowanego wniesieniem skargi, a komornik

nie ponosił za swoje działania żadnej odpowiedzialności. Powyższe rozwiązanie jest skorelowane ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, zgodnie z którymi skargę wnosi się do komornika, a ten będzie miał możliwość jej uwzględnienia bez przekazywania akt do sądu (art. 767 § 5 k.p.c.). Wobec tego obciążenie komornika kosztami w myśl proponowanych rozwiązań będzie miało miejsce jedynie w szczególnych przypadkach, w których komornik znając stanowisko stron i mając możliwość skorygowania swoich działań, nie skorzysta z tej możliwości.

Proponuje się także (projektowany art. 801 k.p.c. w nowym brzmieniu), aby komornik z momentem wszczęcia postępowania z urzędu ustalał majątek dłużnika w zakresie znanym mu z innych prowadzonych postępowań oraz z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych i publicznie dostępnych źródeł informacji. Ogranicza się w ten sposób nieprawidłowości związane z dotychczasową instytucją poszukiwania majątku za wynagrodzeniem, co zostało już zresztą zainicjowane ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1311). U podstaw takich rozwiązań stoi przekonanie, że komornicy realizując zadania państwa w zakresie egzekucji zostali wyposażeni w możliwość dostępu do rejestrów publicznych i żądania informacji od podmiotów, o których mowa w art. 761 § 1 k.p.c. w celu sprawnej realizacji powierzonych im czynności, a nie w celu czerpania z tego tytułu dodatkowych dochodów. Niestety istniejąca praktyka poszła w tym kierunku, że komornicy wielokrotnie zamiast traktować zwracanie się o informacje we wskazanym trybie jako swój ustawowy obowiązek, w licznych wypadkach traktowali te działania jako poszukiwanie majątku na wniosek, za co należeć miałoby się im dodatkowe wynagrodzenie (i uzależniając zarazem podjęcie tych czynności od uiszczenia przez wierzyciela dodatkowej opłaty za zlecenie poszukiwania majątku). Proponowany przepis przesądza, że majątek dłużnika ustalony w trybie art. 801 pkt 1 k.p.c. nie będzie traktowany jako majątek „odnaleziony”. Poszukiwanie majątku dłużnika, o którym mowa w art. 801² k.p.c. oznaczać zaś będzie podjęcie ze strony komornika szczególnych działań. Z drugiej strony proponowany przepis wykluczać ma sytuację, w których komornik, mimo posiadanej wiedzy o majątku dłużnika (lub gdy majątek ten można z łatwością odnaleźć „zza biurka”), powstrzymałby się z zajęciem do czasu złożenia przez dłużnika wykazu lub wyjaśnień, o którym mowa w art. 801-801¹ k.p.c.

Należy zarazem zaznaczyć, że zasadniczego przemodelowania wymagał art. 801¹ k.p.c. Przepis ten w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw miał dwie zasadnicze wady. Po pierwsze, mimo że art. 801¹ § 2 k.p.c. w aktualnie obowiązującym brzmieniu określał w § 1, iż główną konsekwencją niezłożenia wykazu majątku miało być przyznanie wierzycielowi możliwości zlecenia komornikowi poszukiwania majątku, to w § 2 dopuszczał możliwość stosowania wobec dłużnika pełnego wachlarza środków przymusu, z zastosowaniem aresztu łącznie, mających na celu wymóc złożenie wykazu majątku wraz z przyrzeczeniem. Dodatkowo omawiany przepis nie zawierał odwołania do przepisu art. 914 § 1 k.p.c. określającego właściwość wyłączną sądu upoważnionego do dokonania wyjawienia majątku. W konsekwencji oznacza to, że również komornicy, którzy prowadzą egzekucję z wyboru wierzyciela poza swoim rewirem zyskali uprawnienie do odbierania od dłużnika, zamieszkałego nierzadko kilkaset kilometrów dalej, wykazu majątku wraz z przyrzeczeniem. Wiąże się to w sposób oczywisty ze znacznymi niedogodnościami po stronie dłużnika, zwłaszcza, jeżeli postępowania przeciwko niemu prowadziłyby kilku komorników z wyboru wierzyciela, mających kancelarie w odległych ośrodkach. W takich wypadkach instytucja powierzenia prowadzenia egzekucji komornikowi z wyboru stałaby się w ręku wierzyciela skutecznym narzędziem szykany dłużnika. Z kolei wysoce problematycznym jest również nieokreślenie sądu właściwego do stosowania środków przymusu. Oznacza to w konsekwencji, że nad stosowaniem art. 916 i 917 k.p.c. utraciłby kontrolę sąd właściwości ogólnej dłużnika, a kompetencje te przejęłyby sądy, przy których działają komornicy wnoszący o zastosowanie środków przymusu. Takie rozwiązanie stwarzałoby nie tylko problem z należyтым egzekwowaniem doprowadzenia dłużnika do komornika celem złożenia wykazu i przyrzeczenia, lecz również mogłoby prowadzić do sytuacji, w których działania kilku działających jednocześnie sądów wykluczałyby się, a nadto dochodziłoby do przypadków, w których mimo zastosowania aresztu i złożenia przez dłużnika w trybie art. 917 § 1 k.p.c. deklaracji chęci niezwłocznego złożenia wykazu i przyrzeczenia, nie byłoby logistycznych możliwości przewiezienia dłużnika do odległych ośrodków celem wykonania obowiązku. Istniejąca regulacja w dotychczasowym kształcie pomija również kwestię kosztów związanych ze stosowaniem środków przymusu. Należy wobec tego uznać, że możliwość stosowania wobec dłużnika środków przymusu osobistego we wstępnej fazie postępowania egzekucyjnego i to przez komorników działających poza swoim rewirem, jest zbyt daleko idąca i wiąże się z nadmiernymi niedogodnościami dla dłużników. Niezależnie

od tego wydaje się, że w odniesieniu do postępowania przed komornikiem zupełnie wystarczającym winno być złożenie na piśmie oświadczenia o prawdziwości i zupełności wykazu, zaś możliwość odbierania przyrzeczenia w trybie art. 913 § 1 k.p.c. należałoby zastrzec wyłącznie dla powagi sądu. Z uwagi na powyższe, istotą art. 801 i 801¹ k.p.c. w proponowanym brzmieniu jest przyjęcie, że komornik wzywa dłużnika do złożenia wykazu majątku (podejmując jednocześnie czynności na podstawie art. 801 pkt 1 k.p.c., o których była mowa powyżej), a wykaz wraz z oświadczeniem mogą zostać złożone przez dłużnika na piśmie (z zastrzeżeniem odpowiedzialności karnej dłużnika za złożenie fałszywego oświadczenia). Konsekwencją niezłożenia wykazu będzie możliwość ukarania dłużnika grzywną i zlecenie przez wierzyciela poszukiwania majątku dłużnika. W razie, gdyby wierzyciel domagał się przymusowego doprowadzenia dłużnika do komornika, czynności te będzie mógł przeprowadzić jedynie komornik właściwości ogólnej dłużnika. Jednocześnie na tym etapie postępowania, wobec pozostawienia instytucji wyjawienia majątku w niezmienionym kształcie, wyłączono możliwość stosowania wobec dłużnika aresztu.

Proponuje się również utrwalanie przebiegu czynności egzekucyjnych poza kancelarią za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk (zob. projektowany art. 809¹). Celem tej regulacji jest zapewnienie sądowi i stronom kontroli czynności, przy których – jak wskazuje dotychczasowa praktyka – dochodziło do sytuacji konfliktowych oraz występowało najwięcej przypadków rażącego naruszenia prawa (np. przez bezzasadne odjęcie dozoru nad zajęтыми ruchomościami lub przez zajęcie ruchomości ewidentnie nienależących do dłużnika).

W proponowanej regulacji uporządkowano również kwestie związane z zawieszeniem i umorzeniem postępowania egzekucyjnego. W art. 820 k.p.c. przyjęto regułę, że organ egzekucyjny zawiesza postępowanie, jeżeli sąd zawiesił natychmiastową wykonalność tytułu. Powyższe rozwiązanie jest dostosowane do aktualnego brzmienia art. 346 § 1 k.p.c. i opiera się dodatkowo na założeniu, że skoro uchylenie natychmiastowej wykonalności tytułu oznacza upadek tytułu wykonawczego, to tym samym nie powinno być przesłanką zawieszenia postępowania egzekucyjnego, lecz winno skutkować jego umorzeniem (zgodnie z art. 824 § 1 pkt 5 k.p.c. w proponowanym brzmieniu). Wprowadzone zmiany stanowią zarazem konsekwencję wprowadzenia w art. 346 k.p.c. paragrafu 1¹, który pozwoli sądowi na uchylenie rygoru natychmiastowej wykonalności z urzędu w przypadku doręczenia odpisu pozwu na niewłaściwy adres.

Jednocześnie treść dyspozycji art. 821¹ k.p.c. uzupełniono o sytuacje, w których egzekucja prowadzona jest z rachunków bankowych dłużnika. Zmiana ta ukierunkowana jest przede wszystkim na sytuacje dotyczące przedsiębiorców, celem umożliwienia im prowadzenia bieżącej działalności w okresie zawieszenia postępowania egzekucyjnego. W aktualnym stanie prawnym rozwiązań takich było brak, co oznaczało, że dłużnik mimo uzyskania od sądu zabezpieczenia roszczenia w postaci zawieszenia postępowania egzekucyjnego, w dalszym ciągu musiał znosić fakt, że jest w całości pozbawiony dostępu do bieżących środków na rachunkach bankowych, co w skrajnych przypadkach mogło skutkować utratą płynności finansowej i koniecznością zaprzestania działalności gospodarczej.

Istotną z punktu widzenia zasad praworządności zmianą jest również wprowadzenie reguły, że w razie utraty mocy przez tytuł wykonawczy, jak też w przypadku, gdy egzekucję skierowano przeciwko osobie niebędącej dłużnikiem lub gdy prowadzenie egzekucji pozostaje w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego, organ egzekucyjny umorzy postępowanie z urzędu, a nie – jak to miało miejsce na gruncie obowiązujących przepisów – na wniosek. Zapis ten nie tylko będzie chronić osoby trzecie niebędące dłużnikami, lub osoby, które utraciły status dłużnika, lecz również ułatwi komornikom korygowanie czynności wadliwie podjętych. Wprowadzenie nowych rozwiązań daje również komornikom pełniejsze możliwości korygowania, w trybie art. 95 ust. 6 ustawy, czynności podejmowanych przez upoważnionych asesorów komorniczych.

Nowa regulacja przewiduje daleko idące zmiany w zakresie egzekucji z ruchomości. Nie tylko w sposób precyzyjny określono katalog ruchomości niepodlegających zajęciu (art. 829 pkt 1 i 1a k.p.c.), co ograniczy arbitralność w podejmowaniu decyzji mogących pozbawić dłużnika i jego domowników przedmiotów niezbędnych dla codziennej egzystencji. W nowym art. 833 § 2¹ k.p.c. zakres stosowania art. 87 i 87¹ Kodeksu pracy uzupełniono również o świadczenia powtarzające się, które stanowią jedyne źródło dochodu dłużnika. Ma to na celu wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych mogących powstawać na gruncie dotychczasowego art. 833 § 2 k.p.c., w zakresie ustalenia czy wynagrodzenie otrzymywane przez dłużnika zatrudnionego na podstawie umowy cywilnoprawnej można uznać za świadczenie powtarzające się, „którego celem jest zapewnienie utrzymania”. Nie ma bowiem wątpliwości, że osoby zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych, choć stanowią niemały odsetek zatrudnionych, z punktu widzenia uprawnień pracowniczych i tak są

w znacznie gorszej sytuacji niż osoby zatrudnione na umowę o pracę. Tym samym w zakresie zapewnienia im minimum egzystencji i ochrony przed egzekucją należało w sposób jednoznaczny zrównać je z osobami mającymi status pracowników w rozumieniu Kodeksu pracy.

Przewiduje się też zmiany w zakresie zasad prowadzenia egzekucji z ruchomości przez określenie warunków dopuszczalności zajęcia. Dotyczy to w szczególności jednoznacznego wskazania, że zajęciu podlegają ruchomości stanowiące własność dłużnika oraz określenie trybu wykazywania przed komornikiem własności. W zamierzeniu przepisy te mają umożliwić zwiększenie ochrony osób niebędących dłużnikami, bez potrzeby występowania na drogę kosztownego i czasochłonnego procesu o wyłączenie rzeczy spod egzekucji w trybie art. 841 k.p.c. Należy podkreślić, że wskazany tryb z art. 845 § 2b k.p.c. nie jest postępowaniem konkurencyjnym względem procesu z art. 841 k.p.c., albowiem w razie uznania przez sąd, że dany dokument „budzi wątpliwości”, osoba trzecia będzie każdorazowo odesłana na drogę procesu. Omawiana regulacja pozwoli natomiast wyeliminować sytuacje, w których dochodziło do zajęcia ruchomości w sposób oczywisty niebędących własnością dłużnika. Istotną zmianą w kierunku uporządkowania zasad dotyczących powództw ekscydencyjnych jest również ponowne określenie zasad właściwości przy egzekucji z ruchomości przez wskazanie, że należy ona do komornika właściwości ogólnej dłużnika – a nie jak dotąd miejsca położenia rzeczy. W konsekwencji powinno nie tylko dojść do wyeliminowania problemów przy oznaczaniu sądu właściwego do rozpoznania powództwa, o którym mowa w art. 841 k.p.c., lecz również wykluczyć to sytuacje, w których kilku komorników naraz uznawało się za właściwych do prowadzenia egzekucji, mimo, że prowadzili egzekucję z wyboru wierzyciela (co niejednokrotnie miało miejsce w przypadku zajęcia samochodu, którym dłużnik przybył do kancelarii działającego poza rewirem komornika).

W ramach wprowadzonych zmian uporządkowano także zasady dotyczące wyceny zajętych ruchomości. W tym celu z jednej strony nałożono na komornika obowiązek aby pouczył strony o możliwości wniesienia zastrzeżeń do dokonanego przez siebie oszacowania ruchomości, z drugiej zaś strony jednoznacznie określono, że w przypadkach, w których wartość zajętej ruchomości przekraczała miałyby według oceny komornika 25.000 zł, powołanie do oszacowania biegłego jest obligatoryjne. Dodatkowo dla zwiększenia sprawności prowadzonych postępowań wprowadzono regułę, że złożenie zastrzeżeń do

oszacowania będzie możliwe najpóźniej w terminie 7 dni od doręczenia odpisu protokołu zajęcia (a nie jak dotąd miało to miejsce – do dnia licytacji).

Nowe przepisy przewidują również wykluczenie sytuacji, w których mogłoby dochodzić do bezzasadnego odjęcia dozoru. Przyjęto między innymi zasadę, że odjęcie dozoru następuje w drodze postanowienia, w którego uzasadnieniu należy wskazać przyczyny odjęcia dozoru. Jednocześnie dla zwiększenia kontroli nad takimi czynnościami komornik obligatoryjnie będzie przekazywał sądowi odpis tego postanowienia wraz z nośnikiem zawierającym nagranie czynności. Jednocześnie wprowadzono zasadę, że w razie uchylecia czynności przez sąd, komornik będzie ponosił koszty związane z nieuzasadnionym odjęciem dozoru. Omawiana regulacja stanowi reakcję na coraz liczniej stwierdzane przypadki, w których komornicy stawiali się na miejscu czynności w obecności przedstawicieli wyspecjalizowanych firm windykacyjnych, którym następnie powierzano obowiązki dozorczy (niejako już przed przystąpieniem do czynności antycypując odjęcie dozoru i traktując zmianę dozorczy instrumentalnie jako sposób na przymuszenie dłużnika, lub jego najbliższych, do zapłaty długu). Niepożądanym efektem ubocznym takich działań było również zwiększenie kosztów egzekucji związanych z dozorem, co w konsekwencji zmniejszało możliwość osiągnięcia celu egzekucji, jakim jest zaspokojenie wierzyciela. Z uwagi na powyższe, nowa regulacja zawiera wyraźny zapis, że odjęcie dozoru nie jest dopuszczalne w przypadkach, w których jego koszty byłyby niewspółmierne do wartości rzeczy.

W zakresie dotyczącym egzekucji z ruchomości wprowadzono również szereg regulacji dotyczących sprzedaży. Po pierwsze w treści art. 864¹ k.p.c. wprowadzono zmiany, z których jednoznacznie wynika, że sprzedaż z wolnej ręki dotyczy wszystkich ruchomości, w tym również rzeczy, o których mowa w art. 864 § 2 k.p.c. Z uwagi na nowe oznaczenie terminu sprzedaży ruchomości dokonane nowelą z 10 lipca 2015 r. w art. 864 § 1 k.p.c. (Sprzedaż zajętych ruchomości nie może nastąpić wcześniej niż po upływie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia zajęcia), z art. 864¹ k.p.c. wyeliminowano zbędny zapis, że sprzedaż może nastąpić nie wcześniej niż po dwóch tygodniach od dnia oszacowania. Jest to nadto uzasadnione faktem, że sprzedaż z wolnej ręki jest i tak uzależniona od zgody dłużnika przy wskazaniu przez niego ceny minimalnej oraz braku sprzeciwu wierzyciela. Z drugiej strony w proponowanym 864¹ k.p.c. nałożono na komornika wyraźny obowiązek poinformowania wierzycieli o wysokości zaproponowanej przez dłużnika ceny minimalnej. W art. 867 § 1

k.p.c. wprowadzono zmianę, która w sposób jednoznaczny przesądza, że rzeczy, o których mowa w art. 866¹ k.p.c., w żadnym wypadku nie podlegają sprzedaży licytacyjnej. Do najistotniejszych zmian należy również wyeliminowanie z Kodeksu archaicznej instytucji sprzedaży komisowej. Instytucja ta nie tylko mogła otwierać pole do nadużyć, jak na przykład bezzasadnego odejmowania dozoru nad rzeczą i zawyżania wysokości prowizji komisowej, lecz wydaje się być ona w obecnych warunkach gospodarczych całkowicie zbędna – zwłaszcza wobec wprowadzenia nowelą z dnia 10 lipca 2015 r. sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej. Uniemożliwiono również blankietowe składanie wniosków o licytacyjną sprzedaż wszelkiego zajętego majątku ruchomego dłużnika poprzez przyjęcie zasady, że dopiero po dokonaniu zajęcia wierzyciel wskazuje składniki, których sprzedaży domaga się w trybie licytacji elektronicznej. Korekty wprowadzone do art. 879² k.p.c. mają na celu wyeliminowanie z nowej regulacji przepisów, które w sposób niepożądany i niecelowy wprowadzałyby nadmierny automatyzm w odbieraniu dłużnikowi dozoru nad zajętymi ruchomościami w przypadku złożenia wniosku o przeprowadzenie licytacji elektronicznej.

Celem regulacji zawartej w projektowanym art. 913 § 1 k.p.c. było uwzględnienie w zakresie danych zawartych w wykazie majątku również informacji o rozporządzeniach mieniem, które mogłyby stanowić podstawę wniesienia przez wierzyciela powództwa z art. 527 k.c. Uzupełniono zarazem mankamenty istniejącej regulacji o wprowadzenie wyraźnej sankcji karnej za złożenie niezgodnego z prawdą przyrzeczenia.

Zmiana w art. 1003 § 2 k.p.c. służy jednoznaczному przesądzeniu, że uiszczenie ceny nabycia przelewem bankowym na rachunek depozytowy Ministra Finansów stanowi podstawę do wykreślenia hipotek obciążających nieruchomości i jest wyjściem naprzeciw współczesnym realiom gospodarczym i oczekiwaniom praktyki sądowej.

Przewiduje się też zmianę art. 1027 § 1 k.p.c. poprzez wprowadzenie rozwiązania, że komornik doręcza uczestnikom odpis planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Powyższe służy wyeliminowaniu sytuacji, w których najważniejsze orzeczenie z punktu widzenia prowadzonej egzekucji, nierzadko zawierające skomplikowane obliczenia, nie było doręczane stronom. Rozwiązanie takie stanowiło poważne naruszenie prawa do sądu, zwłaszcza w wypadkach, gdy zapoznanie się z aktami egzekucyjnymi i znajdującym w nich planem podziału wymagało pokonania znacznych odległości. Dodatkowo omawiane zmiany pozwolą

rozszerzyć kategorię osób, którym doręcza się odpis planu podziału o podmioty, które nie są uczestnikami podziału, mimo że posiadają interes prawny w zaskarżeniu planu podziału.

Dodatkowo w projektowanym art. 1083 § 4 - 6 k.p.c. wprowadzono regulację zmniejszającą dolegliwości związane z prowadzeniem postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikom alimentacyjnym, którzy dobrowolnie regulują swoje zobowiązania. Powyższe stanowi konsekwencję założenia, że wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu powinno być wyrazem obiektywnej potrzeby spowodowanej rzeczywistym nieregulowaniem należności, zaś w żadnym razie nie może ono stanowić elementu szyskany (tym bardziej, że w praktyce w drodze powództwa egzekucyjnego dłużnik może jedynie wykazać, że wszczęcie przeciwko niemu egzekucji było niecelowe, zaś uchylene dokonanych zajęć i spowodowanie umorzenia egzekucji co do świadczeń wymagalnych w przyszłości jest w wielu wypadkach znacznie utrudnione, a w wypadkach gdy dłużnik utrzymuje się z wynagrodzenia z umów cywilnoprawnych - wręcz niemożliwe).

Odnosnie zmian dostosowawczych w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133, z późn. zm., dalej „u.s.p.”) projekt ustawy przewiduje możliwość tworzenia w sądach rejonowych wydziałów egzekucyjnych, co stworzy instytucjonalne ramy dla wydzielenia wyspecjalizowanych jednostek. Rozpoznawanie spraw powierzonych wydziałom egzekucyjnym a należących do właściwości sądu rejonowego, w którym nie utworzono wydziału do tych spraw, Minister Sprawiedliwości przekaze innemu sądowi rejonowemu, w trybie określonym w art. 20 u.s.p. W ten sposób powstanie kilkadziesiąt (co najmniej jeden w każdym z 45 okręgów sądu okręgowego) silnych kadrowo wydziałów, mogących sprawnie, również pod względem organizacyjnym, rozpoznawać sprawy związane z postępowaniem egzekucyjnym, odciążając w ten sposób wydziały cywilne i inne sądy. Tworzenie i obsada kadrowa tych wydziałów będzie musiała uwzględniać konieczność prawidłowego i sprawnego wykonywania nadzoru judykacyjnego nad komornikami sądowymi, w szczególności wpływ spraw, których rozpoznawanie będzie powierzone wydziałowi egzekucyjnemu oraz liczbę i wielkość kancelarii komorników działających w okręgu takiego sądu.

Powyższe zmiany mają na celu stworzenie sieci profesjonalnych, wyspecjalizowanych w problematyce egzekucyjnej wydziałów na wzór istniejących sądów gospodarczych. Uwzględniają one przede wszystkim złożoność materii objętej przepisami regulującymi postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, ich specyfikę, jak też konieczność

umożliwienia sądom sprawowania realnego nadzoru judykacyjnego nad działalnością komorników sądowych. Omawiane założenia znajdują potwierdzenie w badaniach empirycznych przeprowadzonych przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości (tak: *Skarga na czynności komornika – efektywny instrument nadzoru judykacyjnego czy narzędzie blokowania egzekucji przez dłużników?*, D. Olczyk, Warszawa 2014), z których wynika, że sprawność postępowania w sprawie ze skargi na czynność komornika, jak i wnikliwość sędziów w zakresie analizy toku egzekucji, są większe w tych sądach, w których działają wyspecjalizowane w sprawach egzekucyjnych sekcje lub wydziały. Wprowadzenie zmian ustrojowych w zakresie organizacji sądów powinno dać dodatkowe bodźce w kierunku specjalizacji sędziów przyczyniając się tym samym do pełniejszej realizacji prawa obywatela do sądu.

Z uwagi na okoliczność, że wydanie wobec komornika postanowienia o przedstawieniu zarzutów stanowi samoistną przesłankę zawieszenia komornika w czynnościach, celem stworzenia instytucjonalnych ram przepływu informacji w tym zakresie wprowadza się również niezbędne zmiany w treści art. 21 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

W rozdziale 12 zawarto przepisy przejściowe, niezbędne z uwagi na zastąpienie dotychczasowej ustawy nową ustawą o komornikach sądowych, zaś w rozdziale 13 – przepisy końcowe.

Przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2017 r., z wyjątkiem regulacji dotyczącej europejskiego nakazu zabezpieczenia, która wejdzie w życie z dniem 18 stycznia 2017 r., oraz art. 181 pkt 10, który wejdzie w życie z dniem 1 kwietnia 2017 r.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 33 ust. 2 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979, z późn. zm.), projekt ustawy został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o komornikach sądowych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Ptryk Jaki – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Mateusz Kaczocha, główny specjalista ds. legislacji w Departamencie Legislacyjnym, Mateusz.Kaczocha@ms.gov.pl.</p>	<p>Data sporządzenia 24.11.2016</p> <p>Źródło: Inne – inicjatywa Ministra Sprawiedliwości</p> <p>Nr w wykazie prac UD146</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowana ustawa o komornikach sądowych ma zastąpić obecnie obowiązującą ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r. poz. 790, z późn. zm.), w zakresie ustroju i zasad wykonywania zawodu komornika sądowego. Problematyka opłat i kosztów działalności komornika sądowego będzie bowiem przedmiotem odrębnej regulacji.

Za opracowaniem nowej ustawy przemawia potrzeba wprowadzenia rozwiązań przywracających zaufanie do zawodu komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego oraz zwiększających nadzór nad komornikami, a także stworzenie spójnej regulacji powyższej materii.

Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji była wielokrotnie nowelizowana (ok. czterdzieści razy, w tym pięciokrotnie w sposób kompleksowy), co wpłynęło negatywnie na jej spójność i przejrzystość. Wspomniane nowelizacje dotyczyły w szczególności: odejścia od urzędniczego statusu komornika sądowego i zbliżenia tego zawodu do wolnych zawodów prawniczych, przy jednoczesnym zachowaniu pozycji komornika jako funkcjonariusza publicznego, zmiany zasad nadzoru administracyjnego nad działalnością komorników, przemodelowania zasad powoływania komorników, zmiany zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej komorników oraz nadania nowego znaczenia pojęciu rewiru komorniczego, tworząc stan, w którym w jednym rewirze może działać wielu komorników.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

I. Założenia ogólne

Zgodnie z projektem ustawy, decyzja o powołaniu na stanowisko komornika nadal należeć ma wyłącznie do Ministra Sprawiedliwości na dotychczasowych zasadach. Jednocześnie zostało ureguowane, że rada izby komorniczej nie jest stroną w toczącym się postępowaniu administracyjnym o powołanie lub odwołanie komornika.

Komornik dalej pozostanie funkcjonariuszem publicznym, korzystającym ze szczególnej ochrony prawnokarnej i poddany zasadom odpowiedzialności prawnokarnej właściwym dla funkcjonariuszy publicznych. Utrzymana zostanie zasada wyłączności komorników sądowych jako jedynych (obok sądów) organów egzekucyjnych wykonujących orzeczenia wydane w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Dodatkowo podkreślono zasadę, że doręczanie przez komornika korespondencji i sporządzanie protokołu stanu faktycznego odbywać się będzie wyłącznie na zlecenie organów procesowych.

Projektowane rozwiązania wprowadzają model małych kancelarii komorniczych oraz kładą nacisk na osobiste wykonywanie czynności przez komornika, ograniczając tym samym zastępstwa, kompetencje asesorów, a także wykluczając wykonywanie czynności przez aplikantów, np. projektowany art. 3 ust. 2, stanowi, że czynności egzekucyjne w sprawach cywilnych wykonuje co do zasady wyłącznie komornik. Zasada osobistego wykonywania czynności przez komornika (i nielicznych od niej wyjątków) jest uszczegóławiana w przepisach merytorycznych ustawy, dotyczących zwłaszcza asesorów komorniczych, przy uwzględnieniu zasady, że asesura służy praktycznemu przygotowaniu do samodzielnego wykonywania zawodu komornika. Jednocześnie w sposób stanowczy odstąpiono od dotychczas obowiązującej regulacji pozwalającej na podejmowanie niektórych czynności egzekucyjnych upoważnionym aplikantom komorniczym. Rozwiązaniem powiązaniem z osobistym wykonywaniem czynności przez komornika jest doprecyzowanie zasad używania pieczęci przez komornika poprzez projektowany obowiązek używania okrągłej pieczęci urzędowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej, wskazującej w otoku pełniącej funkcję, sąd rejonowy, przy którym działa, siedzibę kancelarii oraz oznaczony cyfrą rzymską numer porządkowy stanowiska. W ten sposób rozwiązany zostanie problem posługiwania się przez zastępców komorników pieczęciami zastępowanych komorników, którzy zostali zawieszani w swoich czynnościach. Komornik używać będzie również pieczęci imiennej. Obowiązek używania pieczęci nie dotyczy pism w postaci elektronicznej. Z kolei zastępca komornika używać będzie pieczęci urzędowej zastępowanego komornika oraz własnej pieczęci imiennej, z zaznaczeniem, że działa w zastępstwie.

W zakresie właściwości miejscowej komorników projekt ustawy zasadniczo podtrzymuje rozwiązania przyjęte w dotychczas obowiązującej regulacji, przy czym z uwagi na indywidualny charakter prowadzonej działalności oraz konieczność osobistego podejmowania czynności, wprowadzono dalsze ograniczenie możliwości przyjmowania spraw spoza rewiru. Z jednej strony bowiem przyjęto w art. 10 ust. 1 projektu, że komornik może przyjmować sprawy jedynie z obszaru apelacji na terenie której działa (a nie jak dotychczas z obszaru całego kraju), z drugiej zaś strony w ust. 3 tego artykułu nastąpiło dalsze ograniczenie liczbowego przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela. Jest to konsekwencją dalszego ograniczania zjawiska tzw. „hurtowni komorniczych” i preferowania kancelarii małych i średnich, jako cechujących się najwyższą sprawnością i skutecznością w zakresie prowadzonych egzekucji. Przepis powyższy harmonizuje zarazem przepisy o funkcjonowaniu kancelarii komorniczych z regulacjami dotyczącymi sądownictwa powszechnego w zakresie kryterium ilości spraw. Skoro w art. 10 § 1a - 1d ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, wprowadzono zasadę, że kryterium istnienia sądu rejonowego winien stanowić wpływ spraw w liczbie przynajmniej 5 000, to wydaje się, że tożsama liczba spraw, jako maksymalna, uwzględniająca bardzo dobrą organizację pracy kancelarii komorniczej i wyróżniające efekty jej pracy (w rozumieniu art. 10 ust. 3 i 4 projektu), powinna być przyjęta jako górny limit przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela. W przeciwnym razie brak wskazanych ograniczeń lub dopuszczenie znacznie wyższego limitu spraw przyjmowanych przez komornika utrwaliłoby stan, w którym rozmiary funkcjonujących w rewirze kancelarii komorniczych znacznie przewyższałyby rozmiary sądu, przy którym działają, co w praktyce może uniemożliwiać efektywne sprawowanie kontroli nad takim komornikiem przez prezesa sądu. Dodatkowo w projektowanych art. 10 ust. 5 i 6 doprecyzowano zasady, na jakich ma się odbywać ustalanie warunków dopuszczalności przyjmowania spraw z wyboru wierzyciela, albowiem dotychczasowe przepisy w tym zakresie rozdziły pewne rozbieżności interpretacyjne w doktrynie i praktyce.

Przedstawiona regulacja przewiduje jednocześnie podniesienie dolnej granicy wieku osoby powoływanej na stanowisko komornika **z 26 do 28 lat**. Dodatkowo zostanie obniżona **z 70 do 65 lat** górna granica wieku komornika wykonującego swoje czynności zawodowe. Przepis ten nie będzie dotyczył komorników, którym zostały 2 lata do osiągnięcia wieku 65 lat. W zakresie wymogów niezbędnych do powołania na stanowisko komornika, znajdzie się również wymóg posiadania nieposzlakowanej opinii (w miejsce nieskazitelnego charakteru)¹.

W rozdziale piątym projektu ustawy zaproponowano rozwiązania, których *ratio legis* stanowi nadanie nowego kształtu aplikacji komorniczej. Ma ona kłaść większy nacisk na kwestie etyki w wykonywaniu zawodu komornika. Przewiduje się, że zakres egzaminu wstępnego obejmować będzie między innymi prawo karne materialne i kwestie związane z ustrojem sądów oraz ustrojem i zasadami wykonywania zawodu komornika. Przyznano też pewne uprawnienia Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz jej Dyrektorowi w zakresie kształcenia aplikantów komorniczych.

Jednym z nowych rozwiązań jest określenie maksymalnego wymiaru czasu trwania asesury. Zgodnie z projektowanymi regulacjami prezes sądu apelacyjnego odwoływać będzie asesora komorniczego z zajmowanego stanowiska, jeżeli upłynęło 6 lat od pierwszego powołania na stanowisko asesora. Proponowane rozwiązanie ma przeciwdziałać obecnemu zjawisku "dożywotnich asesorów". Jednocześnie, mając na względzie konstytucyjną zasadę ochrony praw nabytych, regulacja ta nie będzie miała zastosowania do osób, które będą sprawowały funkcję asesora komorniczego w dniu wejścia projektowanej ustawy w życie.

Zgodnie z nowymi regulacjami nadzór nad komornikami obejmować będzie nadzór judykacyjny (projekt ustawy przewiduje możliwość tworzenia w sądach rejonowych wydziałów egzekucyjnych), nadzór administracyjny, nadzór zwierzchni oraz nadzór wewnętrzny samorządu komorniczego. Proponuje się rozwiązania zmierzające do zwiększenia kompetencji nadzorczych Ministra Sprawiedliwości nad działalnością komorników i samorządu komorniczego oraz określenia precyzyjnych zasad tego nadzoru, a także stworzenie instytucji nadzoru odpowiedzialnego prezesa sądu rejonowego.

Projekt przewiduje uporządkowanie kwestii związanych z:

¹ Większość przesłanek określonych w art. 10 ust. 1 u.k.s.e. ma charakter obiektywny i ścisły. Jedynie w przypadku przesłanki posiadania nieposzlakowanej opinii mamy do czynienia z okolicznościami o charakterze ocennym. Wobec braku ustawowego doprecyzowania przesłanki nieposzlakowanej opinii należy odwołać się do potocznego jej rozumienia. Osoba cieszy się nieposzlakowaną opinią, gdy przestrzega w życiu zawodowym, a także prywatnym podstawowych, uznanych w społeczeństwie za obowiązujące, zasad moralno-etycznych i dobrych obyczajów. Wyklucza istnienie omawianej cechy karalność za przestępstwo popełnione umyślnie, a niekiedy także za przestępstwo nieumyślne, zasługujące jednak na szczególnie naganną ocenę społeczną. Przez nieskazitelną charakteru należy rozumieć takie cechy charakteru, jak szlachetność, prawość i uczciwość, które winny składać się na wizerunek osób wykonujących zawody zaufania publicznego. Nie chodzi tutaj o wiedzę i profesjonalizm tych osób, ale o ich postawę etyczno-moralną. Ocenie winno podlegać postępowanie i zachowanie tych osób zarówno w sferze zawodowej i prywatnej w dłuższym okresie czasu. Istnienie przesłanki nieskazitelnego charakteru należy badać, mając na uwadze opinie dotyczące całego okresu zatrudnienia osoby ubiegającej się o powołanie na dane stanowisko (zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 marca 2006 r., VI SA/Wa 2329/05, LEX nr 197611).

- 1) zawieszeniem komornika w czynnościach przez Ministra Sprawiedliwości (art. 18);
- 2) odwołaniem komornika z zajmowanego stanowiska przez Ministra Sprawiedliwości (art. 19);
- 3) odsunięciem komornika od wykonywania czynności przez prezesa sądu rejonowego, w przypadku oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa (nowa instytucja).

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 19 ust. 2 projektu rozszerzono katalog podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku o odwołanie komornika ze stanowiska o prezesa właściwego sądu rejonowego, co pozostaje w zgodzie z instytucją nadzoru odpowiedzialnego, stanowiąc istotny jej element. W wypadku rażącego lub uporczywego naruszenia prawa przez komornika, wprowadzono także możliwość odwołania komornika z urzędu przez Ministra Sprawiedliwości, co stanowi rozwinięcie dotychczas przysługujących Ministrowi Sprawiedliwości uprawnień do odwołania komornika z urzędu w wypadkach, o których mowa w art. 19 ust. 1 (tożsamy z uprawnieniami z art. 15a ust. 1 u.k.s.e.) Omawiana regulacja ma na celu pełniejsze i efektywniejsze sprawowanie przez niego nadzoru zwierzchniego nad komornikami i związanego z tym obowiązku niezwłocznego reagowania na wszelkie sytuacje poważnego naruszenia praworządności lub mogące stwarzać ryzyko dalszych naruszeń prawa.

Zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami komornik nie będzie mógł wykonywać działalności gospodarczej. Komornik nie będzie mógł również:

- 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego;
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni;
- 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;
- 4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego.

Przyjęte rozwiązania zakładają, że komornik będący funkcjonariuszem publicznym winien mieć ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej, analogicznie jak sędzia.

Projektowana regulacja zawiera również istotne novum (art. 31), zgodnie z którym komornik nie będzie mógł podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach, jeżeli wykonywanie tego zatrudnienia nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków komornika.

Komornikowi nie wolno będzie także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałyby w pełnieniu obowiązków komornika, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub przynieść ujmę godności zawodu komornika. Rozwiązania takie są podyktowane szczególnym statusem komornika sądowego - będącym funkcjonariuszem publicznym i organem egzekucyjnym. Rozwiązania te są analogiczne do obowiązujących aktualnie regulacji dotyczących sędziów i prokuratorów.

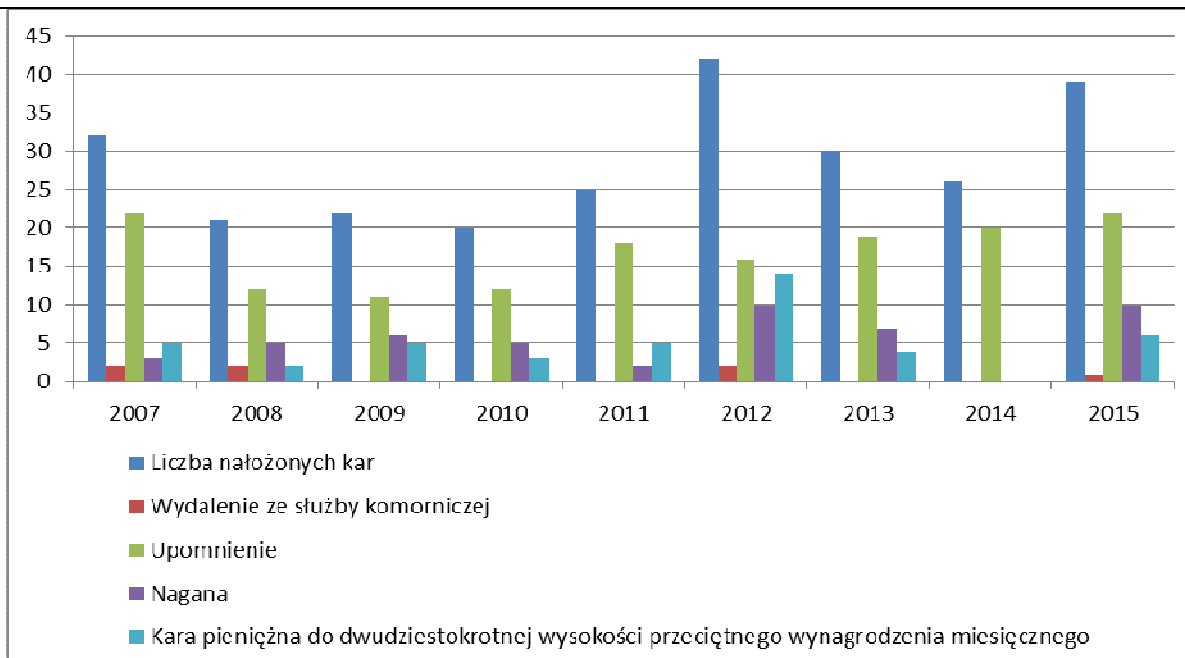
II. Odpowiedzialność dyscyplinarna

Projektowana ustawa reguluje również kwestie związane z odpowiedzialnością dyscyplinarną komorników i postępowaniem dyscyplinarnym. Zasadniczym celem wskazanych regulacji jest uporządkowanie i zwiększenie efektywności postępowań dyscyplinarnych. Komornik odpowiadać będzie dyscyplinarnie za zawinione działania lub zaniechania asesorów komorniczych którym udzielił upoważnienia jak za własne działania, w tym również za przekroczenie przez nich zakresu udzielonego upoważnienia. Ponadto przewiduje się nowe rozwiązanie zgodnie, z którym komornik ponosić będzie również odpowiedzialność dyscyplinarną za działania osób zatrudnionych u niego na podstawie umów: o pracę, dzieło, zlecenia lub o świadczenie usług pracowników oraz inne osoby niezbędne do obsługi kancelarii, a także ochrony i pomocy w czynnościach w terenie.

Przewiduje się również wprowadzenie zmian w zakresie kar dyscyplinarnych, w tym:

- wydłużenie możliwości zawieszenia komornika w czynnościach na okres od 6 miesięcy do 3 lat (było: do dwóch lat);
- zmianę polegającą na pozbawieniu komornika ukaranego karą wydalenia ze służby komorniczej możliwości ponownego ubiegania się o powołanie na stanowisko komornika po 10 latach od uprawomocnienia się kary;
- wydłużenie okresu, po upływie którego dochodzi do zatarcia skazania komornika na karę pieniężną lub karę zawieszenia w czynnościach z 3 lat do lat 5.

Poniżej wykres przedstawia liczbę i rodzaje kar dyscyplinarnych nałożonych na komorników w latach 2007-2015:

Źródło: Dane Ministerstwa Sprawiedliwości

Zgodnie z nowym rozwiązaniem komornicy i asesory tworzą samorząd. Najwyższą władzą samorządu komorniczego zostanie Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego.

III Koszty działalności egzekucyjnej oraz zasady prowadzenia kancelarii

Przedmiotowy projekt przewiduje przywrócenie publicznoprawnego charakteru opłatom egzekucyjnym. W związku z powyższym uznaje się że stanowią one całości należność Skarbu Państwa, komornik zaś w zależności od wyników swojej pracy uzyskiwać będzie jedynie prawo do wynagrodzenia prowizyjnego ustalonego proporcjonalnie do wysokości pobranych opłat. Powoduje to umocnienie funkcji komornika jako funkcjonariusza publicznego, wykonującego zadania jako organ egzekucyjny – pomocniczy wymiaru sprawiedliwości.

IV Aplikacja komornicza

W skład zespołu do przygotowania pytań testowych i zadań na egzamin konkursowy i komorniczy wchodzi obecnie 5 osób (zgodnie z art. 29b ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji Minister Sprawiedliwości powołuje co 2 lata zespół do przygotowywania pytań testowych i zadań na egzamin konkursowy i komorniczy, zwany dalej „zespołem egzaminacyjnym”. Zespół egzaminacyjny składa się z pięciu osób, w tym dwie z nich są powoływane spośród osób wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą). Przewodniczącemu oraz członkom zespołu egzaminacyjnego przysługuje wynagrodzenie za każdorazowe przygotowanie pytań testowych na egzamin konkursowy oraz zadań pisemnych na egzamin komorniczy w wysokości:

1. 11 200 zł - dla przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego;
2. 8000 zł - dla pozostałych członków zespołu egzaminacyjnego.

Projekt przewiduje aby pytania testowe na egzamin wstępny na aplikację komorniczą przygotowywał zespół, który w odróżnieniu od dotychczasowych rozwiązań, będzie właściwy wyłącznie w zakresie egzaminu wstępnego. W skład tego zespołu, zgodnie z projektem ma wchodzić co najmniej siedem osób, w tym pięciu przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości oraz dwóch przedstawicieli wskazanych przez Krajową Radę Komorniczą. Zespół ten ma być powoływany corocznie. Analogiczne rozwiązania przewiduje się w odniesieniu do przygotowania zadań na egzamin komorniczy (zawodowy).

Obecny stan prawny:	Projektowane rozwiązania:
Komisja do przygotowywania pytań testowych oraz zadań pisemnych na egzamin konkursowy i komorniczy: - 5 członków; - powoływana co dwa lata; - Wynagrodzenie członków komisji:	Odrębne komisje do przygotowania pytań testowych i zadań na egzamin konkursowy i komorniczy: - 2 x „co najmniej siedem osób”; - komisje powoływane corocznie; - Wynagrodzenie członków komisji zostanie

1. 11 200 zł - dla przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego;
2. 8000 zł - dla pozostałych członków zespołu egzaminacyjnego.

określone przez Ministra Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, z uwzględnieniem nakładu pracy i zakresu obowiązków przewodniczącego, jego zastępcy i członków zespołu.

V Egzekucja komornicza.

Ponadto, projekt wprowadza szereg zmian w zakresie egzekucji komorniczych mających na celu wzmocnienie realizacji zasady praworządności w toku postępowania egzekucyjnego.

Przewiduje się m.in.:

- umożliwienie sądowi uchylenia rygoru natychmiastowej wykonalności w sytuacjach, gdy do wydania wyroku zaocznego doszło wskutek doręczenia odpisu pozwu na błędny adres pozwanego;
- związanie komornika oceną prawną wyrażoną przez sąd w ramach wydawanych zarządzeń zmierzających do należytego wykonania egzekucji;
- wprowadzenie obowiązku pouczenia przez komornika strony i uczestników postępowania występujących bez profesjonalnego pełnomocnika o sposobie i terminie zaskarżania czynności, oraz o ograniczeniach egzekucji i sposobie złożenia wniosku o ograniczenie egzekucji;
- ograniczenie wykorzystywania instytucji „poszukiwania majątku za wynagrodzeniem” poprzez zobowiązanie komornika do ustalania z urzędu majątku dłużnika w zakresie znanym mu z innych prowadzonych postępowań oraz z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych i publicznie dostępnych źródeł informacji;
- wprowadzenie obowiązku utrwalania przebiegu czynności egzekucyjnych dokonywanych poza kancelarią za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk;
- szereg zmian w zakresie egzekucji z ruchomości, w tym ich wyceny, ograniczających arbitralność w podejmowaniu decyzji;
- wprowadzenie regulacji przewidującej obiektywny udział Policji w czynnościach egzekucyjnych z możliwością wstrzymania czynności na polecenie policjanta.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Węgry:

Czynności egzekucyjne wykonują komornicy (niezależni komornicy sądowi (önálló bírósági végrehajtó) i komornicy sądów okręgowych (megyei bírósági végrehajtó).

Zgodnie z ogólną zasadą roszczenia zasądzone w orzeczeniach sądowych (bírósági határozat) wydawanych w sprawach cywilnych egzekwowane są przez niezależnych komorników sądowych. Niezależni komornicy sądowi powoływani są przez Ministra Sprawiedliwości do wykonywania zadań w wyznaczonym sądzie lokalnym (helyi bíróság) w danym okręgu.

Niezależni komornicy sądowi nie są zatrudniani przez państwo; ich dochody wypłacane są przez klientów w ramach wynagrodzenia za wykonaną pracę.

Zakres ich czynności jest następujący:

- egzekucja odbywa się na podstawie tytułu egzekucyjnego (végrehajtási lap) wystawionego przez sąd;
- egzekucja odbywa się na podstawie dokumentu opatrzonego tytułem wykonawczym (végrehajtási záradék) wydanym przez sąd
- egzekucja odbywa się na podstawie nakazu sądowego dotyczącego zajęcia lub zabezpieczenia, nakazu cesji (végrehajtást elrendelő, letiltó, átutalási végzés), a ponadto orzeczenia bezpośrednio uznawanego przez sąd (közvetlen bírósági felhívás).

Komornicy sądów okręgowych działają przy sądach okręgowych oraz sądzie stołecznym (Fővárosi Bíróság). Są powoływani przez prezesa sądu okręgowego na czas nieokreślony i do określonego sądu okręgowego. Prezes sądu okręgowego ogłasza konkurs na stanowisko komornika sądu okręgowego. Komornik sądu okręgowego jest urzędnikiem sądowym zatrudnionym przez sąd okręgowy i otrzymującym świadczenia na podstawie stosunku pracy.

Komornicy sądów okręgowych odpowiadają za egzekucję „roszczeń sądowych” (jeśli roszczenie przysługuje państwu). Roszczenia sądowe to koszty postępowania cywilnego lub karnego pokryte przez państwo. Zadania komorników sądowych obejmują odzyskiwanie kosztów postępowania karnego, przepadek mienia oraz inne kary o charakterze pieniężnym.

Świadczenia alimentacyjne zasądzone przez sąd są kwalifikowane jako roszczenia sądowe, a ich egzekucja również wchodzi w zakres obowiązków komorników sądów okręgowych. Ponadto komornicy sądów okręgowych odpowiadają za egzekucję roszczeń przysługujących sądowi, Krajowej Radzie Sądownictwa, biuru Krajowej Rady Sądownictwa, Ministerstwu Sprawiedliwości oraz organom ścigania.

Zakres właściwości komorników zbiega się z zakresem właściwości sądów².

Belgia:

Komornik sądowy jest funkcjonariuszem sądowym i publicznym, który sprawuje swoją funkcję w ramach wykonywania wolnego zawodu. Oznacza to, że posiada dwojaką tożsamość zawodową: z jednej strony jest funkcjonariuszem publicznym, z drugiej strony sprawuje swoją funkcję w sposób niezależny.

Komornik sądowy jest urzędnikiem sądowym i publicznym, właśnie dlatego, że państwo powierzyło mu wykonywanie części władzy publicznej. Z tego powodu nie może odmówić podjęcia działania na odpowiednio złożony wniosek, chyba że zasady etyki zawodowej lub prawo na to nie zezwalają, jak w przypadku konfliktu interesów lub niezgodności wniosku z prawem. Komornik nie działa zatem nigdy z własnej inicjatywy, lecz zawsze na wniosek osoby, która powierzyła mu wykonanie czynności urzędowej. Podczas każdej czynności komornik musi realizować różne obowiązki prawne. Ponadto może on pobierać opłaty za wykonane czynności w celu częściowego lub całkowitego pokrycia poniesionych kosztów.

Jako osoba wykonująca wolny zawód komornik sądowy działa w sposób niezależny i bezstronny. Ponadto jego doświadczenie zawodowe ma służyć wszystkim członkom społeczeństwa. Oznacza to, że nie otrzymuje on wynagrodzenia, zwrotu kosztów, ani żadnego dodatku funkcyjnego od władz. Musi zatem sam ponosić wszystkie koszty.

Zakres działania komornika sądowego można podzielić na dwie główne kategorie: czynności zwane „pozasądowymi” (odzyskiwanie długu za zgodą dłużnika, protokół stanu faktycznego) i „sądowe” (doręczenie, wykonanie orzeczeń). W trakcie tych czynności do jego obowiązków należy często udzielanie informacji na temat sposobu, w jaki można korzystać ze swoich praw, a także udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące jego obowiązków. Komornik udziela tych informacji zarówno osobie, która korzysta z jego usług, jak i podmiotom, których dotyczą podejmowane przez niego czynności.

W każdym okręgu sądowym istnieje izba, w której skład wchodzi wszyscy komornicy sądowi z danego okręgu. Główne obowiązki izby polegają na zapewnianiu przestrzegania przez komorników sądowych z okręgu zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz przepisów ustawowych i wykonawczych, które ich dotyczą, jak również na rozstrzyganiu sporów, które mogą zaistnieć między komornikami.

Istnieje również Krajowa Izba Komorników Sądowych Belgii (Chambre nationale des huissiers de justice de Belgique), której główne zadania obejmują:

- zapewnianie jednolitych zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej i zasad etyki zawodowej komorników sądowych;
- obrona interesów jej członków oraz reprezentowanie ich³.

Czechy:

Komornik sądowy jest niezależnym zawodem prawniczym, do którego zadań należy przeprowadzanie egzekucji na podstawie Kodeksu postępowania egzekucyjnego. Wszyscy komornicy sądowi mają obowiązek przynależności do samorządnej Izby Komorniczej.

Zawód komornika reguluje ustawa nr 120/2001 o komornikach sądowych i egzekucji (kodeks postępowania egzekucyjnego). Komorników powołuje Minister Sprawiedliwości. Komornik w Republice Czeskiej jest funkcjonariuszem publicznym, a jego czynności poczytuje się za czynności sądu.

Aby zostać powołanym na komornika kandydat musi posiadać obywatelstwo czeskie oraz:

- korzystać z pełni praw cywilnych;
- uzyskać wykształcenie prawnicze na czeskim uniwersytecie;
- posiadać nieskazitelny charakter;
- posiadać co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe;
- zdać egzamin komorniczy⁴.

Francja:

Komornicy sądowi (huissiers de justice) są urzędnikami publicznymi i ministerialnymi, powołanymi do pełnienia swoich

² https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-hu-maximizeMS-pl.do?member=1

³ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-be-pl.do?member=1

⁴ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-cz-pl.do?member=1

zadań zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości. Zawód komornika sądowego zalicza się jednak do wolnych zawodów. Ich status wynika w szczególności z ustawy z dnia 27 grudnia 1923 r., rozporządzenia nr 45-2592 z dnia 2 listopada 1945 r., dekretu nr 56-222 z dnia 29 lutego 1956 r. i dekretu nr 75-770 z dnia 14 sierpnia 1975 r.

Jedynie oni są uprawnieni do doręczania dokumentów procesowych i wykonywania orzeczeń sądowych, oraz innych aktów opatrzonych klauzulą wykonalności i tytułów egzekucyjnych. Komornicy sądowi mogą ponadto sporządzać protokoły na zlecenie sądów lub na wnioski osób fizycznych. Mają oni również możliwość prowadzenia dodatkowej działalności w charakterze mediatora, zarządcy nieruchomości i agenta ubezpieczeniowego po poinformowaniu izby regionalnej, której podlegają, jak również prokuratora generalnego (procureur général) przy sądzie apelacyjnym w okręgu, w którym znajduje się ich kancelaria.

Za czynności w sprawach cywilnych i gospodarczych wykonywane w ramach ich urzędu komornicy sądowi pobierają opłaty objęte stawkami, o których mowa w dekrete nr 96-1080 z dnia 12 grudnia 1996 r.

Zawód ten jest reprezentowany przez izby departamentalne i regionalne w każdym okręgu sądu apelacyjnego. Ponadto izba krajowa reprezentuje wszystkich członków zawodu przed organami publicznymi i rozstrzyga spory między izbami oraz komornikami sądowymi niepodlegającymi tym samym izbom regionalnym⁵.

Wielka Brytania:

Nakazy (writs) wydane przez Wysoki Trybunał są obecnie egzekwowane przez komorników przy Wysokim Trybunale (High Court enforcement officers), mianowanych i przydzielanych do rejonów przez Lorda Kanclerza lub jego przedstawiciela. Odpowiadają oni za egzekwowanie nakazów sądowych – prowadzą egzekucję środków pieniężnych należnych na mocy orzeczenia Wysokiego Trybunału lub przekazanego do niego orzeczenia sądu hrabstwa (county court). Mogą dokonywać zajęcia i sprzedaży składników majątku w celu zaspokojenia należności. Mogą również dokonywać przejęcia i zwrotu mienia oraz nadzorować ten proces.

Komornicy przy sądach hrabstw (county court bailiffs) to urzędnicy służby cywilnej zatrudniani przez Służbę ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości, zajmujący się egzekucją wyroków lub nakazów wydanych i zarejestrowanych w sądach hrabstw. Są to urzędnicy służby cywilnej wykonujący tytuły egzekucyjne, przejmujący posiadanie nieruchomości oraz odzyskujący mienie objęte nakazem zwrotu mienia. Normy regulujące pracę komorników prowadzących egzekucję nakazów zawarte są w art. 85-111 ustawy o sądach hrabstw z 1984 r. (County Courts Act 1984). Procedury egzekucyjne zostały ustanowione przepisami postępowania cywilnego. Ponadto komornicy przy sądach hrabstw wykonują inne czynności, w tym osobiste doręczanie dokumentów oraz nakazów pozbawienia wolności. Przepisy dotyczące nakazu pozbawienia wolności zawarte są w art. 118-122 ustawy o sądach hrabstw.

Licencjonowani komornicy to podmioty prywatne, które uzyskały odpowiednią licencję na podstawie przepisów o zastawie na zabezpieczenie czynszu (distress for rent rules) i zostali upoważnieni do prowadzenia czynności przez sędziego okręgowego (circuit judge) przy sądzie hrabstwa. Zastaw na zabezpieczenie czynszu odnosi się do zajęcia rzeczy najemcy przez wynajmującego na zabezpieczenie zaległego czynszu bez interwencji sądu. Na mocy szeregu innych ustaw licencjonowani komornicy mogą również egzekwować spłatę innych określonych rodzajów wierzytelności, takich jak zaległy podatek lokalny czy podatek od nieruchomości komercyjnych⁶.

Finlandia:

Czynności egzekucyjne wykonują lokalni komornicy, tj. komornicy rejonowi, więjcy komisarze policji oraz komornik autonomicznej prowincji Åland. Urzędników tych wspomagają ich zastępcy, którzy w praktyce odpowiadają za większość zadań egzekucyjnych. Urzędy komornicze zatrudniają także pracowników biurowych. Urzędnicy egzekucyjni są urzędnikami państwowymi.

Ministerstwo Sprawiedliwości odpowiada za ogólne zarządzanie, kontrolę i nadzór nad organami egzekucyjnymi. Funkcje kontrolne i nadzorcze związane z egzekucją sprawują także kierownicy administracji sądowej w urzędach prowincjonalnych; na przykład rozpatrują skargi na czynności organów egzekucyjnych. Niemniej jednak, ani Ministerstwo Sprawiedliwości, ani kierownicy administracji sądowej nie mają prawa uchylać ani zmieniać stosowanych środków egzekucyjnych lub innych środków.

W Finlandii czynności egzekucyjne polegają najczęściej na ściąganiu długu na mocy orzeczenia sądowego, dlatego są one ściśle powiązane z postępowaniem sądowym. W postępowaniu bada się zasadność roszczenia wierzyciela, a na dłużnika nakłada się nakaz zapłaty. Jeżeli dłużnik nie zastosuje się do treści orzeczenia dobrowolnie, zostanie ono wykonane przymusowo w drodze egzekucji. Niektóre należności, jak np. podatki i niektóre składki ubezpieczeniowe, podlegają

⁵ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-fr-pl.do?member=1

⁶ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-ew-pl.do?member=1

egzekucji nawet bez wyroku sądu.

Organy egzekucyjne chronią interesy zarówno wierzycieli, jak i dłużników. Urzędnicy dążą do tego, by dłużnik zapłacił dobrowolnie – najpierw wysyłają upomnienie. Jeżeli mimo to płatność nie wpłynie, komornik zajmuje część wynagrodzenia, pensji, emerytury, renty lub dochodu z działalności gospodarczej bądź składniki majątku dłużnika. Zajęte składniki majątku mogą zostać sprzedane w drodze licytacji komorniczej⁷.

Estonia:

W Estonii zawód komornika należy do wolnych zawodów prawniczych: komornicy działają we własnym imieniu i ponoszą odpowiedzialność za podejmowane czynności. Komornik jest zobowiązany wykonywać swoje obowiązki w sposób bezstronny i rzetelny. Czynności urzędowe komornika reguluje ustawa o zawodzie komornika.

W styczniu 2010 r. powołano Izbę Komorników i Syndyków Masy Upadłości (Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda), która jest wspólną organizacją zrzeszającą zarówno komorników, jak i syndyków masy upadłości. Czynności komornicze, ich nadzór, odpowiedzialność dyscyplinarną i działalność w zakresie tworzenia zrzeszeń zawodowych reguluje ustawa o zawodzie komornika. Rolą Izby jest rozwijanie i propagowanie wolnych zawodów prawniczych, w tym zapewnienie przestrzegania dobrej praktyki w zakresie sprawowania urzędu i wykonywania zawodu oraz jego monitorowanie, sporządzanie zaleceń na rzecz ujednoczenia praktyki zawodowej, organizowanie szkoleń, tworzenie systemów informatycznych itp. Izba posiada również sąd koleżeński. Dodatkowe informacje o działalności Izby dostępne są na jej stronie internetowej.

Do obowiązków komornika należy:

- prowadzenie postępowań egzekucyjnych zgodnie z kodeksem postępowania egzekucyjnego;
- doręczanie dokumentów zgodnie z kodeksami postępowania;
- dokonywanie spisu składników majątku i zarządzanie składnikami majątku zgodnie z prawem spadkowym;
- przeprowadzanie licytacji komorniczych poza postępowaniem egzekucyjnym na wniosek sądu lub organu administracji.

Opłaty komornicze z tytułu wykonywania powyższych czynności określa ustawa o zawodzie komornika.

Zakres usług komorniczych obejmuje:

- organizowanie licytacji prywatnych (na wniosek osób fizycznych);
- doręczanie dokumentów niezwiązanych z postępowaniem sądowym;
- udzielanie porady prawnej i sporządzanie dokumentów, pod warunkiem posiadania przez komornika odpowiednich kwalifikacji.

Wykonanie danej czynności komorniczej jest uzgadniane na piśmie z usługobiorcą przed wykonaniem czynności komorniczej.

Nadzór państwa nad urzędową działalnością komorników sprawuje Ministerstwo Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości może wydawać przepisy regulujące organizację działalności zawodowej komorników. Więcej informacji na temat komorników i postępowań egzekucyjnych znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Zazwyczaj komornik odpowiada za własne czynności, gdy zaś jest to niemożliwe, za szkody wyrządzone przez komornika odpowiada Izba Komorników i Syndyków Masy Upadłości. Ostateczną odpowiedzialność za działania komornika ponosi skarb państwa; skarb państwa ma prawo dochodzić zwrotu kosztów od osoby odpowiedzialnej za szkodę lub od Izby⁸.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Komornicy sądowi (kancelarie komornicze)	Liczba kancelarii komorniczych w ostatnich latach (stan na koniec roku): 2015 r. – 1416 kancelarii komorniczych (w tym 22 vacaty); 2014 r. – 1339	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wpływ na komorników sądowych szczegółowo został opisany w pkt. 2

⁷ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-fi-pl.do?member=1

⁸ https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-ee-pl.do?member=1

	kancelarii komorniczych (w tym 24 vacaty); 2013 r. – 1246 kancelarii komorniczych (w tym 20 vacatów)		
Dłużnicy oraz wierzyciele	W 2015 r. wpłynęło do kancelarii komorniczych ok. 7,9 mln spraw.	Sprawozdanie Ms-Kom 23	Kompleksowa regulacja zasad wykonywania zawodu komornika oraz egzekucji komorniczej. Przywrócenie zaufania do zawodu komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego, zwiększenie nadzoru nad komornikami.
Osoby, które zdały egzamin na aplikację komorniczą	387 - wg danych w 2015 r.	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wydłużenie o 6 miesięcy okresu trwania aplikacji komorniczej. Obowiązkowe odbycie w trakcie pierwszego roku aplikacji komorniczej szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego przeprowadzanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury
Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	1	Ministerstwo Sprawiedliwości	Przeprowadzanie szkoleń dla aplikantów komorniczych z zakresu działania sądownictwa powszechnego
Pracownicy kancelarii komorniczych	Okolo 13 000	Instytut Wymiaru Sprawiedliwości ⁹	Komornik ponosić będzie odpowiedzialność dyscyplinarną za działania osób zatrudnionych u niego na podstawie umów: o pracę, dzieło, zlecenia lub o świadczenie usług pracowników oraz inne osoby niezbędne do obsługi kancelarii, a także ochrony i pomocy w czynnościach w terenie.
Minister Sprawiedliwości; Prezesi Sądów Rejonowych	1 317	Ministerstwo Sprawiedliwości	Doprecyzowanie zasad nadzoru nad działalnością komorników, wprowadzenie instytucji nadzoru odpowiedzialnego.

W 2013 r. było w Polsce 1 236 komorników, w 2014 r. już 1 337, w 2015 r. zaś 1395, czyli średnio na jednego przedstawiciela korporacji przypada 28 tys. mieszkańców. W stosunku do 1 323 komorników udało się ustalić liczbę zatrudnianych przez nich w 2014 r. pracowników. Było to ogółem 11 560 osób, co oznacza, że w przeciętnej kancelarii, obok samego komornika, pracuje jeszcze niespełna 9 innych osób (w 2013 r. było to 10 osób). Łączną liczbę pracujących w ramach tego systemu osób można więc oszacować na około 13 tys. Co ciekawe, pomimo znacznego wzrostu liczby komorników, w porównaniu do roku 2013, ogólna liczba osób pracujących w tym systemie właściwie się nie zmieniła. Można więc przypuszczać, że nowi komornicy rekrutują się głównie z grona osób zatrudnianych wcześniej w innych kancelariach.

Do wszystkich kancelarii komorniczych wpłynęły w 2015 r. ogółem 7 958 864 nowe sprawy. W tym samym czasie załatwiono 6 273 173 spraw, ale efektywnie – więc przez wyegzekwowanie świadczenia – już tylko 1 307 620 spraw. Oznacza to, że ogólna efektywność wszystkich kancelarii, rozumiana jako udział spraw, w których wyegzekwowano świadczenie do wszystkich załatwionych wyniosła 20,8%, zaś efektywność liczona do spraw wpływających – 16,4%. W roku 2014 analogiczne wskaźniki były nieznacznie wyższe i wyniosły odpowiednio: 22,8% (do spraw załatwionych) i 20,5% (do spraw wpływających)¹⁰.

Ogółem, w 2015 r. do wszystkich kancelarii komorniczych złożono wnioski o wyegzekwowanie 75 072 771 356 złotych. Z tego komornikom udało się wyegzekwować 9 142 540 275 zł, czyli 12,2%. W roku 2014 wyegzekwowano 8 314 635 518 zł z ogólnej, wnioskowanej sumy 67 011 829 264 złotych, a więc 12,4%. W roku 2013 tak liczona efektywność była jeszcze niższa. Wszystkie złożone wtedy wnioski o egzekucje opiewały na kwotę 73 465 150 029 złotych, a komornikom udało się wyegzekwować 7 730 032 896 zł, czyli zaledwie 10,5%. Jak już wspomniano, w 2015 r. do wszystkich

⁹ dr Paweł Ostaszewski, *Efektywność egzekucji komorniczej - obraz statystyczny*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości 2015.

¹⁰ Warto odnotować, że to ten drugi sposób obliczania efektywności został wykorzystany w Ustawie z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. 2015 poz. 624), jako regulator liczby spraw, którą komornik może w roku przyjąć do referatu spoza swojego rewiru (zmiana w art. 8 Ustawy o komornikach).

kancelarii komorniczych wpłynęły ogółem 7 958 864 sprawy. Spośród nich komornicy musieli się najczęściej zajmować sprawami z repertorium „Km” (7 487 432 spraw, czyli 94,1% wszystkich). Pozostałe kategorie spraw to: z repertorium „Kms” 325 227, czyli 4,1% wszystkich, z repertorium „Kmp” - 59 229, czyli 0,7% wszystkich i z repertorium „Kmn” - 86 976 spraw, czyli 1,1% wszystkich.

Na główną kategorię „Km” składają się: egzekucja świadczeń pieniężnych (7 422 487 spraw, czyli 99,1%), zabezpieczenia (11 537 spraw, czyli 0,2%), opróżnienie lokali mieszkalnych (8 879 spraw, czyli 0,1%), egzekucja innych świadczeń niepieniężnych (5 664 spraw, czyli 0,1%) i inne (38 865 spraw, czyli 0,5%). Kategoria „Kms” to głównie egzekucja grzywien - 240 188 spraw i kosztów sądowych - 72 814 spraw, a kategoria „Kmp” to praktycznie wyłącznie egzekucja świadczeń alimentacyjnych - 59 052 sprawy.

Tak w skrócie przedstawia się wpływ nowych spraw do kancelarii komorniczych, nie można jednak zapominać, że komornicy zajmują się także egzekucją w sprawach, które trwają niekiedy wiele lat - takich jak np. alimentacyjne. Dla pełnego obrazu struktury spraw, które mają w referacie trzeba więc dodać sprawy pozostałe do załatwienia z roku poprzedniego. W ten sposób otrzymamy informację, że wszyscy komornicy w Polsce prowadzili 11 962 669 spraw, z czego najwięcej (89,8%) to sprawy „Km” (czyli głównie egzekucja świadczeń pieniężnych). Co oczywiste, sprawy o egzekucję świadczeń powtarzających się takich jak alimentacyjne, zdecydowanie najczęściej trwają wiele lat i tym samym powiększają ogólną liczbę spraw prowadzonych przez komorników. W 2015 r. prowadzili oni 671 687 takich spraw (repertorium „Kmp”), co stanowiło 5,6% spraw pozostających do załatwienia.

Podsumowując, komornicy sądowi zajmują się głównie egzekucją świadczeń pieniężnych, wśród których niecałe 6% stanowią sprawy alimentacyjne, a niecałe 4% to sprawy o egzekucję grzywien i kosztów sądowych (repertorium „Kms”). Warto również dodać, że spośród wspomnianych wyżej ogółem 7 958 864 nowych spraw, które wpłynęły do kancelarii komorniczych 2015 r. ponad połowę (4 753 672 - 59,7%) stanowiły sprawy, w których wierzyciel skorzystał z prawa wyboru komornika (art. 8 ust. 5 u.k.s.e.).

Średni czas trwania sprawy „Kms” (egzekucja grzywien i kosztów sądowych) wynosił w 2015 roku pół roku, sprawy z repertorium „Kmp” (alimentacyjnej) 3 lata, a sprawy „Km” (egzekucja świadczeń pieniężnych) 8,3 miesiąca. W roku 2014 wskaźniki te dla spraw „Kms” i „Kmp” były właściwie na tym samym poziomie, skrócił się nieco średni czas trwania sprawy „Km” (z 9 miesięcy uprzednio)¹¹.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości, stosownie do wymogów art. 5 ustaw z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały NR 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin Pracy Ministrów (M.P. poz. 979, z późn. zm.) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

W ramach konsultacji publicznych i opiniowania projekt zostanie skierowany m.in. do Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Krajowej Rady Komorniczej, Krajowej Rady Radców Prawnych, Naczelnej Rady Adwokackiej, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Asesorów i Aplikantów Komorniczych, Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	-	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	-377-168
budżet państwa	-	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	-377-168
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												

¹¹ dr Paweł Ostaszewski, *Efektywność egzekucji komorniczej - obraz statystyczny*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, 2015 r.

Saldo ogółem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-377-168
	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	
budżet państwa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-377-168
	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	37,7- 16,8	
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Koszty działalności egzekucyjnej oraz zasady prowadzenia kancelarii</p> <p>Przedmiotowy projekt przewiduje przywrócenie publicznoprawnego charakteru opłat egzekucyjnych w związku z czym stanowiąc będą one w całości należnością Skarbu Państwa. Komornik zaś w zależności od wyników swojej pracy uzyskiwać będzie jedynie prawo do wynagrodzenia prowizyjnego, ustalonego proporcjonalnie do wysokości pobranych opłat.</p> <p>Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie IWS¹² z 2015 roku średnie miesięczne przychody uzyskiwane przez jedną kancelarię komorniczą, w 2012 r., wynosiły 113 377 zł. Zróżnicowanie między poszczególnymi sądami rejonowymi były w tym zakresie bardzo duże. Przykładowo, odchylenie standardowe dla tych wartości wynosiło 55 557 zł, a więc aż 50% przeciętnej. Najwyższy średni miesięczny przychód, wynoszący 511 896 zł na jednego komornika, odnotowano w obszarze Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli, najniższy zaś (16 740 zł) wystąpił w jednym z małych sądów na wschodzie Polski.</p> <p>Wysokość przychodów poszczególnych kancelarii komorniczych, co oczywiste, przekłada się najczęściej bezpośrednio na dochody uzyskiwane przez prowadzących je komorników. I tak średni miesięczny dochód na jednego komornika w 2012 r. wynosił 46 451 zł, przy czym ponownie przeciętnie zarobił najwięcej komornik przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Woli – 255 697 zł – a najmniej przy wspomnianym już małym sądzie – 2 609 zł. Odchylenie standardowe dla tych wartości w poszczególnych sądach rejonowych przekroczyło 50% średniej i wyniosło 26 646 zł.</p> <p>Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Ministerstwo Finansów, w 2015 r. 1285 komorników osiągnęło przychód w kwocie 1 499 585 853 zł. Maksymalny wykazany przychód wyniósł 39 952 648 zł. Średnia wartość przychodów wynosiła 1 166 993 zł, zaś mediana 916 862 zł.</p> <p>Analizując zaś dochody wskazać należy, że dla ww. grupy komorników wyniósł on 689 252 033 zł. Maksymalny wykazany dochód wyniósł 19 345 381 zł. Średnia wartość dochodów wynosiła 536 383 zł, zaś mediana 385 487 zł. Ośmiu komorników wykazało zaś stratę wynoszącą od 4 568 do 147 684 zł.</p> <p>Wg. stanu na dzień 23.11.2016 r. w Polsce funkcjonowało 1539 kancelarii komorniczych.</p> <p>Dane dotyczące przychodów 1314 z nich, przedstawione przez Krajową Radę Komorniczą, wskazują, że w I półroczu 2016 r. osiągnęli one łączny przychód z pobieranych opłat egzekucyjnych rzędu 622 769 765,59 zł. Dokonując ekstrapolacji tej kwoty na wszystkich czynnych zawodowo komorników, szacować należy, że przychód ten wyniósł 729 408 424,08 zł.</p> <p>Przyjmując że przychody w II półroczu 2016 roku utrzymają się na zbliżonym poziomie co w I półroczu, założyć można że roczny przychód wyniesie ok. 1 458 816 848,16 zł.</p> <p>Dokonując szacunków ww. kwot należy jednakże mieć na uwadze, że na podstawie przedstawionych danych nie można ustalić, czy przedmiotowi komornicy w całym analizowanym okresie prowadzili działalność. W przypadku, gdy komornik rozpoczął działalność w maju lub czerwcu mógł wykazać np. przychody tylko za 1-2 mies. działalności. Może to doprowadzić do zniekształcenia łącznego obrazu osiągniętych przychodów.</p>											

¹² dr Paweł Ostaszewski, *Opłaty i koszty w systemie egzekucji komorniczej – obraz statystyczny*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2015 r.

Ww. kwoty stanowią podstawę do naliczenia należnego podatku VAT stanowiącego dochód SFP, do odprowadzenia którego komornicy są zobligowani od października 2015 r.

W celu oszacowania wpływu do budżetu państwa z tego tytułu posłużono się zestawieniem Ministerstwa Finansów, za okres I półrocza 2016 r., sporządzonym na podstawie deklaracji VAT-7, VAT-7K, VAT-D, zawierających informacje o kwotach podatku VAT podlegających wpłacie do US od 1319 komorników.

Trzeba jednak pamiętać, że sposób obliczania należności podatkowych z tego tytułu po dziś dzień stanowią materię budzącą wątpliwości. Powszechnie przyjętą przez komorników praktyką obliczania należnego podatku VAT było doliczanie podatku wg stawki 23% do wyliczonej na podstawie przepisów ustawy o komornikach kwoty należnej opłaty egzekucyjnej.

Szacując dochód budżetu państwa z tytułu podatku VAT przy zachowaniu ww. metodologii ustalania jego wysokości, w I połowie 2016, dla 1539 komorników powinien on wynieść ok. **122 304 235,49 zł**

Praktyka taka została zakwestionowana przez Sąd Najwyższy, który w uchwale z 7 lipca 2016 roku, sygn. III CZP 34/16, wskazał, że komornik sądowy, określając wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego, nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, ustalonej na podstawie art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r. poz. 790, z późn. zm.), o stawkę podatku od towarów i usług. Oznacza to, że prawidłowo obliczone kwoty podatku powinny być niższe.

Szacując dochód budżetu państwa z tytułu podatku VAT przy zachowaniu metodologii wskazanej przez Sąd Najwyższy, w I połowie 2016 powinien on wynieść ok. **95 020 698,05 zł.**

Przyjmując że przychody z tytułu opłat w II półroczu 2016 roku utrzymają się na zbliżonym poziomie co w I półroczu, założyć można, że roczne kwoty podatku z tego tytułu, w zależności od metodologii liczenia wyniosą odpowiednio od ok. **190 041 396,10** do **244 608 470,98 zł.**

W celu ustalenia skutków projektowanej regulacji dla SFP ww. kwoty stanowiące dochód budżetu państwa, należy zestawić z szacunkami dochodów obliczonymi zgodnie z zasadami określonymi w art. 97 projektu ustawy o komornikach.

Na podstawie danych przedstawionych przez Krajową Radę Komorniczą, ekstrapolowanych na wszystkich czynnych komorników (1539 osób), wskazać należy, że wpływ do budżetu państwa z tego tytułu szacunkowo powinny wynieść ok. **206 834 878,72 zł** rocznie.

Pozwala to w oparciu o przedmiotowe dane na oszacowanie, że w wyniku zmian zaproponowanych w przedmiotowym projekcie wpływ do budżetu państwa może kształtować się na poziomie od -37,7 do 16,8 mln zł rocznie.

Podkreślić przy tym należy, że prawidłowość interpretacji Ministra Finansów uznającej komorników za podatników podatku od towarów i usług w zakresie działalności egzekucyjnej jest kwestionowana przez niektóre wojewódzkie sądy administracyjne – np. wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 9 sierpnia 2016 r., sygn. I SA/Bd 330/16, wyrok WSA w Łodzi z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. I SA/Łd 501/16 i z 6 lipca 2016 roku, sygn. I SA/Łd 338/16, wyrok WSA w Poznaniu z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. I SA/Po 309/16. Do czasu jednoznacznego przesądzenia tego, czy komornik jest podatnikiem podatku od towarów i usług, jakiegokolwiek wpływu z VAT stoją pod znakiem zapytania.

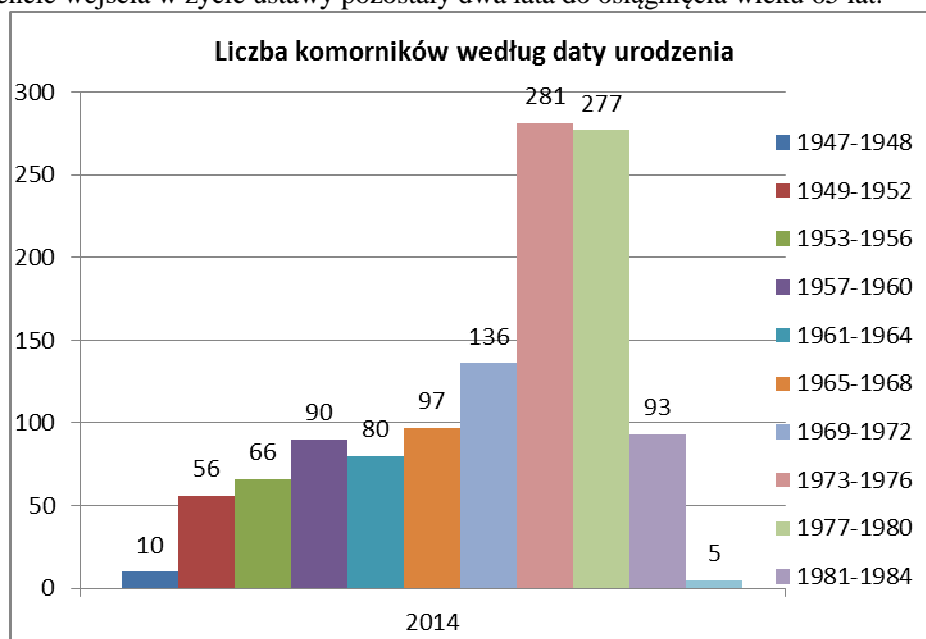
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł,	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							

cenę stałą z 2016 r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe (dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Projektowana regulacja przewiduje podniesienie dolnej granicy wieku osoby powoływanej na stanowisko komornika z 26 do 28 lat. Wskazana zmiana nie powinna wpłynąć na liczbę osób rozpoczynających działalność w zawodzie komornika. Dodatkowo zostanie obniżona z 70 do 65 górna granica wieku komornika wykonującego swoje czynności zawodowe. Minister Sprawiedliwości odwoła komornika z zajmowanego stanowiska, jeżeli komornik ukończy 65 rok życia. Projektowana regulacja w intencji projektodawcy, nie stosuje się do komorników którym w momencie wejścia w życie ustawy pozostały dwa lata do osiągnięcia wieku 65 lat.

Źródło: Dane Ministerstwa Sprawiedliwości

Na podstawie danych z 2014 r. dotyczących wieku komorników wykonujących czynności zawodowe oraz analizowanej tendencji w zmianach struktury wiekowej komorników szacuje się, że powyżej 63 roku życia działalność prowadzi około 60 komorników.

Nagrywanie czynności komorniczych

Projekt przewiduje wprowadzenie obowiązku utrwalania przebiegu czynności egzekucyjnych dokonywanych poza kancelarią komorniczą za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk.

Do momentu określenia szczegółowych rodzajów urządzeń i środków technicznych służących do rejestracji, sposobu sporządzania zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku, jak również sposobu udostępniania oraz przechowywania takich zapisów oszacowanie kosztów dla kancelarii komorniczych, nie jest możliwe, zaś **przedstawione szacunki mają charakter jedynie orientacyjny.**

Nie mniej jednak dokonując wstępnego szacunku wskazać należy:

- szacunkowy koszt kamery cyfrowej średniej klasy na poziomie ok. 2500 zł oraz
- cena ta określona została na poziomie średnich cen produktów w marketach elektronicznych.

W przypadku przyjęcia wariantu zakupu 1 z ww. urządzeń na **kancelarię komorniczą** koszt ten wyniesie

Kamera: 2500 zł * 1416 kancelarii komorniczych = **3 540 000 zł**

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Zgodnie z projektem aplikanci komorniczy mają odbywać w trakcie pierwszego roku aplikacji komorniczej szkolenie z zakresu działania sądownictwa powszechnego.

Komornicy, którzy nie mają ukończonych wyższych studiów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej i nie uzyskali tytułu magistra prawa lub zagranicznych studiów prawnych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z projektem są obowiązani, w terminie 6 lat od dnia 1 stycznia roku następującego po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, ukończyć wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskać tytuł magistra prawa lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej. Osoby, które w tym terminie nie ukończą studiów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej i nie uzyskają tytułu magistra prawa lub zagranicznych studiów prawnych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej, stracą z mocy prawa status komornika.

Projekt przewiduje wprowadzenie obowiązku utrwalania przebiegu czynności egzekucyjnych dokonywanych poza kancelarią komorniczą za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk.

9. Wpływ na rynek pracy

Nie przewiduje się aby projektowane regulacje oddziaływały w sposób istotny na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Projektowane rozwiązania nie będą miały wpływu na pozostałe analizowane obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się wejście w życie ustawy z dniem 1 stycznia 2017 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

W ramach badania corocznych danych dotyczących liczby komorników sądowych, liczby kancelarii komorniczych, liczby osób przystępujących do egzaminu na aplikację wstępną, poziomu efektywności egzekucji komorniczej liczby i rodzaju kar dyscyplinarnych komorników.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

dr Paweł Ostaszewski, *Efektywność egzekucji komorniczej - obraz statystyczny*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2015 r.

dr Paweł Ostaszewski, *Oplaty i koszty w systemie egzekucji komorniczej – obraz statystyczny*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2015 r.